JUSTITIE-OMBUDSMANNENS

EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksdagen år 1868;

åtföljd af Tryckfrihets-Kommitténs Berättelse.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS ERIC WESTRELL, 1868.

INNEHÅLL.

Inledning — Sid.

Redovisning för åtal, anstälda emot — 1.

1) Rådstufvurätten i Grenna, för det arkifvet befunnits oordnadt, förmyndareförteckning saknats, och embetsskrifvelser ej blifvit besvarade . . . . — 2.

2) Rådstufvurätten i Sölvesborg, för enahanda förseelser . . . . . — 3.

3) Rådstufvurätten i Upsala, för dröjsmål i ett ärendes behandling . . . . — 5.

4) Rådstufvurätten i Sköfde, för orätt dom . . . . . — 9.

5) Domhafvanden i Norra Helsinglands domsaga, för dröjsmål med insändande till verkställighet af utslag rörande två häktade personer . . . . . — 16.

6) Domhafvanden i Neder Torneå och Carl Gustafs socknars Tingslag, för orätt dom . . . . . — 17.

7) Konungens Befallningshafvande i Westmanlands län, för dröjsmål med påfordrande af ransakning rörande häktad person . . . . . — 18.

8) Krigsrätten vid Skaraborgs regemente, för orätt dom . . . . . — 19.

9) Stockholms Rådstufvurätts Första afdelning, för det att, då flere personer i en gemensam skrift bevakat testamente, protokollsutdrag deröfver utfärdats serskildt till hvar och en af de bevakande. (jfr. 1867 års Berättelse sid 53) . . . . . — 20.

10) Chefen för Göta Artilleri-regemente, för det Underlöjtnanten A. G. Muhl blifvit insatt på extrajudiciel bestraffning, medan han var riksdagsman . — 21.

11) En Poliskommissarie i Stockholm, för olaga häktning . . . . . — 27.

12) En tillförordnad Domhafvande i Ångermanlands norra domsaga, för en persons olagliga försättande i konkurstillstånd, samt bemälde Domhafvande jemte den ständige, för det de under konkursmålets handläggning uppburit obehörig traktamentsersättning, bland annat, för s. k. expeditionsdagar . . . . . — 33.

13) Konungens Befallningshafvande i Stockholms län, för utfärdande af ofullständig fångförpassning . . . . . — 38.

14) Domhafvanden i Öknebo härad, för det han, uppå begäran om gravationsbevis å en egendom, utfärdat och uppburit lösen för flera serskilda bevis, i stället för ett . . . . . — 39.

15) Konungens Fogate, för oriktig förvandling af böter, ådömda enligt Tryckfrihetsförordningen . . . . . — 47.

16) En tillförordnad Brottmålsdomare i Norrbottens län, för dröjsmål utöfver sex dagar med insändande till verkställighet af utslag rörande häktade personer . . . . . — 48.

17) Stockholms Rådstufvurätts Andra afdelning, för förment oriktigt expedierande af kallelse å gäldenär, då borgenär sökt hans försättande i konkurstillstånd . . . . . — 50.

18) Konungens Befallningshafvande i Westernorrlands län, för underlåtenhet att vederbörligen kungöra utslag uppå besvär öfver riksdagsmannaval — 58.

19) Domhafvanden i Gotlands norra domsaga, för det han meddelat lagfart å *köpekontrakt* rörande fast egendom, ehuru i nämnda kontrakt omförmäldes, att *köpebref* skulle å viss dag framdeles utfärdas . . . . . 65.
20) Rådstufvurätten i Carlstad, för tillämpning af Kongl. Förordningen angående stöld, snatteri och rån den 4 Maj 1855, i stället för Strafflagen, å tjufnadsbrott, m. m. . . . . 69.

Reflexioner öfver Lagskipningens tillstånd och om inrättandet af ett Advokatstånd . . . . . 72.
Om tillämpning af Kongl. Förordningen angående stöld, snatteri och rån den 4 Maj 1859 eller af Strafflagen, då qvalificeradt tjufnadsbrott, begånget före år 1865, efter nämnde tid åtalas, samt om tolkningen af 6 § i 20 Kap. Strafflagen . . . . . 78.
Angående lämpligaste sättet att förfara då bötfäld person, som saknar tillgång till böterna, skall befordras till förvandlingsstraff . . . . . 83.
Ang. den rätt, som på senare tider blifvit medgifven försvarslös person, att såsom *frivillig* ingå vid allmän arbetsinrättning . . . . . 86.
Förslag till en och annan ringare förändring i Kongl. Förordningen, angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom, den 24 September 1861 . . . . . 90.
Sammandrag af Revisionssekreterarnes arbetsredogörelse för år 1866 . . . 93.
Anmälan, att icke någon lagförklaring blifvit, i den ordning 19 § Regeringsformen föreskrifven, af Kongl. Maj:t meddelad . . . . . 95.
Årets embetsresa . . . . . »
De från Statsdepartementen inkomna uppgifter, som äro intagna bland bilagorna . . . . . 96.

BILAGOR:

Uppgifter från Kongl. Stats-departementen på Riksdagens under sistförflutna riksmöte aflåtna underdåniga skrifvelser och de i anledning deraf hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder . . . . . 3.
De i föregående uppgifter förekommande, ännu oafgjorda ärenden . . . . 19.
Förteckning å Rikets Ständers till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelser, hvilka i Justitie-Ombudsmannens föregående embetsberättelser finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, äfvensom uppgift å de åtgärder, som vid desamma egt rum . . . . . 21.
Tabell öfver förstberörda uppgifter . . . . . 36.
Berättelse af Komitterade till Tryckfrihetens vård . . . . . 38.

Tryckfel och Rättelser.

Sid.	29	raden	17	uppifrån	*står:*	erhållna	*läs:*	erhålla
»	78	»	17	nedifrån	»	värde	»	tredubbla värde.
»	82	»	11	»	»	lagstiftnings	»	lagstiftningens
»	91	»	2	»	»	förordningen	»	förordningens

Bilagorne:

Sid.	11	raden	3	nedifrån	*står:*	45	*läs:*	43
»	—	»	4	—	»	46	»	44
»	15	»	12	—	»	inkommit.	»	inkommit,

Dessutom förekomma några bokstafsfel och oriktigheter i interpunktion, hvilka dock icke böra vålla otydlighet.

Till Riksdagen.

Enligt vedertaget bruk, börjar den berättelse, jag nu går att afgifva öfver förvaltningen af Justitie-Ombudsmans-embetet under tiden från sistförflutna riksmötes begynnelse, med en redogörelse för de åtal emot embets- och tjenstemän, som, till följd af uppdrag från Justitie-Ombudsmannen, varit handlagda vid domstolarna, och i hvilka åtminstone *en* domstols utslag redan blifvit meddeladt.

Vid mitt besök i Grenna stad, under embetsresa 1864, granskades Rådstufvurättens arkif och anmärktes dervid, att de från och med år 1818 till och med år 1826 till Rätten ingifna boupptecknigar saknades, och att någon sådan förteckning öfver förmyndare, som Kongl. Förordningen den 24 September 1861 föreskrifver, icke fanns upprättad. I anledning häraf anmodade jag Borgmästaren i staden att inom förelagd tid till mig inkomma med bevis, att de saknade boupptecknigarna tillrättaskaffats och att sådan förmyndare-förteckning, som ofvan antyddes, blifvit upprättad. Enär detta föreläggande icke fullgjordes, förnyade jag detsamma uti serskilda skrifvelser till Rådstufvurätten den 25 Oktober 1864 och den 3 Maj 1865, hvarvid i sistberörde skrifvelse utsattes en tid af en månad derefter för det äskade bevisets insändande. På dessa skrifvelser erhölls icke något svar. Jag anmodade då Advokatsfiskals-embetet i Kongl. Göta Hofrätt att lagligen tilltala Rådstufvurätten för hvad densamma sålunda låtit komma sig till last. Bemälda embete afgaf den 9 November 1865 till Kongl. Hofrätten memorial och väckte åtal mot Borgmästare och Rådmän i Grenna dels för underlåtenhet att besvara mina härofvan omnämnda embetsskrifvelser dels ock för det att, vid sagda arkifgranskning, det befunnits, att vederbörande förgätit hålla behörig förmyndare-förteckning, och att förrberörde boupptecknigar saknats. Rådstufvurättens ledamöter afgåfvo förklaring, erkände de försummelser, åtalet afsåge, och under åberopande, att ofvanupptagna vid arkifgranskningen upptäckta brister, sedan ifrågakomna boupptecknigar återfunnits, dåmera vore afhulpna, underkastade sig det ansvar, Kongl. Hofrätten funne skäligt bestämma, hvarjemte de företedde bevis såväl att förmyndare-förteckningen vore upprättad som ock att boupptecknigarne för åren 1818—26 blifvit återfunna.

Advokatfiskals-embetet yrkade icke destomindre för berörde tjensteförsummelser ansvar å Rådstufvurätten, enligt 25 kap. 17 § Strafflagen, hemställande likväl, huruvida icke afseende borde fästas på den ringa del i samma försummelser, som syntes komma Rådmännen till last.

I utslag den 14 Juni 1867 utlät sig Kongl. Hofrätten, som vid det förhållande, att förutnämnda brister, enligt hvad ostridigt vore, dåmera blifvit undanröjda, ansåg sig endast hafva att angående ansvarsfrågan meddela yttrande, att Kongl. Hofrätten funne, med afseende å stadgandena i 6 § i Instruktionen för Rikets Ständers Justitie-Ombudsman den 1 Mars 1830 *), jemförd med 4 § i Instruktionen för Kongl. Maj:ts Justitie-Kan-

*) Den åberopade §:n har i hit hänförliga delar följande lydelse: — — — — »Justitie-Ombudsmannen eger dock, innan rättegång anställes, der han så nödigt pröfvar, lemna den eller dem, hvilka äro i fråga att tilltalas, tillfälle att, inom kort af honom föreskrifven tid, inkomma med de upplysningar, till hvilka de kunna anse sig befogade;» Och stadgas vidare i samma §:

sler den 3 Augusti 1809, ansvar, enligt lag, icke kunna de tilltalade ådömas för deras undertlåtenhet att besvara Justitie-Ombudsmannens ofvanberörda till Rådstufvurätten aflåtna skrifvelser, hvarföre åtalet i denna del ogillades; men då Rådstufvurättens ledamöter vidgått, att Rådstufvurätten först i början af år 1867 upprättat vederbörlig förmyndareförteckning och dittills jemväl försummat att hafva ifrågakomna boupptecknigar behörigen ordnade, pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af det utaf Advokatfiskals-embetet åberopade lagrum, rättvist att för dessa försummelser, hvartill Borgmästaren måste anses hufvudsakligast vållande, döma honom att böta tjugufem riksdaler och enhvar af Rådmännen tio riksdaler, hvilka böter komme att tillfalla Kronan.

Då jag under embetsresa den 21 Juli 1864 besökte Sölvesborg anmärkte jag, att Rådstufvurättens dombok för nämnda år icke blifvit uppsatt för tiden efter den 20 Juni; att den del af Rättens arkif, som förvarades i ett kontor å Rådhuset, var i oordnadt skick; att förteckning öfver arkifvets innehåll saknades; samt att den i 2 § af Kongl. Förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom den 24 September 1861 omförmälda förteckning öfver förmyndare, hvilken af Rätten i stad skall hållas, var i så måtto ofullständig, att densamme icke upptog förmynderskap, tillkomna före 1862 års början, och ej heller, på sätt i 4 § af nämnda förordning stadgas, utvisade, huruvida förmyndaren fullgjort sina i sistberörde § uppräknade skyldigheter eller om och hvilka åtgärder af Rätten vidtagits, i följd af försummelser i sagda afseenden. Dessa anmärkningar framställdes muntligen till Borgmästaren, som tillika anmodades att, efter det domboken blifvit kompletterad, arkifvet ordnadt och förmyndare-förteckningen bragt i behörigt skick, derom underrätta mig

---

»af Konungens embetsmän i allmänhet må Justitie-Ombudsmannen fordra den lagliga handräckning, som de efter 99 § i Regeringsformen äro skyldige att honom lemna;» innehållande sistnämnda § i Regeringsformen, bland annat: »Konungens embetsmän i allmänhet vare skyldige att lemna Justitie-Ombudsmannen laglig handräckning.

Häraf vill synas som hade Kongl. Hofrätten, — i olikhet med Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge, såsom det visar sig i nästföljande likartade åtal emot Rådstufvurätten i Sölvesborg — ansett mina ifrågavarande skrifvelser till Rådstufvurätten vara att betrakta såsom endast ämnade att, innan rättegång anställdes, lemna Rådstufvurättens ledamöter tillfälle att inkomma med de upplysningar, *till hvilka de kunde finna sig befogade*, och på denna grund funnit den anmärkta försummelsen att besvara skrifvelserna icke föranleda ansvar. Jag har icke öfverklagat Kongl. Hofrättens utslag, men trott mig böra här intaga nyss införda stadganden, på det att berörda utslag icke må missförstås.

och tillika lemna mig del af den öfver arkifvet upprättade förteckning. När emedlertid under loppet af tre månader vidare besked i saken icke afhördes, frågade jag i skrifvelse den 21 Oktober nämnda år, huruvida anledningarne till ofvananförda anmärkningar då ännu vore undanröjda; hvarefter jag den 27 September 1865, uti ny skrifvelse, enär svar å den förra under tiden icke ingått, upprepade dennas innehåll och tillkännagaf, att jag, innan ytterligare åtgärd vidtoges, skulle under en månad afvakta underrättelse om de mått och steg, Rådstufvurätten i följd af mina ofvanberörde anmärkningar vidtagit; och, då detta oaktadt närmare besked i ämnet icke erhölls från Rådstufvurätten, anmodade jag Advokatfiskals-embetet i Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge att för underlåtenhet att besvara ifrågavarande embets-skrifvelser lagligen tilltala Rådstufvurättens i Sölfvesborg ordförande och ledamöter, i den mån desse sistnämnde befunnes vara i försummelsen delaktige, äfvensom att hos Kongl. Hofrätten utverka erforderlig föreskrift för Rådstufvurätten, med hänsyn till de af mig anmärkta bristers afhjelpande.

Under skriftvexlingen i Kongl. Hofrätten hade Borgmästaren erkänt sig hafva, i afsigt att afhjelpa de anmärkta bristfälligheterna, dröjt och slutligen af glömska försummat att besvara mina embetsskrifvelser samt i öfrigt, under förmälan, att han till försummelserna ensam varit vållande, dels åberopat ett af en tillförordnad Borgmästare i staden den 2 Mars 1866 utfärdadt intyg, att Rådstufvurättens dombok för år 1864 dåmera vore fullständigt uppsatt, samt att den del af arkifvet, som förvarades i ett kontor å Rådhuset, befunnes i allmänhet ordnadt så, att dithörande handlingar, hvarje slag för sig, blifvit uppställda eller upplagda i serskilda rum af der anbragta hyllor, dels ock andragit, att någon förteckning öfver arkifvets innehåll ännu icke vore fullständigt upprättad, samt att ej heller tiden tillåtit honom att i anmärkta delar komplettera förmyndareförteckningen. Rådmännen åter hade anhållit, att som de icke haft någon del uti de anmärkta felaktigheterna och försummelserna, dem Borgmästaren ock erkänt sig hafva ensam vållat, eller ens egt kunskap om de af mig framställda anmärkningar och derom till Rådstufvurätten aflåtna skrifvelser förr, än anmärknings-memorialet blifvit dem delgifvet, Kongl Hofrätten måtte dem från ansvar i anmärkta hänseenden befria.

Advokatfiskals-embetet yrkade i slutpåståendet ansvar å Borgmästaren för underlåtenhet att besvara embets-skrifvelser men frånträdde talan mot Rådmännen på de skäl, desse till sitt försvar andragit, och förklarade sig anse anmärkningen rörande 1864 års dombok då icke påkalla vidare åtgärd, anhållande likväl att Kongl. Hofrätten måtte förelägga Rådstufvurätten, vid verkande äfventyr, att inom utsatt lämplig tid i Kongl. Hofrätten styrka

ej mindre att Rådstufvurättens arkif blifvit behörligen ordnadt och förtecknadt än äfven att förmyndare-förteckningen vore bragt i full öfverensstämmelse med förskrifterna i Kongl. Förordningen den 24 September 1861; och vid den förklaring, som häröfver afgafs, fogade Borgmästaren nytt intyg, utfärdadt den 10 Augusti 1866 af förrbemälde tillförordnade Borgmästare, innehållande, att Rådstufvurättens arkif då blifvit fullständigt ordnadt och förtecknadt, och att t. f. Borgmästaren åtagit sig att, så framt tiden sådant medgåfve och han så länge komme att förvalta Borgmästare-embetet, bringa förmyndare-förteckningen i behörigt skick.

Kongl. Hofrätten meddelade utslag den 29 Januari 1867 och förklarade, att vid Advokatfiskals-embetets frånträdande af åtalet mot Rådmännen finge bero, likasom Kongl. Hofrätten, till följd af de i fråga om ordnandet af Rådstufvurättens arkif vunna upplysningar och den tillförordnade Borgmästarens åtagande att upprätta behörig förmyndare-förteckning, funne vidare åtgärd i afseende derå icke erfordras; men enär Borgmästaren, såsom Ordförande i Rådstufvurätten, nnderlåtit lemna svar å ofvanberörda, den 21 Oktober 1864 och den 27 September 1865 af mig till Rådstufvurätten aflåtna skrifvelser, utan att gitta för denna försummelse visa eller ens uppgifva laglig ursäkt; pröfvade Kongl Hofrätten, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, rättvist fälla honom att för ifrågavarande försummelse i embetet böta femtio riksdaler riksmynt till Kronan.

Med detta utslag insände Advokatfiskals-embetet en skrifvelse, aflåten den 6 Februari 1867 från tillförordnade Borgmästaren i Sölvesborg, hvaraf inhemtades, att i ofvanberörde förmyndareförtekning dåmera blifvit införda alla från och med år 1841 intill den 4 i nämnde månad, på grund af Rådstufvurättens förordnande, tillkomna förmynderskap, med undantag af sådana, som veterligen redan upphört; men att af uppgifna skäl förteckningen icke förr än om en eller en och en half månad derefter kunde bringas i så fullständigt skick, som öfverensstämde med 4 § i 1861 års nådiga Förordning; och har anmälan sedermera ingått, att nämnde förteckning vore behörigen kompletterad.

Uti en till mig ingifven skrift hade Handlanden C. W. Wahlström och Boktryckaren J. Sundvallsson fört klagan deröfver, bland annat, att, sedan inom behörig tid besvär blifvit hos Konungens Befallningshafvande i Upsala län anförda, i anledning af det i Upsala stad den 2 och 3 December 1863 hållna val af Stadsfullmägtige, och Konungens Befallningshafvande öfver dessa besvär infordrat vederbörandes förklaring inom föreskrifven tid,

besvärhandlingarne, oaktadt sistnämnde tid då redan vore förlupen, icke blifvit af Magistraten i nämnda stad till Konungens Befallningshafvande återstälda, än mindre någon förklaring till bemälda myndighet inkommit.

Genom skriftvexling med Konungens Befallningshafvande inhemtade jag, att ofvannämnda besvär, som blifvit inlemnade till Konungens Befallningshafvande den 1 Januari 1865, samma dag utstälts till kommunikation med Upsala stads till deltagande i val af Stadsfullmägtige berättigade innevånare, hvilka skulle ega att inom en månad efter delfåendet aflemna sina förklaringar till Magistraten, som borde, med återställande af besvärshandlingarne, förklaringarne till Konungens Befallningshafvande öfverlemna och dervid tillika afgifva eget utlåtande i målet; att Magistraten, som fått emottaga en del af besvärshandlingarne den 10 och återstoden den 18, sedermera den 25, allt under nämnda Januari månad, i enlighet med kommunikationsresolutionens innehåll, utfärdat kungörelse med föreläggande för stadens innevånare att inom en månad efter det berörda kungörelse blifvit från predikstolen i stadens kyrka uppläst — hvilket uppläsande den 5 påföljande Februari egt rum — sina förklaringar öfver ifrågavarande besvär till Magistraten ingifva; att endast *en* person begagnat sig af sin rättighet härutinnan samt aflemnat förklaring till stadens Borgmästare den 7 Mars; och slutligen att Magistraten, efter derom af Länsstyrelsen gjord erinran, uti skrifvelse af den 17 derpå följande Juni, hvilken inkommit den 30 i samma månad, till Konungens Befallningshafvande återstält besvärshandlingarne, åtföljda af den förutnämnda förklaringen tillika med Magistratens eget utlåtande i målet.

Under ofvan omförmälda skriftvexling med Konungens Befallningshafvande hade jag öfverskickat den till mig ingifna klagoskriften, för att genom Konungens Befallningshafvandes försorg bereda Magistraten tillfälle att deröfver sig yttra; och har Magistraten af sådan anledning jemväl meddelat utlåtande samt deruti anfört, i fråga om det öfverklagade dröjsmålet med ärendets behandling hos Magistraten, att både besvärshandlingarne och Magistratens den 21 Juni 1865 afgifna förklaring kort derefter blifvit till Konungens Befallningshafvande inskickade, och att orsaken, hvarför detta icke förr skett, vore att söka i den mängd af ej blott kuranta, utan jemväl vigtigare ärenden, hvilka dels förut dels under tiden till Magistraten inkommit och hvilkas handläggning icke kunnat undanskjutas för att påskynda ifrågavarande besvärshandlingars granskning samt förklaringens uppsättande, justering och utskrifning.

Nyssanförda ursäkt ansåg jag i ett ärende af den brådskande och vigtiga beskaffenhet, som det här i fråga varande, icke antaglig, utan lade jag

Magistraten till last, att, efter det ofvanberörda, till kommunikation utstälda besvär den 18 Januari fullständigt kommit Magistraten tillhanda, hafva fördröjt desammas delgifvande med vederbörande stadsinnevånare till den 5 påföljande Februari, eller två och en half vecka; samt att, sedan förklaringstiden, åtminstone den 7 Mars, tilländagått, icke hafva till Konungens Befallningshafvande öfversändt den inkomna förklaringen tillika med eget infordradt utlåtande förr, än den 30 Juni samma år, eller efter mer är sexton veckors förlopp; i följd af hvilket allt jag uppdrog åt Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt att för berörda försumlighet i embetsutöfning lagligen tilltala Magistraten i Upsala.

Efter föregången skriftvexling förklarade Kongl. Hofrätten i utslag den 28 Maj 1866 att, med afseende å hvad i Magistratens till Kongl. Hofrätten ingifna förklaring blifvit anfördt rörande mängden och beskaffenheten af de ärenden, som under den ifrågavarande tiden utgjort föremål för Magistratens och serskildt Magistratssekreterarens handläggning, det anmärkta dröjsmålet, hvarigenom icke, så vidt visadt vore, någon skada skett, ej borde till ansvar för Magistratens ledamöter föranleda, i följd hvaraf de från åtalet befriades.

I de underdåniga besvären öfver detta Kongl. Hofrättens utslag anfördes, hurusom jag, efter att hafva tagit del af Magistratens i utslaget åberopade förklaring, icke, i lika mån som Kongl. Hofrätten, kunnat finna dennas innehåll tillfredsställande. Sålunda kunde jag icke godkänna det skäl, som blifvit anfördt för dröjsmålet med kungörelses utfärdande rörande det ifrågavarande ärendet, nemligen, att Magistratens ledamöter dessförinnan skulle hvar för sig taga del af de vidlyftiga handlingarna i besvärsmålet, emedan, då Magistraten icke tycktes hafva ansett sig ega rätt att pröfva, huruvida Konungens Befallningshafvandes föreskrift om besvärens delgifvande med stadens valberättigade innevånare borde efterkommas eller icke, det i min tanka icke funnits giltig anledning för det uppehåll i ärendets handläggning, som en dylik handlingarnes läsning på förhand skulle vålla och verkligen vållat, så mycket mindre som Magistratens ledamöter, lika med de valberättigade, haft tillfälle att taga del af handlingarne under den tid, som varit de sistnämnde förelagd för förklarings afgifvande, samt jemväl efteråt, medan Magistraten öfverlade och betänkte sig på det infordrade utlåtandet. Vidare syntes mig Kongl. Hofrätten, som fäst afseende å hvad uti Magistratens förklaring varit anfördt rörande mängden och beskaffenheten af de ärenden, som under den ifrågavarande tiden utgjort föremål för Magistratens och serskildt Magistratssekreterarens handläggning, icke hafva tillika egnat nödig uppmärksamhet åt beskaffenheten af det mål, hvaröfver Magistraten

haft att afgifva det så länge fördröjda utlåtandet. Om detta mål hade Magistraten sjelf i sin förklaring yttrat, att en hvar med juridisk bildning bort förutse, att de af klagandena hos Konungens Befallningshafvande anförda besvär, som med de valberättigade skulle kommuniceras och öfver hvilka Magistraten hade att sig utlåta, ej kunde någon egentlig verkan medföra eller föranleda ändring i den personal, hvaraf stadsfullmäktige i Upsala borde bestå. Ett utlåtande öfver sådana besvär tycktes ej behöfva blifva vidlyftigt, och det skulle väl, snart sagdt under hvilka omständigheter som helst, kunnat affärdas på vida kortare tid, än 106 eller, enligt Magistratens beräkning, 70 till 80 dagar. Att Magistraten, såsom det i förklaringen uppgifvits, öfver de ifrågavarande besvären författat ett utlåtande på 20 sidor, vore, efter mitt sätt att se, så långt ifrån en ursäkt, att jag tvärtom betraktade det såsom ett ytterligare fel. Skulle saker af dylik beskaffenhet så omständligt behandlas, hvilket sidotal borde då belöpa sig på utlåtanden i vigtigare och mer invecklade saker? — I samma förklaring omförmäldes ock ett annat Magistratens utlåtande på 114 sidor. En dylik misshushållning med tid och krafter kunde, efter mitt omdöme, ej annat än föranleda en olidlig långsamhet i ärendenas gång, så vida icke till arbetet användes en skara af tjenstemän, hvilkas aflönande blefve för hvilket samhälle som helst onödigt och oskäligt betungande. Kongl. Hofrätten erinrade vidare, att icke visadt vore, det någon skada skett genom det anmärkta dröjsmålet. Jag medgaf sanningen deraf, att någon skada, mätbar i penningar, ej vore ådagalagd och ej heller kunde ådagaläggas, men lika sannt vore ock, efter min tanke, att ett samhälle och dess angelägenheter icke gerna kunde undgå att hafva men deraf, att ett så vigtigt uppdrag, som det stadsfullmägtige utöfva, månad efter månad befunnes i händerna på personer, hvilkas behörighet dertill omtvistades. Dessutom vore stadsfullmägtigskapet en ny inrättning i vårt land, och densammas anseende och utveckling kunde ej annat än lida af en sådan lojhet och liknöjdhet, i fråga om inrättningens vederbörliga ordnande och vidmagthållande, som den, hvartill Magistraten i Upsala gjort sig skyldig.

På grund af detta allt yrkade jag i underdånighet ändring i förrberörda domslut; men genom nådigt utslag den 22 Januari 1867 har Kongl. Maj:t förklarat skäl icke vara anfördt, som kunde verka ändring i Hofrättens öfverklagade utslag.

Uti en till Justitie-Ombudsmans-expeditionen med posten insänd skrift hade Landtbrukaren August Hägg å Karstorp fört klagan deröfver, att Rådstufvurätten i Sköfde, genom utslag den 31 December 1864, dömt Hägg, under åberopande af 41 § i då gällande Förordning rörande bränvinsförsäljning, att för oloflig utskänkning af spirituösa drycker böta tretio riksdaler och i utskänkningsafgift erlägga åttatio riksdaler, allt riksmynt, ehuru Hägg styrkt sig hafva förvärfvat laglig rättighet till dylik utskänkning och i behörig tid inbetalt den å utskänkningsrörelsen belöpande skatt; anförande Hägg, såsom skäl för denna sin klagan, att han den 20 Juni 1864 på auktion inropat »hotelrättigheten i Sköfde» på tre år, räknadt från den 1 Oktober 1864, hvilket inrop blifvit af Magistraten i nämnde stad godkändt; att han den 30 September samma år, och således i behörig tid, erlagt till vederbörande Magistrat ett halft års skatt med ett tusen riksdaler riksmynt; att Hotelbolagets ombud inför Rådstufvurätten medgifvit, att bemälda bolag, långt innan Hägg öppnat sin utskänkning å annat ställe, i hotelet »inrymt en annan utskänkningsrättighet;» och att Hägg den 24 Oktober meranämnda år, jemlikt 22 § i Kongl. Förordningen om bränvinsförsäljning, anmält, att han i annan lokal ämnade öppna utskänkning, då Hotelbolaget i sin lokal inrymt annan utskänkare och icke ville till Hägg borthyra sistnämnda lokal; vid hvilken anmälan Magistraten icke haft något att anmärka.

Af Rådstufvurättens protokoll i detta mål inhemtades, att sedan Stadsfiskalen i Sköfde tilltalat Hägg för det denne skulle å otillåtet ställe inom staden utskänkt bränvin, så — och efter det under målets behandling upplyst blifvit, ej mindre att Hägg dels å auktion inför Magistraten i staden den 20 Juli 1864 på tre års tid ifrån den 1 nästföljande Oktober, emot en afgift af två tusen riksdaler för hvarje år, inropat rättigheten till utskänkning af bränvin i stadens hotel, hvarest slik utskänkning under tre år blifvit tillåten, och dels den 30 September samma år till Magistraten erlagt ett halft års skatt med ett tusen riksdaler, än ock att å Hotelbolagets vägnar utskänkningsrätten derstädes blifvit upplåten åt annan person, samt att Hägg derefter den 24 Oktober hos Magistraten anmält, det han uti kakelugnsmakaren L. P. Sundvalls hus i staden ämnade öppna utskänkning af bränvin — har Rådstufvurätten uti ofvan omförmälda utslag den 31 December 1864 yttrat att, ehuru Hägg genom inrop å auktion inför Magistraten förvärfvat sig rättighet att å Sköfde hotel under tre år från den 1 Oktober 1864 utöfva utskänkningsrätt emot högst bjudna och af Magistraten antagna årsafgiften, två tusen riksdaler riksmynt, likväl och enär den af Stadsfiskalen åtalade, af Hägg idkade utskänkning icke bedrefves å det för Häggs rättighet sålunda bestämda ställe,

utan i annan lokal, än Konungens Befallningshafvandes resolution afsåge, och hvilken af Hägg begagnade lokal ej heller af det bolag, som öfvertagit all den öfriga rättighet till handel med bränvin, hvilken omförmäldes i Kongl. Förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker den 18 December 1863, blifvit på Hägg öfverlåten; alltså, och då dessutom den af Hägg hos Magistraten gjorda anmälan icke medförde lagligt godkännande för näringens idkande på annat ställe, än det vid auktionen bestämda, funne Rådstufvurätten åtalade utskänkningen vara emot nämnda Kongl. Förordning stridande, hvarföre Hägg dömdes att, jemlikt 41 § i samma Kongl. Förordning, för otillåten utskänkning, böta tretio riksdaler och att erlägga utskänkningsafgift, åttatio riksdaler, två tredjedelar till åklagaren och en tredjedel till stadens fattige.

Efter att hafva af denna klagoskrift undfått del, anförde Magistraten i afgifvet utlåtande, att Sköfde hotel egdes icke af staden utan af ett enskildt bolag; att rättigheten till utskänkning beviljats detta bolag på tre år ifrån den 1 Oktober 1864;*) att Konungens Befallningshafvande bestämt antalet af utskänkningsställen till sex, nämnda hotel inbegripet; att vidare ett bolag, med Konungens Befallningshafvandes begifvande, vore bildadt för utskänkningen å de öfriga fem ställena; att klaganden icke vore delegare i detta bolag; samt att, hvad 7 § i Kongl. Förordningen om bränvinsförsäljning stadgar angående viss trakt, i Sköfde hade tillämpning endast å en gata, som ledde från torget förbi kyrkan till jernvägsstationen.

I den skrifvelse till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Göta Hofrätt, hvaruti åtal emot Rådstufvurätten i Sköfde förordnades, androg jag, att som upplyst och medgifvet vore, att klaganden Hägg i föreskrifven ordning förvärfvat sig rättighet att utöfva utskänkning af spirituösa drycker å hotelet i Sköfde stad, äfvensom att han på behörig tid erlagt den derför belöpande afgift, så, och om än Häggs sedermera gjorda anmälan om utskänkningens utöfvande på annat ställe, än det vid förvärfvandet af berörda rättighet derför bestämda, icke kunde på sakens bedömande hafva inflytande, utan Hägg det oaktadt måste anses hafva felat emot gällande förordning angående vilkoren för försäljning af spirituösa dryker, vore dock, enligt min tanka, en sådan hans lagöfverträdelse icke att hänföra till det slag af förbrytelse, som i den åberopade 41 § af nämnda Förordning omförmäles, der ansvaret utsättes för den, som genom utskänkning föryttrar bränvin utan att i stadgad ordning hafva dertill förvärfvat rättighet, hvilket ansvar

*) Denna uppgift var dock icke med handlingar styrkt, hvaremot det, såsom ofvan är anmärkt, var ostridigt, att Hägg å auktion den 20 Juli 1864 inropat rättigheten till utskänknings idkande vid hotelet under tre år från nästföljande 1 Oktober.

åtföljes, såsom ock i utslaget stadgades, af skyldighet att erlägga utskänkningsafgift. Den öfverträdelse, hvartill Hägg i förevarande fall gjort sig skyldig, syntes deremot hafva bestått i sådant missbruk af innehafvande utskänkningsrättighet, som, enligt 47 § af meranämnda Kongl. Förordning, bort bestraffas med böter från och med tio till och med femtio riksdaler, hvarvid likväl någon utskänkningsafgift icke ifrågakomme af det skäl, att densamma i dylika fall redan vore förskottsvis erlagd.

Med åberopande häraf anstälde Advokatfiskals-embetet åtal mot Rådstufvurättens ordförande och ledamöter, som i ofvanämnda beslut deltagit; och sedan Hägg fått framställa sina ersättningsanspråk, uppgående till en summa af 3,803 riksdaler 50 öre, samt bemälde ordförande och ledamöter blifvit öfver såväl Advokatfiskals-embetets som Häggs påståenden hörde, anförde de uti afgifven förklaring att, enligt Magistratens protokoll den 20 Juli 1864 och den Sköfde Hotelbolag meddelade tillståndsresolution för utskänkningsrätt, nämnda bolag erhållit Konungens Befallningshafvandes tillstånd att under tre år idka utskänkningsrätt å *hotelet*, men icke i staden eller samhället i det hela, för hvilket senare vore bildadt ett bolag, som på andra grunder af Konungens Befallningshafvande erhållit serskildt tillåtelse till utskänkning, på endast *ett* år, å fem andra ställen; att sistnämnda bolag icke åt Hägg upplåtit någon sin utskänkningsrätt; att, enligt Magistratens protokoll den 23 Maj 1864, skälet för den åt Hotelbolaget beviljade större förmån af treårigt arrende, framför öfriga stadssamhället, låge deri, att Hotelbolaget äfven med enskild uppoffring ville bereda resande å statens jernväg en restauration närmast densamma; att Magistraten icke kunnat emot tydliga ordalagen i Konungens Befallningshafvandes resolution, vid fastställande af utskänkningsrätten å hotelet, medgifva denna utskänknings hållande å annat ställe, än derstädes, likasom, enär den speciela rättigheten varit lemnad för det speciela fallet, det svårligen kunnat medgifvas sjelfva bolaget att från hotelet förflytta rättigheten med mindre bolaget inrättat ett annat hotel i det afseddas ställe; att Hägg, som öppnat en serskild, ej förut befintlig utskänkning i kakelugnsmakaren Sundvalls enskilda hus, således, i följd af Stadsfiskalens åtal, oaktadt skedd anmälan om utskänkningens utöfvande på annat ställe, än det vid rättighetens förvärfvande bestämda, icke kunnat befrias från ansvar, hvadan, och då dels Hägg gjort anmälan om flyttning af sin vid hotelet bundna rättighet, dels ock 22 § i Kongl. Förordningen den 18 December 1863 hade afseende på sådana ställen, som icke vore i 7 eller 14 § af samma Förordning nämnda, Rådstufvurätten ansåge, att Hägg, som icke förvärfvat sig laglig rätt att å annat ställe än hotelet utöfva den just för detsamma, utom vanliga ordningen och utöfver eljest brukliga ställen, medgifna utskänkningsrätt, bort

fällas till ansvar icke enligt 47 § utan efter den 41 i nyssnämnda Förordning; samt att Hägg dessutom, hvad ersättningsanspråken anginge, enligt Kongl. Maj:ts vid förklaringen fogade nådiga utslag den 31 Augusti 1865, genom försummelse att i rätt tid öfverklaga Rådstufvurättens ifrågavarande beslut, förlorat talan deremot och således borde skylla sig sjelf för uteblifvandet af den ersättning, han förmenat sig genom ändringssökandet kunna vinna; på grund af hvilket allt Rådstufvurättens ledamöter yrkat befrielse från ansvar och ersättningsskyldighet.

Under den 11 Februari 1867 meddelade Kongl. Hofrätten utslag och yttrade, att emedan, efter hvad upplyst vore, den tillåtelse, som af Konungens Befallningshafvande meddelats att under ifrågavarande tid af tre år å så kallade hotelet i Sköfde utskänka bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker, således uttryckligen fästats endast vid nämnda hus, samt Hägg, hvilken å auktion tillhandlat sig berörda rättighet, följaktligen varit bunden af det dermed i afseende på stället förenade vilkor, ty, och som stadgandet i 22 § af Kongl. Förordningen den 18 December 1863 derom, att den som blifvit berättigad i stad idka bränvinsutskänkning å bestämdt ställe, bör, om han vill rättigheten å annat ställe utöfva, derom hos Magistraten göra anmälan, till undgående af ansvar enligt 47 § af åberopade Kongl. Förordning, icke i förevarande fall egt tillämpning, då, vid ofvan upptagna förhållande, en anmälan af Hägg i nämnda hänseende ej kunnat bereda honom annan eller vidsträcktare förmån, rörande bränvinsutskänkningen, än han förut innehaft, eller medföra den följd, att Hägg, då Hotelbolaget vägrat honom begagnandet af bolagets hus för sådan utskänkning, egt denna rättighet å annat ställe i staden utöfva, hvadan ock Hägg, enär han, det oaktadt, utskänkningen i Kakelugnsmakaren L. P. Sundvalls hus derstädes, fastän efter anmälan hos Magistraten, bedrifvit, varit att anse lika med den som föryttrat bränvin utan att hafva dertill i stadgad ordning förvärfvat rättighet; alltså, och då Rådstufvurätten i utslaget den 31 December 1864, vid pröfningen af Stadsfiskalen A. Lindmans emot Hägg anhängiggjorda ansvarstalan för erkända åtgärden att i sistnämnda hus försälja bränvin, således rätteligen tillämpat stadgandena i 41 § af omförmälda Kongl. Förordning, blefve Advokatfiskalsembetets emot Rådstufvurättens ordförande och ledamöter, hvilka i beslutet deltagit, väckta åtal för förment oriktigt domslut, som i samma utslag skulle innefattas, och Häggs i sammanhang dermed framstälda ersättningsanspråk af Kongl. Hofrätten ogillade*).

---

*) Till denna utgång af saken hade tre ledamöter bidragit. Deremot hade Referenten yttrat: »Den omständighet, att Hägg försummat i rätt tid öfverklaga Rådstufvurättens den 31 De-

Med detta utslag kunde jag icke åtnöjas. I den skrifvelse, hvarmed jag uppdrog åt Advokatfiskalsembetet att genom underdåniga besvär fullfölja målet, anmärkte jag, att Kongl. Hofrätten kommit till lika otillfredsställande slut i målet som Rådstufvurätten. Jag kallade detta slut otillfredsställande derföre, att det förhållande, att en person, som i enlighet med gällande författning utverkat sig en rättighet och för denna rättighets utöfning under en viss tid erlagt den bestämda skatten, icke destomindre för samma rättighets utöfning under nämnda vissa tid blifvit dömd till ansvar, såsom hade hade han aldrig förvärfvat den ifrågavarande rättigheten, och skatt derför honom ålagd, såsom hade han icke redan förskotts-

---

cember 1864 gifna utslag, anser jag icke utgöra lagligt hinder för Hägg att, i den ordning nu skett, påkalla pröfning af frågan, om och i hvilken mån Rådstufvurättens ordförande och ledamöter, hvilka i åtalade beslutet deltagit, härigenom må anses hafva gjort sig skyldige att, på grund af begånget förment fel i domare-embetets utöfning, ersätta den skada, Hägg skulle hafva blifvit i följd af samma utslag tillskyndad; och emedan Hägg, hvilken i vederbörlig ordning förvärfvat sig rättighet att under tre år utskänka bränvin och andra brända eller distillerade starka drycker å bestämdt ställe inom Sköfde stad och förskottsvis erlagt stadgad afgift, genom åtgärden, att å annat än det för honom bestämda ställe öppna ifrågavarande rörelse, uppenbarligen brutit emot föreskriften i sista mom. af 22 § i Kongl. Förordningen den 18 December 1863, angående vilkoren för nämnda dryckers försäljning, och således varit förfallen till ansvar, enligt 47 § i samma Förordning, samt Rådstufvurättens tillämpning af Förordningens 41 §, hvilken afser den, som utskänkningsrättighet icke förvärfvat och följaktligen icke heller för sådan rättighet utgifvit stadgad afgift, måste anses vara af oförstånd tillkommen; ty pröfvar jag lagligt att, enligt 1 kap. 12 § Rättegångsbalken, döma Borgmästaren W. och Rådmännen B. och S. att gemensamt böta tretio riksdaler till treskiftes emellan Kronan, Sköfde stad och Advokatfiskalsembetet, hvarvid dock iakttages, att Borgmästarens och bemälde Rådmäns lott i böterna, jemlikt Kongl. Brefvet den 26 Oktober 1790, tillfaller Skaraborgs läns lazarett, äfvensom att, hvilkendera af dem som gälda gitter, ersätta Hägg den honom olagligen ådömda utskänkningsafgiften, åttatio riksdaler, derest den blifvit hos Hägg uttagen; men enär, beträffande Häggs öfriga anspråk på ersättning för liden skada genom saknad af tillfälle att utskänkningsrättigheten utöfva, Hägg, enligt 47 § i åberopade Kongl. Förordningen, varit, för underlåtenhet att iakttaga meddelad föreskrift i afseende på stället för utskänkningsrättighetens begagnande underkastad böter från och med tio till och med femtio riksdaler, samt den af Hägg inropade utskänkningsrättighet, efter hvad handlingarne visa, blifvit, ehuru å annat ställe än hotelet, mot enahanda afgift, som för Hägg stadgats, under år 1867 begagnad af A. Kronlund och N. J. Nilsson, på hvilka Hägg medgifvit sig hafva samma rättighet öfverlåtit; alltså, och då Hägg för öfrigt derigenom, att han, utan att på förhand göra sig förvissad om Hotelbolagets samtycke till Häggs begagnande af dess lokal, inropat ifrågavarande utskänkningsrättighet, sjelf vållat de honom möjligen åbragta kostnader och förluster, finner jag Häggs berörda anspråk icke kunna bifallas; och som Hägg icke ingifvit förteckning å sina af den mot Rådstufvurätten gjorda angifvelse föranledda utgifter, varder Häggs yrkande härutinnan, jemlikt 21 kap. 1 § Rättegångsbalken, af mig endast i den mån godkändt, att bemälde Borgmästare och Rådmän förpligtas godtgöra Hägg det belopp, som åtgår till lösen för hans exemplar af Kongl. Hofrättens utslag».

I detta yttrande instämde en af Kongl. Hofrättens ledamöter.

vis sådan skatt utgifvit, icke tillfredsstälde rättkänslan och icke kunde hafva inträffat med mindre antingen i författningen sammanhang och fullständighet bruste, eller vid författningens tillämpning missförstånd om densammas rätta tillämpning kommit vederbörande till last.

Men, efter mitt omdöme, saknade den författning, om hvars tillämpning här vore fråga, nemligen ofvanberörda 1863 års Kongl. Förordning, hvarken sammanhang ej heller fullständighet i förevarande hänseende. 7 § stad gar nemligen, att Magistrat i stad skall hvarje år, i sammanhang med uppgift å de källarmästare, vinskänkar med flera, som å sin rörelse hafva burskap, till Konungens Befallningshafvande afgifva utlåtande, huruvida derjemte rättighet att idka minuthandel med eller utskänkning af bränvin må andra personer för högst tre år tilldelas, oeh i sådant fall föreslå försäljningsställenas antal, äfvensom i hvilken trakt af staden hvarje försäljningsställe må finnas, i fall föreskrift i sistnämnda hänseende anses nödig. Konungens Befallningshafvande fattar derefter sitt beslut i ämnet och gifver det Magistraten tillkänna. (14 § innehåller motsvarande stadganden i fråga om bränvinsförsäljning å landet). 10 § säger åter, att de i 7 § omnämda försäljningsrättigheter skola af Magistraten på offentlig auktion utbjudas, för den af Konungens Befallningshafvande bestämda tid af högst tre år, åt den eller dem, som åtaga sig afgift för högsta kannetal, och auktions-anbuden derefter pröfvas af Magistraten, som eger dem, med afseende ej mindre å de bjudandes behörighet och tjenlighet än äfven å den erbjudna afgiftens belopp, antaga eller förkasta. — Detta allt hade i föreskrifven ordning här försiggått. Magistraten hade hos Konungens Befallningshafvande föreslagit bränvinsförsäljningsställenas antal i Sköfde stad och för *ett* bland dessa ställen tillika trakten, der det skulle finnas, nemligen i stadens hotel. Konungens Befallningshafvande hade medgifvit för detta ställe utskänkningsrätt under tre år. Hägg hade å auktion inropat nämnda rätt och Magistraten godkänt hans anbud; hvarefter Hägg å stadgad tid förskottsvis erlagt utskänkningsafgiften för ett halft år. Nu hade inträffat, att Hotelbolaget vägrat lemna Hägg lokal inom hotelet för bedrifvande af den utskänkningsrätt, han sig förvärfvat. Detta hade Magistraten bort kunna förutse, innan trakten för ett utskänkningsställe föreslagits att utgöra endast *ett* hus; emedan, när så skedde, någon auktion å nämnda utskänkningsrättighet, eller flera personers täflan derom, i sjelfva verket icke kunde ega rum, då ej mer än *en*, nemligen innehafvaren af det hus, der rättigheten skulle idkas, var i tillfälle att inköpa densamma, helst han egde i sin magt att hindra hvar och en annan att lagligen, d. v. s. inom den för utskänkningen bestämda trakt, utöfva densamma. — Imedlertid hade auktion blifvit hållen, såsom nämndt vore, och Hägg nog obetänksamt inropat utskänk-

ningsrättigheten, utan att förut hafva försäkrat sig om lokal för densammas utöfning. Hägg innehade sålunda en rättighet, den han icke kunde begagna, utan att hon missbrukades. Till sistnämnda förseelse hade Hägg gjort sig skyldig och följaktligen till det ansvar, förseelsen kunde medföra. Men detta ansvar syntes mig icke kunna blifva detsamma, som vore stadgadt för den, hvilken olofligen tillegnade sig en dylik rättighet eller, med andra ord, Hägg kunde icke, efter mitt förmenande, för hvad som i denna sak låge honom till last, rätteligen anses lika straffskyldig som om han, utan att någonsin hafva inropat den ifrågavarande utskänkningsrättigheten och utan att hafva erlagt den för samma rättighet belöpande afgift, öppnat utskänkningsrörelse. Sådant kräfde ej heller lagen, rätt förstådd och tillämpad; emedan, utom hvad som i Kongl. Hofrättens utslag vore återgifvet af 22 § uti merberörda 1863 års Kongl. Förordning, samma § innehölle ett sista moment, lydande sålunda: *der, enligt 7 eller 14 § viss trakt för försäljningsställe blifvit bestämd, varde det iakttaget.* Emot detta stadgande, men icke emot det af Rådstufvurätten åberopade, hade Hägg sig förbrutit, och slik förbrytelse straffades, enligt 47 § i Förordningen, med böter från och med 10 till och med 50 riksdaler.

Det vore visserligen sannt, att den utskänkningsrättighet, hvilken Konungens Befallningshafvande medgifvit och Hägg å auktion inköpt, blifvit fäst vid ett hus, ej vid en trakt, såsom Författningen uttrycker sig, men denna omständighet ansåge jag icke förtjena afseende, då Förordningen icke omförmälde andra utskänkningsrättigheter, än sådana, som utöfvas antingen hvar som helst, eller på viss trakt i stad eller å landet. När Förordningen ej heller lemnade någon närmare bestämning af begreppet *trakt,* kunde dermed äfven förstås ett hus, emedan eljest rättighetens inskränkning till endast ett hus, varit olaglig. Det vore lika sannt, att den anmälan Hägg till Magistraten ingifvit derom, att han å annat ställe ämnade idka utskänkningsrörelse, ej kunnat, vid nyssberörda förhållande, bereda honom annan eller vidsträcktare förmån, än den han förut innehade, eller medföra den följd, att Hägg, då Hotelbolaget vägrat honom begagnandet af bolagets hus för sådan utskänkning, egt att denna rättighet å annat ställe i staden utöfva. Jag hade ej heller yrkat något annat, utan tvärtom i min anmärkning emot Rådstufvurättens utslag medgifvit, att Häggs förfarande var straffvärdt, men jag hade sagt och sade, att Rådstufvurätten oriktigt bedömt Häggs straffbarhet, i det ett missbruk af innehafvande rättighet blifvit ansedt lika med olofligt inkräktande af samma rättighet. Jag kunde nemligen icke finna, att Hotelbolagets vägran att lemna Hägg lokal inom hotelet för utöfvande af hans utskänkningsrättighet kunnat hafva den påföljd, att hans förseelse, då han på annat ställe öppnade nämnda rörelse, skulle

anses svårare, än om lokal för rörelsens idkande blifvit honom vägrad af husegare inom annan *trakt* af staden, der han kunde hafva förvärfvat rättighet att idka utskänkning, och han af sådan orsak eller af rent godtycke icke destomindre öppnat sin rörelse inom *annan* trakt. Det vore detta sistnämnda missbruk, som ofvananförda sista mom. i 22 § förbjöde, och 47 § med straff belade, och några andra lagrum syntes mig icke vara på Häggs förseelse tillämpliga.

Då jag sålunda fortfarande ansåge Rådstufvurätten hafva af missförstånd fält orätt dom i den sak, hvarom fråga vore, uppdrog jag åt Advokatfiskals-embetet att under åberopande af hvad jag i saken anfört, och den i Kongl. Hofrätten yttrade skiljaktiga mening innehölle, med hvad mera Advokatfiskals-embetet kunde finna lämpligt tillägga, hos Kongl. Maj:t genom underdåniga besvär söka den ändring uti Kongl. Hofrättens utslag, att Rådstufvurättens ordförande och ledamöter måtte för det oriktiga domslutet fällas till laga ansvar och förpligtas godtgöra Häggs ersättningsanspråk, i den mån de funnes befogade.

Då jag under embetsresa den 1 Juli 1865 besökte länsfängelset i Gefle, anmälde två derstädes förvarade fångar, Per Mårtensson Wigren och Per Persson Meijer, att de, som blifvit dömde af Delsbo Häradsrätt till ansvar för stöld, men förklarat sig med Rättens domslut missnöjde, fått alltför länge vänta på Häradsrättens protokoll och utslag, så att Wigren, som blifvit dömd den 10 förutgångna Mars, icke erhållit nämnda handlingar förr än den 8 Maj, och Meijer, som dömdes den 25 April, ännu vid tiden för mitt besök icke bekommit de honom rörande protokoll och utslag.

Vid efterfrågan på landskansliet befunnos fångarnes uppgifter sanningsenliga; och upplystes derstädes tillika, att Konungens Befallningshafvande uti skrifvelser den 22 Maj samt den 3 och 19 Juni erinrat vederbörande Domhafvande om insändande af ransakningshandlingar och utslag rörande Meijer. Under skriftvexlingen utröntes sedermera, att sistnämnda handlingar till Konungens Befallningshafvande inkommit den 10 Juli nämnda år.

I anledning häraf, och då Domhafvanden icke kunde förebringa laga ursäkt för det öfverklagade dröjsmålet, förordnades åtal. Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt, som fått sig detta åtal uppdraget, yrkade under skriftvexlingen, att, — då i mål, der någon hölles häktad, domaren, enligt 38:de punkten i Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807, hade

åliggande

åliggande att skicka handlingarne till Konungens Befallningshafvande så tidigt, att den sakfälde kunde, innan besvärstiden ginge till ända, få deraf del samt inlemna sina besvär till Konungens Befallningshafvande, och, i förevarande fall, der besvärstiden utgjort tretio dagar, hvaraf en tredjedel borde antagas hafva varit erforderlig för handlingarnes läsning, besvärens uppsättning och renskrifning, följaktligen en tid af tjugu dagar efter utslagets afkunnande varit lämpligt rådrum för Domhafvanden att författa och insända protokoll och utslag, samt, efter sådan beräkning, Domhafvanden obehörigen dröjt med insändandet af ifrågakomna handlingar rörande Wigren i tretionio dagar och rörande Meijer uti femtiosex dagar, hvarigenom han vållat, att desse, hvilka ej voro dömde till fängelse för lifstid, under lika många dagar längre, än vederbort, varit sin frihet beröfvade, — Domhafvanden för den försummelse och vårdslöshet i embetet, han i anförda hänseenden låtit komma sig till last, måtte dömas att böta och utgifva skadestånd till Kronan för fångarnes underhåll och till desse för olagligen förlängdt lidande.

Kongl. Hofrätten har den 20 Februari 1867 meddelat utslag; och som, på sätt ofvan förmäldes, upplyst vore, att under ifrågakomna tid, emot hvars beräknande Domhafvanden ej gjort någon anmärkning, obehörigt dröjsmål egt rum med insändande till Konungens Befallningshafvande af Delsbo Häradsrätts protokoll och utslag angående Wigren och Meijer, samt Domhafvanden, såsom Häradsrättens ordförande, vore härför ansvarig; alltså pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmåga af 25 kap. 17 § och 6 kap. 1 § Strafflagen, rättvist döma Domhafvanden, för berörda försummelse i embetet, att böta etthundrafyratio riksdaler och ersätta ej mindre Kongl. Maj:t och Kronan, för Wigrens och Meijers underhåll i häktet under omförmälda tid, med tjuguåtta riksdaler 50 öre, än äfven Wigren och Meijer, för deras lidande i följd af den genom omförmälda försummelse vållade förlängning af fängelsetiden, efter skälig beräkning af en riksdaler för hvarje dag, med tretionio riksdaler till Wigren och femtiosex riksdaler, allt riksmynt, till Meijer.

Vid granskning af fångförteckningen från Norrbottens län anmärktes, att Häradsrätten i Neder-Torneå och Carl Gustafs socknars tingslag genom utslag den 27 Februari 1864, — jemte det Häradsrätten fälde Inhysesmannen Henrik Niemi att, såsom för första resan stöld af gods värdt tjugu riksdaler, böta sextio riksdaler samt undergå tre månaders straffarbete; att,

för smädeord emot sin svärmoder, böta femtio daler silfvermynt samt göra offentlig afbön; att, för uppsåtlig misshandel, derå ringare skada följt, böta femton riksdaler; samt att, för vederparts missfirmande, böta tio daler; — tillika dels, med åberopande af 39 § i Kongl. Förordningen den 29 Januari 1861, dömt Niemi, som jemväl varit i målet förvunnen att hafva burit våldsam hand å sin hustru, att för denna förbrytelse straffas med fängelse uti endast *en* månad, änskönt nämnda lagrum utsatte såsom minsta straff två månaders fängelse, dels ock förklarat, det Niemi, såsom saknande tillgång till böterna, skulle aftjena dem, som vore honom ådömde för stöld, smädeord och misshandel, med 21 dagars fängelse vid vatten och bröd, oaktadt dessa böter, rätteligen förvandlade, motsvarat sådant fängelse i 23 dagar; och hade Niemi undergått bestraffning, enligt Häradsrättens utslag.

Uti skrifvelse till Advokatfiskals-embetet vid Kongl. Svea Hofrätt förordnade jag åtal mot Domhafvanden för berörda vårdslöshet i domare-embetets utöfning.

Efter föregången skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten utslag den 29 Oktober 1867 och yttrade: att som den af Häradsrätten uti ofvanberörda utslag åberopade 39 § i Kongl. Förordningen den 29 Januari 1861 stadgade för deruti omförmälda förseelse minst två månaders fängelse, men Häradsrätten, med tillämpning af samma §, ådömt Niemi endast *en* månad sådant fängelse, samt ifrågavarande böter rätteligen bort förvandlas till 23 dagars fängelse vid vatten och bröd i stället för 21 dagar dylikt fängelse; alltså, och då Niemi, som utstått den ådömda bestraffningen, följaktligen fått umgälla sina förbrytelser, med lindrigare straff, än som å dem lagligen följa bort; ty pröfvade Kongl. Hofrätten, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, rättvist fälla Häradsrättens ordförande, såsom för domslutet ensam ansvarig, att, för hvad honom sålunda till last kommit, böta tjugufem riksdaler riksmynt.

Vid granskning af fångförteckningen från Westmanlands länshäkte anmärktes att, sedan Julia Maria Renhult, häktad och angifven för olofligt tillgrepp inom Norbergs bergslags härad, den 5 September 1864 inkommit till berörda länshäkte, samt Konungens Befallningshafvande påföljande dag med henne hållit förhör, hvarvid beslöts, att upplysningar och prestbetyg angående Renhult skulle infordras, Konungens Befallningshafvande icke förr än den 4 Oktober nämnda år hos vederbörande Domhafvande äskat ransakning med Renhult, i anseende hvartill hon först den 22 i sistnämnda månad blifvit hos Häradsrätten inställd.

För det dröjsmål med påfordrande af ransakning rörande häktad person, Konungens Befallningshafvande sålunda låtit komma sig till last, förordnade jag åtal, och sedan Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt detsamma i laga ordning utfört, har bemälde Kongl. Hofrätten den 3 Januari 1867 meddelat utslag; och som, enligt hvad upplyst vore, efter det Julia Maria Renhult, häktad och tilltalad för olofligt tillgrepp, den 5 September 1864 inkommit till länsfängelset i Westerås, det ålegat Konungens Befallningshafvande, jemlikt allmän lag samt föreskriften i 12 § af Landshöfdinge-instruktionen den 10 November 1855, att tillse, det Julia Maria Renhult utan uppskof blifvit till ransakning inställd, men Konungens Befallningshafvande, med åsidosättande af berörda skyldighet, icke förr än den 4 påföljande Oktober anmodat Domaren att med henne företaga ransakning, i följd hvaraf inträffat, att Julia Maria Renhult först den 22 sistnämnde månad, och således mer än sex veckor efter det hon blifvit till häktet insänd, är vorden för ransaknings undergående inför domstol inställd; alltså pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen den 16 Februari 1864, att döma Landshöfdingen och Landssekreteraren, hvilka handlagt ifrågavarande ärende, att, för det de i anförda måtto åsidosatt sin tjenstepligt, hvar för sig böta femtio riksdaler riksmynt, som skulle tillfalla Kronan.

Vid granskning af 1864 års fångförteckning från Skaraborgs län anmärktes, att Rekryten vid Skaraborgs regemente Fredrik Andersson Ås, — efter det han, som i Mars månad 1863 rymt från regementet och under rymningstiden begått stöld, af Selångers Häradsrätt, genom utslag den 14 December 1863, dömts saker till ansvar, enligt 1 och 20 §§ i Kongl. Förordningen om stöld, snatteri och rån den 4 Maj 1855, för första resan stöld af gods värdt 25 riksdaler riksmynt, — är vorden inför Krigsrätten vid ofvanbemälda regemente under tilltal ställd för rymning och förskingring af munderingspersedlar, och för dessa af Ås erkända förbrytelser, dem han för första gången begått, genom utslag den 10 Februari 1864 af Krigsrätten ansedd skyldig till ansvar, enligt 10 kap. 20 och 26 §§ i Kongl. Maj:ts Krigsartiklar den 31 Mars 1798, nemligen till vatten och bröd motsvarande sex hvarf gatulopp, och att således Ås, som jemväl, på sätt redan förut nämndt vore, blifvit till ansvar för första resan stöld förvunnen, fått undergå bestraffning af 28, i stället för 20, dagars fängelse vid vatten och bröd jemte två månaders straffarbete.

I anledning häraf förordnades emot Krigsrätten åtal inför Kongl. Krigshofrätten; och, sedan skriftvexling emellan Krigsfiskals-embetet och Krigsrättens ledamöter försiggått, meddelade Kongl. Krigshofrätten utslag den 12 Juli 1867 af innehåll: att Kongl. Krigshofrätten — enär vid ifrågavaranda rymning och förskingring af munderingspersedlar, såsom begångna under fredlig tid och första gången, sådana förhållanden varit för handen, under hvilka förbrytelserna, enligt 1 mom. af 6 § i Kongl. Förordningen angående förmanskap och extra judiciel bestraffningsrätt vid Krigsmagten den 29 Mars 1859, skolat såsom ordningsmål anses och behandlas, samt Ås, jemte nämnda till ordningsmål hänförliga förbrytelser, begått stöld under rymningstiden, hvilket brott, sedan derom blifvit vid Selångers häradsrätt ransakadt, tillhörde Krigsrättens upptagande — funne Krigsrätten hafva bort, jemlikt 44 § i nyss åberopade Kongl. Förordning, bestämma ansvaret för omförmälda rymning och förskingring, enligt samma Kongl. Förordning; till följd hvaraf, och då Ås, enligt oftaberörda Kongl. Förordning, icke kunnat, med tillämpning af 37 och 38 §§ för rymning och förskingring, ådömas svårare bestraffning än mörk arrest eller arrest vid vatten och bröd tio dagar, samt, vid förening af berörda bestraffning, som dervid ansåges svara emot tretio daler i penningvärde, med det femtio daler motsvarande fängelsestraff vid vatten och bröd, hvartill, jemte straffarbete, Ås för stölden gjort sig skyldig, Ås således rätteligen skolat bekomma endast tjugo dagars fängelse vid vatten och bröd; Kongl. Krigshofrätten pröfvade rättvist förpligta Krigsrättens ledamöter att, i enlighet med hvad Krigsfiskals-embetet yrkat, en för alla och alla för en, ersätta ej mindre Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för den tid af åtta dagar, Ås längre än vederbort i häkte underhållits, efter beräkning af tolf öre för hvarje dag, med tillhopa 96 öre, än ock Ås för dennes förlängda lidande med det af honom i sådant afseende fordrade belopp, tio riksdaler, allt riksmynt.

Sedan jag förordnat åtal emot en Notarie i Stockholms Rådstufvurätt, för det han, då nio personer i en gemensam skrift bevakat ett testamente, utfärdat serskildt protokollsutdrag till hvar och en af de bevakande och derför uppburit lösen, samt Kongl. Svea Hofrätt, der nämnda åtal blifvit af Advokatfiskals-embetet utfördt, dömt bemälde Notarie till ansvar och ersättningsskyldighet i målet, men, uppå underdåniga besvär af den sålunda sakfälde, Kongl. Maj:t genom nådigt utslag den 8 November 1866 yttrat, att, då klaganden icke varit i detta mål tilltalad för annat, än sitt förfarande såsom Rådstufvurättens expeditionshafvande, och expeditionssättet,

enligt hvad handlingarne utmärkte, icke varit afvikande från uppställningen i Rådstufvurättens protokoll, Kongl. Maj:t pröfvade rättvist, med ändring af Hofrättens utslag, förklara åtalet icke till någon påföljd föranleda; så hade jag, på sätt i min till sistförflutna riksmöte afgifna berättelse (sid. 56 och följande) förmäles, ånyo anhängiggjort detta åtal ej allenast emot expeditionshafvanden, i hans egenskap af ledamot i Rådstufvurätten, utan ock mot samma Rätts öfrige ledamöter, för den del, de kunde anses ega i nämnda förseelse.

Efter det ytterligare skriftvexling i anledning häraf försiggått, har bemälde Kongl. Hofrätt den 7 Juni 1867 meddelat utslag; och, som upplyst vore, att, efter det ofvannämnde nio testamentstagare låtit uti en till Rådstufvurätten ingifven skrift gemensamt anmäla till bevakning förrberörda testamente, sagda ärende, hvilket följaktligen bort för dem gemensamt af Rådstufvurätten handläggas och i protokollet uppfattas, blifvit uti detsamma antecknadt såsom om bevakningen varit af hvarje testamentstagare serskildt verkställd, samt, till följd deraf, och ehuru icke mera än ett gemensamt protokollsutdrag öfver ärendets behandling inför Rådstufvurätten bort ifrågakomma, ett sådant till hvar och en af de bevakande blifvit utfärdadt, hvarigenom bemälde testamentstagare ådragits en kostnad af tretiotvå riksdaler 75 öre utöfver hvad de för bevakningen rätteligen skolat vidkännas; alltså, och då ene Borgmästaren och två Rådmän, hvilka jemte protokollsföranden såsom ledamöter i Rådstufvurätten handlagt ifrågakomna ärende, följaktligen vore, likasom denne sistnämnde, ansvarige för behöriga behandlingen af ärendet inför Rådstufvurätten samt uppfattningen deraf till protokollet, blefve bemälde Borgmästare, Rådmän och protokollsförande, för hvad dem i berörda afseende i målet till last låge, dömde, jemlikt 25 kap. 17 och 21 §§ Strafflagen, att hvar för sig böta tjugufem riksdaler, Konungens ensak, samt att till ofvanbemälde testamentstagare eller deras ombud återbära den desse obehörigen påförda expeditionslösen, tretiotvå riksdaler 75 öre.

Under loppet af Januari månad år 1866 hade till mig anländt en icke undertecknad skrifvelse, hvaruti min uppmärksamhet fästes på det förhållande, att Underlöjtnanten vid Göta Artilleri-regemente August Gerhard Muhl, som, efter att till då pågående riksdag hafva uttagit pollett å Riddarhuset, kort före då nästförflutna Jul begifvit sig på besök hos sina anförvandter i Halland, under sitt vistande derstädes skulle hafva blifvit af Chefen för nämnda regemente, Herr Öfversten och Kommendören af Kongl.

Svärdsorden m. m. Charles Nicolas Berg inkallad till Göteborg och, utan afseende på sin innehafvande riksdagsmannabefattning, dömd till arreststraff och på denna bestraffning insatt, samt, ehuru han, två dagar efter det arreststraffet tagit sin början, under åberopande af sin riksdagsmannarätt, begärt, att med bestraffningen för den återstående tiden kunde få anstå intilldess hans riksdagsmannabefattning upphört, likväl i arresten qvarhållits.

Vid denna skrift voro i bestyrkta afskrifter fogade

dels en af Herr Öfversten m. m. Berg den 25 December 1865 till Underlöjtnanten Muhl aflåten skrifvelse, hvaruti Herr Öfversten, enär bemälde Underlöjtnant, utan Herr Öfverstens tillstånd och utan att hafva uppgifvit förändrad adress, lemnat Stockholm och uppehölle sig i Halland, anbefalde Underlöjtnanten att dagen efter emottagandet af skrifvelsen inställa sig i Göteborg för afgifvande af förklaring öfver sitt oriktiga sätt att gå tillväga;

dels ock en den 4 Januari 1866 daterad, till Herr Öfversten m. m. Berg ställd ansökning, hvaruti Underlöjtnanten Muhl, anhållit att, enär han, som anmält sig vilja begagna sin riksdagsmannarätt och innehade för sådant ändamål pollett uttagen å Riddarhuset, i anseende till den arrest, Herr Öfversten ålagt honom, då han på uppresa till Stockholm inställt sig i Göteborg, vore förhindrad att sin resa fullfölja, med nämnda bestraffning för återstående tiden kunde få anstå till dess hans riksdagsmannarätt upphört; å hvilken ansökning var tecknad Herr Öfverste Bergs samma dag gifna resolution, innnehållande att, som Underlöjtnanten Muhl, sedan honom blifvit förkunnad extra judiciel bestraffning af arrest, förklarat sig af sitt riksdagsmannakall oförhindrad att den ådömda arresten undergå, hvarföre denne äfven tagit sin början, Underlöjtnantens begäran om afbrott i det redan påbörjade arreststraffet icke kunde bifallas.

Efter att hafva fått vetskap derom, att Underlöjtnanten Muhl dåmera uppehölle sig i hufvudstaden, anmodade jag honom skriftligen att angående förloppet af nyssberörda tilldragelse lemna mig närmare besked, och i en af sådan anledning till mig ingifven skrift förmälde Underlöjtnanten härom: att han, som efter anmälan hos Landtmarskalken den 23 December 1865 afrest från Stockholm till sina uti Halland boende föräldrar, der han varit betänkt att vistas öfver julhelgen för att åter infinna sig vid riksdagen, den 26 December erhållit underrättelse om och den 31 i samma månad afhemtat ett rekommenderadt bref från Göteborg, hvilket befunnits vara Herr Öfversten Bergs förutnämnda skrifvelse af den 25 December; att Underlöjtnanten den 1 Januari 1866 afrest från sitt hem och påföljande dag inställt sig hos bemälde Herr Öfverste, som, — efter det Underlöjtnanten, tillspord, hvarföre han utan Herr Öfverstens tillstånd lemnat riksdagsorten, gifvit till svar, att det skett med Herr Landtmarskalkens tillstånd och att Underlöjt-

nanten inom fjorton dagar ernade dit återvända, men deremot rörande underlåtenheten att uppgifva förändrad adress icke afgifvit någon förklaring, — befalt Underlöjtnanten att begifva sig till vakten och der afbida resultatet; att efter det den sistnämnde någon stund uppehållit sig i vakten, Divisionschefen, Herr Öfverstlöjtnanten och Riddaren af Kongl. Svärdsorden Carl Otto Stellan Mörner dit inkommit och å Regementschefens vägnar tillsagt Underlöjtnanten åtta dagars arrest på eget rum, utan rättighet att emottaga besök; att dagen derpå, eller den 3 Januari, klockan omkring 1 eftermiddagen Herr Öfverstelöjtnanten Mörner ånyo, i sällskap med Majoren och Riddaren af förutnämnde orden Lars Anders Sebastian Lindgren, infunnit sig hos Underlöjtnanten och tillkännagifvit, att denne egde emottaga besök; samt att Underlöjtnanten den 4 Januari till Herr Öfversten Berg ingifvit ansökning, att verkställigheten, af hvad som å arreststraffet återstode, kunde få uppskjutas intilldess Underlöjtnantens riksdagsmannarätt upphört, men härpå erhållit nekande resolution, på grund deraf, att Underlöjtnanten förut skulle hafva förklarat sig oförhindrad att den ådömda arresten undergå, hvarom han likväl icke hade afgifvit något yttrande.

Hvad sålunda förekommit, meddelade jag Herr Öfversten Berg och begärde hans yttrande deröfver, hvilket afgafs och i hufvudsaken innehöll: att anledningen, hvarföre Herr Öfversten, på sätt som skett, till förhör inkallat Underlöjtnanten Muhl, varit inlupen underrättelse, att denne afrest från Stockholm och uppehölle sig i Halland, hvarifrån han sannolikt icke ernade återvända till riksdagen, utan återlemnat sin polett; att, efter slutadt förhör, dervid så förefallit som Underlöjtnanten uppgifvit, Herr Öfversten befalt denne att begifva sig till vakten, der officerarnes ordresrum vore beläget, för att afvakta resultatet, hvarefter, och då Herr Öfverstelöjtnanten Mörner någon stund senare inkommit å chefskansliet, Herr Öfversten befalt denne att — för det Underlöjtnanten Muhl i så måtto missbrukat sin riksdagsmannarätt, att han, utan att hafva uppgifvit förändrad adress, vistats i Halland, hvarigenom Herr Öfversten ansett honom hafva felat emot föreskrifterna i 6 § 2 mom. af Kongl. Förordningen angående förmanskap och extrajudiciel bestraffningsrätt vid Krigsmakten den 29 Mars 1859 samt 154 § 6 mom. i 1 delen af Kongl. Tjenstgörings-reglementet för arméen, men ingalunda för det Underlöjtnanten utan Herr Öfverstens tillstånd lemnat riksdagsorten, hvartill Herr Öfversten dessutom icke någonsin ifrågasatt, att Underlöjtnanten behöft Herr Öfverstens lof, — å Herr Öfverstens vägnar, ådöma Underlöjtnanten Muhl åtta dagars arrest utan bevakning och utan tjeustgöringsskyldighet, hvarjemte Herr Öfversten tillsagt Herr Öfvetstlöjtnanten Mörner att, derest Underlöjtnanten Muhl ville utan uppskof begagna sig af sin riksdagsmannarätt, straffet icke finge sättas i

verkställighet, utan skulle uppskjutas till riksdagens slut, samt att i alla händelser Herr Öfversten afvaktade rapport härom; att, då Herr Öfverstelöjtnanten Mörner, efter någon stund återvändt och anmält, att Underlöjtnanten Muhl heldre önskade att genast undergå den ådömda arresten, än vänta derpå till dess han hemkommit från riksdagen, Herr Öfversten ansett sig icke ega rätt att afslå en sådan begäran, hvarföre arresten samma dag, eller den 2 Januari, tagit sin början; att, när Herr Öfversten påföljande dag erfarit, att straffet genom någon missuppfattning blifvit skärpt med förbud för Underlöjtnanten Muhl att under arresttiden mottaga besök, det förelupna misstaget genast blifvit rättadt; samt att Herr Öfversten, då Underlöjtnanten två dagar derefter anhållit om afbrott i arreststraffet till dess hans riksdagsmannarätt upphört, dertill icke kunnat lemna bifall, dels emedan lag stadgade, att påbörjadt straff icke finge afbrytas, dels ock derföre att, enligt den anmälan Herr Öfversten emottagit, Underlöjtnanten Muhl sjelf begärt att genast få undergå den ådömda arresten, och straffet på sådan grund tagit sin början före riksdagens slut.

Med afseende å hvad Herr Öfversten Berg sålunda andragit, i fråga om anledningen till och förloppet vid Underlöjtnanten Muhls bestraffning, begärde jag yttrande af Herr Öfverstelöjtnanten Mörner, som, i följd häraf, uti en till mig ingifven skrift anförde: att, sedan arresten, som Herr Öfverstlöjtnanten fått befallning att ålägga Underlöjtnanten Muhl, »för det han missbrukat sin rättighet att bevista riksdagen och underlåtit uppgifva sin adress», blifvit bemälde Underlöjtnant förkunnad, utan att denne dervid gjort någon anmälan, att han fortfarande ville begagna sin riksdagsmannarätt, Underlöjtnanten efter någon stund, hvarunder Herr Öfverstelöjtnanten varit upptagen af ordres' utgifvande och andra bestyr, framkommit och begärt, att Herr Öfverstelöjtnanten ville utverka uppskof med arresten till dess Underlöjtnanten afslutat sitt riksdagsmannakall; men att, då Herr Öfverstelöjtnanten sedermera skolat uppgå från högvakten till chefskansliet för afgifvande af rapport om hvad sålunda sig tilldragit, Underlöjtnanten Muhl åter framkommit och, under förmälan, hurusom han ansåge det vara så godt att då genast undergå den ådömda arresten, anhållit, det Herr Öfverstelöjtnanten icke skulle framföra hans förut gjorda begäran om uppskof med bestraffningen, till följd hvaraf Herr Öfverstelöjtnanten till Regementschefen rapporterat att Underlöjtnanten önskade att då få undergå arresten; samt att, när Herr Öfverstelöjtnanten påföljande dag uppkommit å chefskansliet och erhållit Herr Öfverste Bergs befallning att rätta det misstag, som vid bestämmande af bestraffningen egt rum, dymedelst att Underlöjtnanten Muhl förbjudits

dits emottaga besök, Herr Öfverstelöjtnanten genast sådant verkstält och förkunnat Underlöjtnanten den förändring i straffet som deraf blefve en följd.

Under loppet af förrberörda skriftvexling, fick jag från Höglofl. Ridderskapet och Adeln mig tillsända hufvudskrifterna till ofvan omförmälda, vid den till mig inkomna oundertecknade skrifvelsen fogade bilagor, samtlige ord för ord lika lydande med afskrifterna, utom det att å Herr Öfversten Bergs resolution den 4 Januari fanns af Underlöjtnanten Muhl tecknadt: »Någon sådan förklaring har jag aldrig afgifvit;» varande de sålunda mig tillsända handlingarne åtföljda af ett utdrag ur Höglofl. Ridderskapet och Adelns protokoll den 24 Januari 1866, enligt hvilket Ridderskapet och Adeln, uppå derom af Herr von Francken, Alfred August, gjord framställning, beslutat, att samma handlingar skulle till Justitie-Ombudsmannen öfverlemnas för vidtagande af de åtgärder, omständigheterna påkallade.

Sedan de härofvan omnämnda förklaringar inkommit och någon tid hållits Underlöjtnanten Muhl tillhanda i expeditionen, på det att han skulle kunna, om han det ville, afgifva påminnelser, men några sådana icke afhörts, förordnade jag åtal genom skrifvelse till Krigsfiskals-embetet den 21 Mars 1866, hvaruti jag hufvudsakligen anförde, att, i betraktande dels af de utaf Herr Öfversten Berg åberopade stadganden i Kongl. Förordningen den 29 Mars 1859 och i gällande Tjenstgörings-reglemente för arméen dels ock af hvad Herr Öfversten i öfrigt till försvar för Underlöjtnanten Muhls inkallande till förhör och ådömandet af extrajudiciel bestraffning andragit, dessa åtgärder, hvilka i och för sig icke lagt hinder i vägen för Underlöjtnantens utöfning af riksdagsmannarätten, huru än deras behöflighet och lämplighet i förevarande fall bedömdes, likväl icke syntes utgöra föremål för laga åtal; men emedan förrberörda extrajudiciela bestraffning, bestående af åtta dagars arrest, blifvit genast verkstäld och, utan afseende på Underlöjtnanten Muhls två dagar efter bestraffningens början framstälda anhållan om uppskof med verkställigheten för den då återstående tiden, till slut fortsatt, i fråga hvarom jag funnit Herr Öfversten Bergs förklaring otillfredställande, borde Herr Öfversten tilltalas för öfverträdelse af 78 och 79 §§ i då gällande Riksdagsordning, och å honom yrkas det ansvar, hvartill lag och sakens utredda beskaffenhet föranledde, dervid likväl ej mindre Underlöjtnanten Muhls medgifvande till bestraffningens verkställande genast, såvidt detta medgifvande blefve lagligen bevisadt, än äfven den betänklighet, som vid en påbörjad bestraffnings afbrytande kunnat uppstå, finge såsom förmildrande omständigheter betraktas.

Krigsfiskals-embetet framstälde i memorial den 16 April 1866 dels det yrkande, att Herr Öfversten Berg, såsom, enligt hvad här ofvan vore utredt, vållande dertill, att Underlöjtnanten Muhl, ehuru riksdagsman, blifvit under pågående riksdag ej allenast för ringare förbrytelse häktad, eller sin personliga frihet beröfvad, utan ock, efter det han tillkännagifvit sin afsigt att riksdagen vidare bevista, genom qvarhållande i arrest, från en sådan sin afsigts fullbordande förhindrad, måtte åläggas den extrajudiciela bestraffning, som Herr Generalfälttygmästaren, med afseende på de i målet förekomna omständigheter, kunde finna skäligt bestämma; dels ock anhållan att, sedan Herr Öfversten Berg öfver nyssanförda påstående afgifvit yttrande, handlingarne i målet måtte delgifvas Underlöjtnanten Muhl, på det han måtte yttra sig öfver den utaf Herr Öfverstelöjtnanten Mörner uti hans till Justitie-Ombudsmannen afgifna förklaring gjorda berättelse om det samtal, som, efter det Herr Öfverstelöjtnanten underrättat Underlöjtnanten om den denne ålagda arrest, emellan dem egt rum.

Sedan ej mindre Herr Öfversten Berg inkommit med förklaring, hvaruti han, på förut anförda och ytterligare utvecklade skäl, förfäktat den mening, att han ingalunda i någon måtto emot Underlöjtnanten Muhl olagligen förfarit och förthy till alla delar bestridt det emot honom väckta ansvarspåstående, än äfven Underlöjtnanten Muhl afgifvit yttrande i det afseende sådant af honom äskats, och dessa handlingar blifvit till Krigsfiskalsembetet öfverlemnade, så hade bemälda embete i ytterligare memorial den 12 November 1866 förklarat sig hafva hvarken något att till det förut afgifna slutpåståendet tillägga, ej heller — enär den motsägelse, som förefunnes emellan Herr Öfverstelöjtnanten Mörners och Underlöjtnanten Muhls uppgifter om innehållet af ofvanomförmälda emellan dem förefallna samtal vore häfven genom Underlöjtnantens i hans senaste skrift gjorda förklarande, »det han icke ville bestrida, det hans vid tillfället hafda yttranden kunnat gifva Herr Öfverstelöjtnanten anledning till antagande, att Underlöjtnanten önskade utan uppskof undergå den honom ådömda arresten,» — vidare påstående i denna del af målet att framställa.

Kongl. Krigshofrätten meddelade den 24 Maj 1867 utslag, hvilket, enligt derå gjord anteckning, extraderades till Krigsfiskals-embetet den 26 påföljande September och den 30 i sistnämnda månad kom mig tillhanda, af innehåll att, enär någon talan emot Herr Öfversten Berg, för det han till förhör inkallat och ålagt Underlöjtnanten Muhl extrajudiciel bestraffning, hvarken af Muhl eller allmänna åklagaren blifvit förd, Kongl Krigshofrätten funne något utlåtande i dessa delar af målet icks erfordras; men emedan, fastän det, med afseende derå, att befogenheten af ifrågavarande Underlöjtnanten Muhl utaf Herr Öfversten Berg ålagda bestraffning af

åtta dagars arrest icke blifvit ifrågasatt, antagas måste, att laga skäl dertill förfunnits, Herr Öfversten likväl felaktigt förfarit derutinnan, att Herr Öfversten, som vid bestraffningens åläggande egt kännedom derom, att Underlöjtnanten Muhl fortfarande varit riksdagsman, icke, i sammanhang med straffbeslutet, meddelat uttrycklig och ovilkorlig föreskrift derom, att med verkställigheten skulle anstå intilldess Muhls riksdagsmannabefattning upphört, genom hvilken emot de i 78 och 79 §§ af då gällande Riksdagsordning intagna föreskrifter om riksdagsmans skydd emot häktning för ringare förseelser stridande underlåtenhet Herr Öfversten obehörigen gjort frågan om arreststraffets uppskjutande eller sättande omedelbart i verket beroende af den sakfäldes egen vilja och förmåga att sin lagliga rätt iakttaga och bevaka; äfvensom Herr Öfversten ytterligare felat deruti att, oansedt icke någon gällande lag eller författning lagt hinder i vägen för bifall till Underlöjtnanten Muhls två dagar efter det arresten tagit sin början skriftligen och under åberopande af sitt riksdagsmannakall framstälda anhållan, att med fortsättningen af straffet måtte få anstå intill riksdagens slut, Herr Öfversten likväl denna begäran afslagit och såmedelst ådagalagt, att Herr Öfversten, som, till stöd för åtgärden att låta bestraffningen genast efter afkunnandet begynna, åberopat Muhls derom tillkännagifna önskan, icke vidare betraktade Muhls egenskap af riksdagsman såsom hinder för verkställigheten af bestraffningen eller ansåge sådan verkställighet vidare beroende af Muhls önskan; ty pröfvade, jemlikt 2 kap. 13 § Krigsartiklarne, Kongl. Krigshofrätten rättvist döma Herr Öfversten Berg att, för hvad honom sålunda i målet till last låge, undergå den extrajudiciela bestraffning, Generalbefälhafvaren i tredje Militärdistriktet kunde finna skäligt att, med tillämpning af grunderna i Kongl. Förordningen angående förmanskap och extrajudiciel bestraffningsrätt vid krigsmakten den 29 Mars 1859, bestämma.

Uti en till mig ingifven skrift hade förre Handlanden Anders Gustaf Hallberg anfört, att han den 25 April 1866, omkring klockan tre eftermiddagen, blifvit uti sin bostad i huset N:o 9 Södermanlandsgatan här i hufvudstaden gripen af två så kallade hemliga polisbetjenter och förd till vaktkontoret vid Myntgatan, under förebärande, att han såsom bedräglig gäldenär skulle vara allmänneligen efterlyst och dömd till sex månaders enkelt fängelse; att Hallbergs uppgift till Polisbetjeningen, det han visserligen varit i konkurstillstånd försatt men genom Stockholms Rådstufvurätts laga kraft vunna dom blifvit från allt ansvar frikänd, icke hulpit; att Hallberg

visserligen vid tillfället icke varit försedd med nämnde dom, men att Polisbetjenterna ej heller innehaft någon skriftlig handling, hvarpå de kunnat grunda sin åtgärd; att, efter en half timmas väntan på vaktkontoret, Poliskommissarien Per Cederborg infunnit sig och öfverhopat klaganden med de gröfsta och mest ärekränkande tillmälen samt förklarat, det denne tills vidare skulle hållas häktad å kontoret; att något senare, eller klockan litet öfver åtta på aftonen, bemälde Poliskommissarie ånyo inställt sig å vaktkontoret och då gifvit ordres åt en konstapel att föra klaganden, såsom varande en efterlyst person, ned i häktet, och detta utan att Cederborg hvarken förevisat klaganden någon skriftlig handling, som berättigade honom till en sådan åtgärd, ej heller lemnat klaganden vidare förklaring deröfver; att klaganden påföljande dag blifvit från häktet reqvirerad till Poliskammaren, der Ordföranden, Polisintendenten C. A. Sundström, för klaganden uppläst en rapport, som innehållit, att klaganden vore af Stockholms Rådstufvurätt dömd till sex månaders enkelt fängelse för falsk konkurs, hvarefter ordföranden förordnat, att klaganden skulle öfverlemnas till Öfver ståthållareembetets kanslis vidare förfogande och imedlertid återföras till häktet; att dagen derpå, den 27 i nämnde April månad, samtal beviljats klaganden med Fängelse-direktören, hvilken dels förklarat sig icke hafva bekommit någon handling, som visade, hvarföre klaganden sutte häktad, dels ock beredt klaganden tillfälle att afsända en skrifvelse till Herr Fogaten, hvilken någon stund derefter meddelat skriftlig underrättelse, att klaganden vore af Rådstufvurätten från allt ansvar i konkursmålet frikänd och fördenskull borde på fri fot genast försättas; — på grund af hvilket allt klaganden anhölle, att jag måtte förordna åtal mot vederbörande och dem till straff befordra samt förskaffa klaganden upprättelse och ersättning för ärekränkning, skymf och lidanden.

Vid denna klagoskrift voro fogade utdrag ur Stockholms Rådstufvurätts protokoll dels för den 30 Januari och 6 Februari 1865, hvaraf inhemtades, att Rådstufvurätten sistnämnde dag afkunnat utslag i Hallbergs konkursmål och deruti, på anförda skäl, förklarat Hallberg icke kunna fällas till något ansvar, dels ock för den 18 December nämnda år af innehåll, att, uppå skedd anmälan, det Hallbergs konkursbos tillgångar icke försloge till kostnaderna för boets utredning och konkurssakens behandling, Rådstufvurätten, på grund af 126 § i gällande konkurslag och med deri stadgadt förbehåll, förordnat, att vidare behandling af konkurssaken icke komme att ega rum; varande å förstnämnda protokollsutdrag tecknadt intyg, den 12 Maj 1866, att besvär öfver Rådstufvurättens der intagna utslag icke blifvit hos Kongl. Svea Hofrätt anförda.

Sedan jag genom Öfverståthållare-embetet för Polisärenden lemnat vederbörande del af ofvananförda klagoskrift och tillfälle att deröfver sig förklara, insände bemälda embete, jemte klagoskriften, dels ett yttrande af Polisintendenten, i följd hvaraf angifvelsen i hvad densamme rörde denne tjensteman ansågs kunna förfalla, dels ock Poliskommissarien Cederborgs förklaring, innehållande hufvudsakligen: att i slutet af år 1864 Stadsfiskalen L. E. Kock, Poliskommissarien S. Tinggren samt Cederborg erhållit Herr Polismästaren Wallenbergs befallning att noggrannt efterspana och vid anträffandet gripa klaganden, hvilken skulle såsom bedräglig gäldenär vara allmänneligen efterlyst; att enahanda tillsägelse något senare meddelades samtlige öfrige Poliskommissarierne, utan att det dock vid den tiden lyckats någon af dem att utspana, hvarest Hallberg sig uppehölle; att sedandess ej heller någon kunskap om dennes vistelseort vunnits förr än i början af April månad 1866, då Cederborg erfarit, att Hallberg skulle hafva till hufvudstaden återkommit och här hölle sig dold, hvarföre spaningar efter Hallberg ånyo företogos med den påföljd, att Cederborg den 25 sistnämde månad lyckades erhållna kunskap derom, att Hallberg hölle sig gömd hos en i huset N:o 9 vid Södermanlandsgatan boende qvinsperson; att två Poliskonstaplar, uppå Cederborgs befallning, sagde dag inställde sig i nyssberörda hus och efterfrågade Hallberg, hvarvid bemälda qvinna förnekade, att Hallberg vore derstädes boende, under yttrad förmodan, att han vistades på en uppgifven landtegendom; att, sedan samma qvinna upprepat nämnda förnekande, men likväl medgifvit, att Hallberg finge i rummet eftersökas, denne anträffats inkrupen i en liten garderob, derur han då framkommit och, tillspord om namnet, vidgått, att han vore den efterspanade Hallberg, tilläggande, innan han derom af Polismännen underrättades, att han väl visste, hvarföre de sökte honom, samt att han undrade, om han ej skulle kunna få afsitta det honom ådömda fängelsestraff i stadens cellfängelse och slippa komma till Långholmen; att Hallberg då medtagits till vaktkontoret, dit han ankommit klockan omkring fem på eftermiddagen och, efter det han medgifvit, att han dolt sig för att undgå det honom ådömda straff, och att han här i staden icke hade någon stadig bostad, så att han kunde frigifvas och kallas till inställelse i Poliskammaren, der sessionen för dagen varit slutad, hade han blifvit i häkte insatt för att nästföljande dag i Poliskammaren inställas; att det förhållande, att ett rykte varit allmänt gängse, det Hallberg blifvit dömd såsom vårdslös eller bedräglig gäldenär, förmodades vara bäst bevisadt derigenom, att Hallberg sjelf trott det och förthy hållit sig undandold; att ett sådaut ryktes tillvaro dessutom skulle kunna med andra bevis styrkas, derest Hallberg det förnekade; och att det varit på grund af nämnda rykte som Ce-

derborg, utan att begära förnyande eller förtydligande af ofvanomnämnda ordres, vidtagit häktningsåtgärden, hvarföre han hoppades, att den af honom begångna olaglighet, om den såsom sådan borde anses, åtminstone skulle mildt bedömas.

Med denna förklaring insändes äfven Öfverståthållare-embetets protokoll i ärendet, hvaraf inhemtades, att till Öfverståthållare-embetet den 26 April 1866 inkommit en så lydande rapport: »Nästlidne gårdag klockan »omkring fyra eftermiddagen anträffades af konstapeln Sandqvist af Öfver»ståthållare-Embetet efterlyste, för falsk konkurs af Stockholms Rådstufvu»rätt till sex månaders fängelsestraff dömde, förre Handlanden A. G. Hall»berg i huset N:o 9 Södermanlandsgatan hos en derstädes boende qvinna, »hvarest han befanns gömd uti ett rummet tillhörande skåp. Till följe här»af blef Hallberg medtagen till Detektiva Afdelningens kontor och derefter »insatt i häkte för att till Öfverståthållare-embetets vidare förordnande »öfverlemnas. Stockholm, som ofvan, P. Cederborg»; att, då målet till handläggning i Poliskammaren påropades, Cederborg sig inställde, och Hallberg från häktet förehemtades, hvarvid, sedan ofvanintagna rapport blifvit uppläst, Cederborg åberopade densammas innehåll; att Hallberg, deröfver hörd, ej gjort ringaste invändning emot det som i rapporten omförmäldes; och att Öfverståthållare-embetet, genom afsagdt beslut, förklarat, det häktade Hallberg, på grund af hvad sålunda förekommit, skulle till Öfverståthållare-embetets kanslis vidare förordnande öfverlemnas.

Klaganden afgaf påminnelser vid denna förklaring, förnekade, att han medgifvit sig vara en »dömd förbrytare,» äfvensom Cederborgs uppgift, att Polismästaren Wallenberg redan år 1864 anbefalt Hallbergs häktande, enär denna uppgift vore obestyrkt, och i alla händelser samma befallning två år derefter icke kunde vara gällande; och, enär dels ett sådant utslag, som det Cederborg åberopat, aldrig funnits till, dels ock den efterlysning, som rörande klaganden varit utfärdad, icke innehållit vare sig anledning eller berättigande till någon häktning eller något annat slags våldsåtgärd mot klaganden, fortfore denne att yrka, det Cederborg borde befordras till ansvar och åläggas ersättningsskyldighet. Den nyssnämda efterlysningen var intagen i en vid påminnelserna fogad, af Konungens Befallningshafvande i Stockholms län den 20 Oktober 1864 utfärdad kungörelse, af innehåll hufvudsakligen: att, uppå derom af Stockholms Rådstufvurätt hos Öfverståthållare-embetet gjord framställning och med stöd af 8 kap. 14 § Utsökningsbalken, förre Grosshandlanden A. G. Hallberg efterlystes, med föreläggande för honom, att Måndagen den 28 nästderpåföljande November klockan tio f. m. personligen hos nämnde rätt tillstädeskomma, för att öfver de emot honom

framstälda ansvarspåståenden sig förklara, vid äfventyr att, utan hinder af hans uteblifvande, saken afgjordes.

Då jag, vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, ansåge Cederborgs uppgift, att Polismästare Wallenberg skulle i slutet af år 1864 anbefalt Hallbergs efterspanande och gripande, emedan denne skulle vara efterlyst såsom bedräglig gäldenär, icke vara bevisad och destomindre sannolik som ofvanintagna efterlysning efter Hallberg icke omnämnde hans efterspanande och gripande utan innefattade endast föreläggande för Hallberg att personligen inställa sig hos Rådstufvurätten på uppgifven dag och vid äfventyr, att det honom rörande mål, utan hinder af hans uteblifvande, afgjordes; då jag funne det af Cederborg åberopade allmänt gängse rykte, att Hallberg blifvit dömd såsom vårdslös eller bedräglig gäldenär, huru bevislig tillvaron af ett slikt rykte än kunde vara, icke utgöra laga skäl för Hallbergs häktande och så mycket mindre hafva varit det verkliga skälet för denna åtgärd, som i den rapport, Cederborg den 26 April 1866 till Öfverståthållare-embetet afgifvit, detta rykte icke ens omnämndes, utan denna rapport tvertom i bestämda ordalag innehölle, att Hallberg varit efterlyst och af Stockholms Rådstufvurätt dömd till sex månades fängelse; då vidare Hallbergs omförmälda beteende vid häktningen, i min tanke, icke befriade Cederborg från skyldigheten att, innan något angrepp gjordes på Hallbergs personliga frihet, anskaffa efterlysningen och utslaget, och först när sådant skett, och om skäl då förefunnits till slik åtgärd, hade Cederborg kunnat med företeende af dessa handlingar hos behörig förman utverka befallning om häktningens verkställande; och då sålunda, efter mitt omdöme, Cederborg till last låge, att han dels af sjelftagen myndighet och utan annan grund, än ett löst rykte, inmanat Hallberg i häkte dels ock genom osannfärdig rapport fört sin förman bakom ljuset och föranledt Hallbergs qvarhållande i häkte från den 25 till den 27 April 1866, förordnade jag Stadsfiskalen, Borgmästaren G. A. Melbin att inför Stockholms Rådstufvurätt lagligen tilltala Poliskommissarien Cederborg samt påyrka det ansvar och den ersättningsskyldighet, hvartill lag och sakens utredda beskaffenhet kunde föranleda.

Efter föregången ransakning i detta jemte andra emot Poliskommissarien Cederborg anhängiggjorda och i sammanhang med detta behandlade mål, har Rådstufvu-rätten under den 30 April 1867 meddelat utslag och, rörande förvarande mål, yttrat att, hvad först anginge yrkandet om ansvar å Cederborg för olaga häktande och afgifvande af falsk rapport, så, ehuru Cederborg medgifvit, att han utfärdat den ordre, med anledning hvaraf förre Handlanden Anders Gustaf Hallberg, ehuru icke till något brott förvunnen, blifvit af polisöfverkonstapeln Sandqvist och poliskonstapeln Ternström, onsdagen den 25 April 1866, gripen och afförd från sin bostad i

huset N:o 9 vid Södermanlandsgatan till detektiva Polisafdelningens kontor vid Myntgatan, och att Cederborg, enär Poliskammarens session för dagen redan varit afslutad, gifvit befallning, att Hallberg, på sätt äfven skett, öfver natten skulle förvaras i häktet under Rådhuset till dagen derpå, då Cederborg, uti en till Poliskammaren afgifven rapport om Hallbergs gripande, tillika anmäl, att Hallberg, som varit allmänneligen efterlyst, blifvit af Rådstufvurätten dömd till sex månaders fängelse för falsk konkurs, hvarefter Hallberg, enligt hvad utredt vore, blifvit efter hållet förhör, jemlikt Poliskammarens beslut, samma dag, till Öfverståthållare-embetets kanslis vidare förfogade öfverlemnad och till häktet återförd, hvarifrån han först dagen derpå eller den 27 i nämnde månad, sedan upplysning vunnits, att Rådstufvurätten redan genom utslag den 6 Februari 1865 ansett honom icke kunna till något ansvar i konkursen fällas, blifvit lösgifven och på fri fot ställd; likväl och som någon bevisning icke förekommit derom, att Cederborg den åtalade häktningsåtgärden af ondt uppsåt verkstält, utan fastheldre att han vidtagit densamma till följd af den ordre, som, i slutet af år 1864 eller början af år 1865, dåvarande Polismästaren Wallenberg till vederbörande Poliskommissarier muntligen utfärdat rörande Hallbergs efterspanande och gripande, fastän samma ordre, såsom afseende Hallbergs inställande hos Rådstufvurätten, icke varit till sin beskaffenhet så vidsträckt, som Cederborg af missförstånd förmenat, samt till Cederborgs urskuldande i afseende å den afgifna rapporten förekommit ej mindre att Hallberg, enligt hvad förutnämnde Sandqvist och Ternström på ed intygat, vid tillfället då han greps, sjelf uppgifvit, att han visste, det han vore ådömd sex månaders fängelse för sin olyckliga konkurs, än äfven vid omförmälda förhör, dervid Cederborgs rapport upplästes, emot densammas innehåll icke haft något att invända, hvarförutan den omständigheten, att Hallberg uti en den 27 April sistlidna år till Öfvetståthållare-embetets kansli ingifven skrift begärt att »af gunst och nåd» få i fängelset under Rådhuset i stället för på kronohäktet aftjena det honom ådömda fängelsestraffet, bekräftade Cederborgs uppgift, att rykte varit gängse derom, att Hallberg varit fäld till ansvar i sin konkurs; men det deremot låge Cederborg till last att, ehuru mer än ett år förflutit från det Polismästarens ifrågavarande ordres utfärdades till dess Hallberg greps, icke hafva vidtagit någon åtgärd till utrönande om någon sanning legat till grund för ofvanberörda rykte; alltså och då Cederborg genom eftersättande af sin tjenstepligt varit vållande dertill, att Hallberg för förment brott, utan laga skäl, blifvit häktad, dervid dock med Hallberg så förfarits som i lag om häktning stadgadt är, funne Rådhusrätten Cederborg icke kunna undgå att stånda laga ansvar för hvad

emot

emot honom sålunda förekommit; i följd hvaraf, och jemte det Rådstufvurätten ansåge de emot Cederborg gjorda angifvelser om ansvar för afgifvandet af falsk rapport samt för utspridande af ärekränkande rykte om Hallberg icke förtjena afseende, Rådstufvurätten pröfvade, jemlikt 15 kap. 10 § Strafflagen, rättvist döma Cederborg att, för hvad han, på sätt ofvanberördt vore, låtit komma sig till last, böta etthundrafemtio riksdaler; och skulle Cederborg dels ersätta Hallberg det honom tillfogade lidande med sjutiofem riksdaler, dels ock godtgöra Hallbergs rättegångskostnader med tjugusex riksdaler jemte hvad till lösen af Rådstufvurättens protokoll och utslag åtginge.

Målaren Johan Sjöblom i Örnsköldsvik klagade hos mig skriftligen deröfver, att Själevads Häradsrätt, uppå yrkande af Handlanden P. M. Rockström, genom utslag den 26 September 1865, försatt Sjöblom i konkurstillstånd; yrkande klaganden för de kostnader och besvär, honom härigenom tillskyndats, ersättning af den tillförordnade Domhafvande, som vid berörda tillfälle i Häradsrätten fört ordet.

Af de vid klagoskriften fogade handlingar inhemtades att, sedan bemälde Rockström den 15 September 1865 hos Domhafvanden i Själevads tingslag sökt, att Sjöblom måtte försättas i konkurstillstånd, men denne, öfver ansökningen hörd, densamma bestridt, och i anledning deraf ärendet blifvit till Häradsrätten hänskjutet att handläggas å derför utsatt urtima ting den 26 i nämnde September månad, Rockström, vid Rättens sammanträde sistnämnde dag, till stöd för ansökningen åberopat dels det förhållande, att Sjöblom i stämning å Rockström till Häradsrätten den 23 Mars 1865 erkänt sig vara denne skyldig omkring tre hundra riksdaler, och å en till Häradsrätten ingifven räkning af den 27 i samma Mars månad upptagit Rockström till godo tre hundra sjutio riksdaler 14 öre, dels ock skriftliga bevis ej mindre af Handlanden E. Häggblad och två andra personer, att desse för fordringar hos Sjöblom honom lagsökt, än äfven af Kyrkovärden Anders Persson i Arnäs derom, att Sjöblom hvarken af sin hustrus arf ej heller af medel, som influtit efter försäljning af Sjöbloms lösegendom å auktion år 1865, hade något att hos Anders Persson utbekomma, samt att Anders Persson, till förekommande af utmätning hos Sjöblom, iklädt sig borgen hos en Handlande; att Rockström i enahanda afsigt uppgifvit, det all Sjöbloms lösa egendom vore försåld, och att Sjöblom jemväl förmält sig ämna realisera sin egendom och flytta från orten, samt att allmänt kändt vore, det Sjö-

blom en längre tid fört ett högst oordentligt lefnadssätt, hvarigenom han blifvit urståndsatt att förtjena något till sitt uppehälle och måst i högre grad, än eljest varit behöfligt, anlita sina redan förvärfvade tillgångar, hvilka således skulle hafva till borgenärernes förfång bortslösats; äfvensom att Rockström på grund af fullmakt och under förmälan, det Urmakaren A. Nylander uti ansökningen instämde, till Rätten inlemnat en räkning, enligt hvilken Nylander skulle hos Sjöblom ega en fordran af femton riksdaler 32 öre; samt slutligen att Häradsrätten, der Sjöblom icke kommit tillstädes, genom beslut, afsagdt samma dag, under förklarande, att Sjöblom lemnat de af Rockström åberopade skäl och omständigheter obestridda, och att det dessutom vore Rätten kunnigt, att Sjöblom genom oordentligt lefnadssätt förstörde sin egendom, samt med åberopande af 2, 3 och 6 §§:ne i Konkurslagen den 18 September 1862, förpligtat Sjöblom att sin egendom till borgenärers förnöjande genast afträda och beslutit utfärdande af offentlig stämning å hans samtlige borgenärer; hvarjemte konkursmassan ålagts gälda, men Rockström att förskjuta kostnaden för Rättens sammanträde med tretiosex riksdaler 20 öre till Domhafvanden och tjuguen riksdaler 50 öre till Nämnden.

Då jag fann detta Häradsrättens beslut icke vara lagligen grundadt, uppdrog jag åt Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt att för nämnda domslut lagligen tilltala den tillförordnade Domhafvande, som vid tillfället i Häradsrätten fört ordet; hvarjemte, och enär jag vid granskning af handlingarna i detta konkursmål tyckt mig finna, att ej mindre bemälde tillförordnade Domhafvande än ock dåvarande ständige Domhafvanden i Ångermanlands norra domsaga för deras serskilda förrättningar under konkursens lopp påfört konkursmassan nog höga ersättningsbelopp, Advokatfiskalsembetet anmodades att från bemälde Domhafvande infordra specifika räkningar öfver nämnda ersättningsbelopp, och, efter det sådana inkommit, i anledning deraf föra den talan, hvartill fog kunde förefinnas.

I det memorial, Advokatfiskals-embetet först afgaf, anfördes, beträffande Häradsrättens beslut om Sjöbloms försättande i konkurstillstånd, att den af Häradsrätten åberopade § 6 i Konkurslagen endast afsåge behandlingen af gäldenärs konkursansökning, hvaremot de fall, då borgenär egde söka, att gäldenärs egendom skulle afträdas, upptoges i §§ 2, 3, 4 och 5, af hvilka Häradsrätten stödt sitt beslut på §§:na 2 och 3; att, jemlikt § 2, sådan ansökning dock finge göras endast i de fall, att gäldenären vore för skuld rymd eller verkligen faren ur riket, och anledning förefunnes, det han förblefve utrikes för att undgå borgenärers kraf, eller att för annans fordran verkställighet af utmätning, hvarigenom all gäldenärens kända egendom skulle medtagas, blifvit sökt, eller att gäldenär viss tid

varit och fortfarande vore bysatt, eller att gäldenär svikligen, borgenärer till förfång, afhände sig eller undanskaffade sina tillgångar; att intet häraf förekommit eller varit ens uppgifvet i ofvanberörda mål mot Sjöblom; att deremot, för att konkursansökning skulle, enligt § 3, vara befogad, sökanden måste styrka, för det första, att han hos gäldenären hade klar och förfallen fordran, samt vidare antingen att gäldenären hölle sig undan, och icke för sig stält ombud, som rätt för honom gjorde, eller lemnat känd egendom qvar, som emot hans veterliga gäld syntes svara, eller ock att verkställighet af utmätning blifvit af annan borgenär äskad, och skälig anledning vore att befara, att, efter försäljning af den egendom, tillgång till de öfrigas förnöjande ej funnes; att den 26 September 1865 icke varit visadt, att Rockström eller Nylander hos Sjöblom egt klar och förfallen fordran, ännu mindre att gäldenären hållit sig undan eller att hans egendom varit för skuld tagen i mät, på sätt sist anförda paragraf för bifall till konkursansökningen fordrade; att, om de af sökanden anförda omständigheter i och för sig varit af den beskaffenhet, att de icke åt ansökningen kunde bereda laga verkan, någon sådan verkan ej heller kunnat uppstå deraf, att, såsom Häradsrätten yttrat, Sjöblom lemnat samma omständigheter obestridda, helst Konkurslagen i § 6 uttryckligen bjöde att, der gäldenär ej komme å dag, hvartill han blifvit kallad, Rätten ändå skulle pröfva sökandens skäl, följaktligen tillse, huruvida de vore på lag grundade; samt att vid dessa förhållanden, och då något sådant antagligt skäl icke heller låge i det af Rätten serskildt anförda förhållande, att Sjöblom genom oordentligt lefnadssätt förstörde sin egendom, Advokatfiskals-embetet ansåge Häradsrättens ifrågakomna beslut, hvarigenom Sjöblom mot sin vilja blifvit försatt i konkurstillstånd, sakna allt stöd af lag.

Vidare yttrade Advokatfiskals-embetet, i afseende på anmärkningen om de konkursmassan påförda ersättningsbelopp, att, enligt ett i målet den 14 Oktober 1865 inför Domhafvanden hållet protokoll, vid det tillfälle, då bouppgiften beedigades samt Gode män och Rättens ombudsman utsågos, konkursmassan förklarats skyldig att ersätta Domhafvandens »inställelse;» vid sammanträdet, med femton riksdaler, änskönt sammanträdet syntes hafva egt rum uti, eller helt nära Domhafvandens eget hemvist, så att någon resa dit icke erfordrats, och således, äfven om, såsom en sedermera afgifven räkning öfver denna ersättning upptoge, beloppet utgjort endast traktamentsersättning till Domhafvanden och en skrifvare, Domhafvanden icke författningsenligt varit berättigad till någon dylik ersättning, hvilken afsåge endast det fall, då förrättningen egde rum å annan ort, än der förrättningsmannen vore boende, och han derföre nödgades för resa och vivre vidkännas serskilda kostnader; att på lika sätt vid värderingen den 25 November 1865 å konkursmassans i Örn-

sköldsvik belägna fasta egendom, Domhafvanden, ehuru boende i samma köping, ålagt massan att gälda »dagtraktaments-kostnadsersättning» med femton riksdaler; samt att för öfrigt så väl vid dessa tillfällen, som äfven å förenämnda urtima ting den 26 September 1865 och å inställelsedagen i konkursen den 28 påföljande November, vid beräkningen af traktamentsersättning, massan påförts sådan ersättning jemväl för två expeditionsdagar, utan att dertill funnes någon anledning af då gällande Rese-reglemente; och hade, sedan öfver detta memorial förklaringar inkommit ej mindre från tillförordnade Domhafvanden, som förrättat urtima tinget och förhöret den 14 Oktober, än äfven från ständige Domhafvanden, af hvilken värderingen och sammanträdet den 28 November blifvit hållne, Advokatfiskals-embetet i ytterligare memorial, jemte bemötande af hvad förklarandena genmält, framstält yrkande, dels att tillförordnade Domhafvanden, såsom ansvarig för beslutet af den 26 September 1865, måtte, för derigenom ådagalagd oskicklighet eller oförstånd i domare-embetet, fällas till ansvar af böter, i enlighet med grunderna i 25 Kap. 17, 21 och 22 §§ Strafflagen, dels att sistbemälde Domhafvande så väl som ständige Domhafvanden måtte förklaras skyldige att till Sjöblom återbära den traktamentsersättning, som de utan laglig rätt uppburit, nemligen den förre hela ersättningen för förrättningen den 14 Oktober, femton riksdaler, samt det vid urtima tinget den 26 September beräknade beloppet för två expeditionsdagar, tio riksdaler, eller tillhopa tjugufem riksdaler, och den senare likaledes hela ersättningen för förrättningen den 25 November samt det vid sammanträdet den 28 i samma månad påförda belopp för två expeditionsdagar eller tillhopa tjugufem riksdaler, dels ock slutligen att tillförordnade Domhafvanden dessutom måtte förpligtas att, jemlikt Strafflagens 6 Kap. 1 §, utgifva skadestånd till Sjöblom, i hvilket afseende denne fordrat godtgörelse ej mindre för hvad af hans tillgångar blifvit i och för konkursmålet samt boets förvaltning utbetalt, enligt derå af Sysslomännen afgifven räkning, slutande å tvåhundratretiotre riksdaler 50 öre, hvarifrån dock borde afgå nyss omförmälda deri inbegripna traktamentsersättningar, än äfven för Sjöbloms egna kostnader och besvär, i följd af det honom påtvungna konkurstillståndet med derå serskildt förtecknadt belopp, ett hundra riksdaler, förutom ersättning för kostnaderna vid detta måls bevakande och anhängiggörande, förslagsvis beräknade till tjugu riksdaler, allt Riksmynt.

Efter öfvervägande af detta och hvad Domhafvandena i ytterligare afgifna förklaringar anfört, har Kongl. Hofrätten meddelat utslag den 28 November 1867; och som, på sätt Advokatfiskals-embetet anmärkt, Handlanden Rockström icke i ofvanberörda konkursmål styrkt, att något af de fall varit för handen, då, enligt Konkurslagen den 18 September 1862,

borgenär eger söka det gäldenärs egendom må till konkurs afträdas, och Häradsrätten följaktligen genom beslutet om Målaren Sjöbloms försättande i konkurs fält orätt dom; alltså och då förklarandena, vid det ostridiga förhållande, att dels det sammanträde den 14 Oktober 1865, då Sjöbloms bouppgift beedigades samt Gode män och Rättens ombudsman utsågos, dels värderingen den 25 November 1865 å konkursboets fastighet egt rum det förra uti eller helt nära Domhafvandens hemvist och den senare i köpingen Örnsköldsvik, der Domhafvanden vore boende, icke författningsenligt egt, tillförordnade Domhafvanden vid förstberörda tillfälle och ständige Domhafvanden vid det senare, att af konkursboet uppbära traktamentsersättning, samt förklarandena icke heller, vare sig på grund af det utaf dem i sådant afseende åberopade Kongl. Brefvet den 5 Juni 1832 eller eljest, lagligen varit berättigade att, vid beräkningen af omförmälda ersättning ej mindre vid nyssnämnda tillfällen än äfven å urtima tinget den 26 September 1865 och å inställelsedagen i konkursen den 28 påföljande November, påföra konkursboet godtgörelse jemväl för två expeditionsdagar; pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 Kap. 17, 21 och 22 §§ Strafflagen, rättvist det skulle tillförordnade Domhafvanden, hvilken vore ansvarig för beslutet om Målaren Sjöbloms försättande i konkurstillstånd, böta, för hvad honom i berörda måtto till last kommit, femtio riksdaler riksmynt, som tillfölle Kronan; hvarjemte tillförordnade Domhafvanden och ständige Domhafvanden förklarades skyldige att till Sjöblom återbära den traktamentsersättning, som de, efter hvad ofvan berördt vore, utan laglig rätt uppburit, nemligen tillförordnade Domhafvanden hela ersättningen för förrättningen den 14 Oktober, femton riksdaler, samt det vid urtima tinget den 28 September beräknade beloppet för två expeditionsdagar, tio riksdaler, eller tillhopa tjugufem riksdaler, och ständige Domhafvanden likaledes hela ersättningen för förrättningen den 25 November samt det vid sammanträdet den 28 i samma månad påförda belopp för två expeditionsdagar, eller tillhopa tjugufem riksdaler, äfvensom tillförordnade Domhafvanden förpligtades godtgöra Sjöblom ej mindre för hvad af hans tillgångar blifvit i och för konkursmålet samt boets förvaltning utbetaldt, enligt den räkning sysslomännen derå afgifvit, med etthundraåttatiotre riksdaler 50 öre, än äfven för Sjöbloms kostnader och besvär i följd af konkurstillståndet samt i detta mål med åttatioåtta riksdaler 50 öre riksmynt.

Uti en till mig ingifven skrift hade förre Artilleristen Carl Johan Reinhold Jonsson fört klagan deröfver, att han, som, utstruken ur Gotlands Nationalbevärings artillerikorps' rullor, skulle afföras till Borghamn, för att vid det der förlagda kronoarbetskorpsens disciplinkompani uttjena återstående kapitulationstid, blifvit å länshäktet i Linköping qvarhållen under flera veckors tid och sålunda fått undergå ett fängelsestraff, som icke varit honom ådömdt, hvarföre han yrkade, att den eller de, som varit härtill vållande, måtte befordras till ansvar och förpligtas godtgöra honom för hans oförskylda lidande.

Genom skriftvexling med vederbörande myndigheter, utreddes att, sedan Länsstyrelsen på Gotland uti en den 9 Juli 1863 utfärdad förpassning förordnat, att Jonsson skulle för ofvanberörda ändamål till Borghamn afföras, och han, åtföljd af samma förpassning, till Stockholm ankommit, så hade Konungens Befallningshafvande i Stockholms län, som den 13 i nämnde månad vidare försändt Jonsson till Linköping, uti den för honom utfärdade förpassning icke omförmält ändamålet med hans försändning utan endast uppgifvit, att Jonsson borde öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande i Linköpings län; och att sistbemälde Konungens Befallningshafvande, till hvilken Jonsson med sådan förpassning ankommit den 15 Juli 1863, i följd häraf sett sig föranlåten att hos Länsstyrelsen på Gotland göra förfrågan om ändamålet med Jonssons afskickande från Stockholm till Linköping, till svar hvarå bemälde Länsstyrelse meddelat, att Jonsson skulle försändas till Borghamn, dit han ock blifvit med första derefter afgående fångtransport den 6 derpå följande Augusti fortskaffad.

Efter mitt förordnande, och sedan den upplysning vunnits, att, derest fullständig fångförpassning varit Jonsson följaktlig vid försändningen från Stockholm till Linköping, denne kunnat redan den 7 Juli 1863 med ordinarie fångtransport från sistnämnde stad befordras till Borghamn, tilltalade Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt Landsekreteraren och en tillförordnad Landskamrerare i Stockholms län, hvilka vid det ifrågakomna tillfället utöfvat Landshöfdinge-embetet, derföre, att den af dem utfärdade förpassning rörande Jonsson varit oriktig och ofullständig, och att de dymedelst vållat, det Jonsson tjugu dagar längre, än eljest varit erforderligt, nödgats i häkte afbida verkställighet af vederbörande myndighets beslut om hans inställande vid Borghamn, samt att Kronan lika lång tid gått miste om hans arbete derstädes; i anseende hvartill Advokatfiskalsembetet yrkat ansvar af böter efter lag å Landsekreteraren och bemälde tillförordnade Landskamrerare samt deras förpligtande att gemensamt ersätta såväl Jonsson för hans lidande som Kongl. Maj:t och Kronan för den förlust, hvarom nyss nämndes.

Kongl. Hofrätten meddelade utslag den 20 Februari 1867; och som ostridigt vore, att ofvanomförmälda, af Landsekreteraren och tillförordnade Landskamreraren i Stockholms län, å Landshöfdinge-embetets vägnar, angående förre Artilleristen Jonsson utfärdade förpassning varit i så måtto felaktig, att densamma icke innehållit någon upplysning om ändamålet med Jonssons försändning till Linköping, och genom berörda ofullständighet i förpassningen vållats, att Jonsson onödigtvis blifvit tjugu dagar qvarhållen å länshäktet i Linköping; alltså funne Kongl. Hofrätten., i förmågo af 25 kap. 17 §:n Strafflagen, skäligt fälla Landsekreteraren och den tillförordnade Landskamreraren att gemensamt böta tjngufem riksdaler riksmynt, som skulle Kronan tillfalla; men då Landsekreteraren behörigen styrkt, att så väl Jonsson som Kongl. Maj:t och Kronan blifvit godtgjorda för den skada och förlust, hvarför de af omförmälda anledning fordrat ersättning, ansåge Kongl. Hofrätten, det något vidare yttrande i denna del af målet icke erfordrades.

Uti en till mig ingifven skrift, hade Utredningsmannen i Bruksegaren T:s sterbhus anfört, hurusom, efter det han hos Domhafvanden i Öknebo härad framstält begäran om gravationsbevis angående bemälda sterbhus tillhöriga frälsesäteriet Tvetaberg med underlydande hemman inom nämnda härad, Domhafvanden den 29 Maj 1866 utfärdat, i stället för *ett*, icke mindre än *tio* serskilda dylika bevis, för hvilka den åtecknade lösen uppgått till ett sammanräknadt belopp af femtiosex riksdaler, utom stämpladt papper.

Kongl. Förordningen den 30 November 1855 angående expeditionslösen föreskrifver — såsom klaganden vidare androg — i fråga om gravationsbevis, att lösen icke får öfverstiga tjugu riksdaler, utom då beviset omfattar egendom belägen inom flera härad eller tingslag, hvilket icke vore fallet med ifrågavarande egendom. Detta stadgande vore alltför tydligt för att kunna missförstås, och svårligen finge man derföre antaga, att ofvan omnämnda lösen derpå grundades. Densammas tillkomst förmodades således vara att härleda från de *serskilda* bevisens utfärdande; men om lösen för gravationsbevis, som begärdes samtidigt å hemman, belägna inom ett och samma härad, vore till sitt belopp beroende af det större eller mindre antalet af sådana bevis, så blefve det åberopade lagstadgandet utan ändamål. Det anmärkta förfarandet ansåges följaktligen påkalla närmare redogörelse för uppfattningen af ofvanberörda Kongl. Förordning, och klaganden, som på de nu anförda skäl förmente sig hafva måst erlägga högre lösen, än expeditionstaxan medgåfve, och derföre vara be-

rättigad till återbekommande af skilnaden, tretiosex riksdaler, hade, för sådant ändamål, men serdeles för principens skull, med afseende å berörda taxas tillämpning, hos mig anmält det uppgifna förhållandet till den embetsåtgärd, som sakens beskaffenhet kunde erfordra.

Af de vid denna klagoskrift fogade ofvanomförmälda tio gravationsbevis omfattade:

№ 1	Frälsesäteriet *Tvetaberg* 4 mantal, *Åhle* säteri-ladugård, N:is 1—3, 1 1/2 mantal, samt afhysta frälsehemmanet *Högberg*, 1/8 mantal, med underlydande torp och lägenheter jemte *Åhle* såg- och mjölqvarn i Tveta socken; och var för detta bevis påförd lösen	16	R:dr.
№ 2	Frälsehemmanet *Tibble*, 1 mantal, *Wahlsta*, 1 mantal, *Törnbacka*, 1/2 mantal och *Glibotorp*, 1/4 mantal samt rå- och rörshemmanet *Lerhaga*, 1/2 mantal med de dessa hemman underlydande torp och lägenheter; lösen	13	»
№ 3	Frälsehemmanet *Jumsta* och fräselägenheten *Eknäs;* lösen	6	»
№ 4	Frälsehemmanet *Wacksta*, N:o 1, 1 mantal; lösen . . .	3	»
№ 5	Frälsehemmanet *Långsjö*, 1/4 mantal; lösen	3	»
№ 6	Frälsehemmanet *Agdala*, 1/2 mantal; lösen	3	»
№ 7	d:o d:o 1/6 mantal; lösen	3	»
№ 8	Frälsehemmanet *Qvedesta* 1/2 mantal; lösen	3	»
№ 9	Frälsehemmanet *Saltskog*, 1/2 mantal; lösen	3	»
№ 10	Kronoskatte-augmentshemmanet *Bränninge* N:o 2, 1/3 mantal, äfven benämndt *Fågelsången;* lösen	3	»
	Summa	56	Rdr

utom stämpladt papper.

Efter att hafva erhållit del af dessa handlingar, har Domhafvanden i afgifven förklaring yttrat: att klaganden hvarken vid erläggande af lösen för de af Enkefru T. genom honom begärda gravationsbevis rörande aflidne T:s fastigheter i Öknebo härad gjort någon anmärkning emot den bevisen åtecknade lösen, ej heller sedermera derom enskildt väckt framställning; att gällande expeditionstaxa visserligen innehölle, att lösen för gravationsbevis i fast egendom ej må påföras högre än tjugu riksdaler, men stadgade ingalunda skyldighet för Domaren att utfärda gemensamt gravationsbevis å fastigheter, de der vore såsom serskilda egendomar att anse, hvilket syntes böra kunna antagas deraf, att berörda taxa, vid tillägget till ofvannämnda föreskrift, i fråga om egendom, som vore belägen inom flera härad, begagnade uttrycket »den del af *egendomen* och ej

de

de egendomar eller de »delar af egendomarna», som ligga inom hvartdera häradet; att det väl vore en stor orimlighet, om en person, hvilken egde inteckningar uti en mängd serskilda egendomar inom samma härad, eller spekulerade på att köpa egendom inom ett härad och ville på förhand taga kännedom rörande inteckningarne i de olika egendomarne, eller kanske af ren nyfikenhet eller till och med kitslighet önskade att förskaffa sig kunskap i sådant hänseende, skulle hafva rätt att fordra, det domaren emot lösen af tjugu riksdaler utfärdade ett gemensamt gravationsbevis, omfattande alla fastigheter i ett härad, hvilket skulle medföra ett orimligt arbete och en ansvarighet för många millioners värde; att, vid bedömande, huruvida flera hemman, å hvilka gravationsbevis begärdes, utgöra en eller flera egendomar, den omständighet, att de egdes af *en* person, väl icke finge vara bestämmande, emedan eljest, för den händelse, att en person så småningom blifvit egare till en mängd af egendomar, dem han icke brydde sig om att, i afseende på inteckningar, göra till en, samma oegentligheter skulle möta, som redan blifvit antydda; att den rätta och i praxis hittills följda grunden förmentes vara gemensamhet i fråga om inteckningar eller, derest fastigheterna vore inteckningsfria, sambruk med hvarandra; att, beträffande de fastigheter, å hvilka ifrågavarande gravationsbevis utfärdats, med dem förhölle sig så att, enligt det utdrag af 1825 års jordebok, hvilket Domhafvanden år 1844 förskaffat sig, T. då redan varit egare af säteriet Tvetaberg med derunder lydande hemmanen *Åhle*, *Högberg*, *Glibotorp*, *Lerhaga*, *Törnbacka*, *Wahlsta*, *Tibble*, *Saltskog*, och *Qvedesta*, hvarefter han inköpt *Agdala*, 1|6 mantal, år 1855, *Bränninge* eller *Fagelsången* år 1857, *Jumsta* och *Eknäs* år 1861 samt *Langsjö* år 1862; att den skriftliga begäran om gravationsbevis, som, daterad den 2 Maj 1866 och underskrifven af Enkefru T. genom klaganden, till Domhafvanden inkommit, hvarken upplyst, om de gravationsfria fastigheterna vore sammanslagna eller kunde sammanslås, ej heller uttryckt någon önskan, huruledes gravationsbevisen skulle utfärdas; att, derest Tvetaberg med först anmärkta underlydande nio hemman befunnits ograveradt, det varit ostridigt, att endast *ett* gravationsbevis kommit att å dessa fastigheter utfärdas, men som T. år 1863 låtit inteckna *Tvetaberg*, *Åhle* och *Högberg* gemensamt, *Glibotorp*, *Lerhaga*, *Törnbacka*, *Wahlsta* och *Tibble* tillsammans, och *Saltskog* serskildt samt *då* begärt och erhållit serskilda gravationsbevis angående dessa fastigheter, i den mån de blifvit intecknade, så ansåge Domhafvanden sig hafva haft all anledning att antaga, det de vid nu ifrågavarande tillfälle begärda gravationsbevisen skulle på enahanda sätt utfärdas, likasom han trott sig hafva destomindre skäl att betvifla, det ju Enkefru T. eller hennes ombud velat hafva gravationsbevis för hvarje på olika tid inköpt, med

Tvetaberg icke gemenskap egande fastighet, som just i den skriftliga begäran Agdala $^1/_6$ mantal och Agdala $^1/_{12}$ mantal varit nämnda såsom serskilda hemmansdelar och icke sammanförda såsom $^1/_4$ mantal.

Den nyss åberopade »skriftliga begäran» var bilagd förklaringen och hade denna lydelse: »Anhålles om gravationsbevis angående följande i Tveta och Westertelje socknar af Öknebo härad belägna, aflidne T:s sterbhusdelegare tillhöriga fasta egendom, nemligen — — (här uppräknades alla de ofvannämnda hemmanen och hemmansdelarne, dock så, att *Saltskog* uppgafs tillhöra Westertelje socken).

Nyss anförda förklaring fann jag icke vara nöjaktig. *Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855* stadgar nemligen: rörande *gravationsbevis å fast egendom på landet*, att för hvarje hemman, hemmansdel eller lägenhet till och med *tre* skall erläggas i lösen 3 rdr;

öfver *tre* till och med *sex* . . . . . 2 » och
öfver *sex* . . . . . 1 »

dock att lösen ej må påföras högre, än tjugo riksdaler, så vida icke beviset omfattar egendom, som är belägen i flera härad eller tingslag, i hvilket fall serskild lösen beräknas för den inom hvartdera häradet eller tingslaget liggande del af egendomen.

Härvid hade Domhafvanden erinrat, att detta stadgande ingalunda innebure skyldighet för domaren att utfärda gemensamt gravationsbevis å fastigheter, de der vore såsom serskilda egendomar att anse, hvilken åsigt han förmenat vinna styrka deraf att, i fråga om egendom, som vore belägen inom flera härad, begagnades uttrycket »den del af egendomen» och ej »de egendomar» eller »de delar af egendomarne», som ligga inom hvartdera häradet. Denna omständighet trodde jag dock icke gifva något stöd åt den sålunda antagna satsen, emedan, likasom lagstiftaren, i början af nyss anförda stadgande ur 1855 års Kongl. Förordning, talade om «gravationsbevis å fast *egendom*» och omedelbart derefter bestämde, huru lösen skall beräknas för flera hemman, hemmansdelar eller lägenheter, hvarigenom tydligen antyddes, att flera hemman, hemmansdelar och lägenheter innefattas i uttrycket *egendom;* — så nyttjade han också, i tillägget till samma stadgande, uttrycket »egendom» såsom omfattande ett eller flera hemman, hemmansdelar eller lägenheter, af hvilka »en del» kunde ligga i annat härad. Med detta tillägg ville lagstiftaren icke säga annat, än att den omständighet, att de till en egendom hörande hemman eller lägenheter ligga inom olika härad eller tingslag, vållade, att domaren för gravationsbevisets utfärdande måste genomgå mer än ett härads intecknings-protokoll, och att förthy den minskning i lösen för ett dylikt bevis, som blifvit föreskrifven, i betrakande deraf, att domarens besvär icke ökades i samma förhållande som

antalet af hemman eller hemmandelar, å hvilka beviset meddelades, här icke egde tillämpning. I uttrycket *egendomen* låge således icke någon måttstock för det antal af fastigheter, för hvilka gemensamt gravationsbevis bör utfärdas. Ordalydelsen af det anförda stadgandet med dess tillägg gåfve tvertom vid handen, att ett och samma gravationsbevis kunde omfatta hemman, hemmansdelar och lägenheter till obegränsadt antal, belägna till och med i flera härad eller tingslag. Lika ringa stöd af lag egde de öfriga grunder, som Domhafvanden anfört, såsom vissa hemmans och hemmansdelars gemensamma intecknande eller sambruk med hvarandra, eller det sätt, hvarpå en egare vid något föregående tillfälle begärt att få gravationsbevis å fastigheterna utfärdadt; för att icke tala om den förevändning, Domhafvanden begagnat för utfärdande af serskilda gravationsbevis å hvar och en af de på olika tider inköpta, med Tvetaberg icke gemenskap egande fastigheterna, nemligen att i den skriftliga begäran om gravationsbevis Agdala $^1|_6$ och Agdala $^1|_{12}$ mantal varit, hvar för sig, upptagna och ej sammanslagna till $^1|_4$ mantal, en förevändning, som i bästa fall ej skulle kunna rättfärdiga något annat, än utfärdandet af serskilda bevis för dessa två hemmansdelar. Domhafvanden hade tillika, på sätt ofvan blifvit anfördt, uppgifvit, att hemmans och hemmansdelars gemensamma intecknande eller ock deras brukande tillsammans med hvarandra skulle, *enligt praxis*, föranleda deras upptagande i ett och samma gravationsbevis. En sådan praxis hade jag ej förr hört omtalas, men deremot hade jag mig bekant en annan, som, ehuru densamma af Domhafvanden i hans ofvan intagna förklaring underkändes, likväl, efter min tanka, snarare kunde anses vara underförstådd uti förut åberopade stadgande i ämnet, nemligen den, som fordrade att hemman eller hemmansdelar, hvilka hafva till egare samme person, vare sig fysisk eller moralisk, borde upptagas i ett oeh samma gravationsbevis. Ännu en annan grund för bestämmande af begreppet *egendom*, sådant det framträdde i expeditionstaxans här ifrågavarande stadgande, hade någon gång hemtats från jordeboken, i så måtto att, när jordeboken upptagit t. ex. en sätesgård med de och de underlydande hemman, hemmansdelar och lägenheter, skulle dessa alla sammanlagda utgöra en egendom; men, utom det, att gällande expeditionstaxa icke gåfve någon anledning till ett sådant antagande, vore grunden i sig sjelf alltför obestämd, då till en sådan egendom tid efter annan kunde läggas nya hemman och lägenheter, hvilka till och med genom sambruk med egendomens öfriga delar förenades och i gemensamma inteckningar med dem inginge, så att dessa nya hemman eller hemmansdelar, ehuru tillköpta, likväl icke lämpligen kunde upptagas i serskilda gravationsbevis, utan borde inflyta i det så beskaffade bevis, som öfver hela egendomen utgåfves. Men äfven efter denna grund vore Domhafvandens öfverklagade förfarande orik-

tigt, emedan han å de hemman och lägenheter, som jemte Tvetabergs sätesgård, enligt det af honom åberopade jordeboksutdrag, af ålder utgjort *en* egendom, utfärdat fyra serskilda gravationsbevis (N:is 1, 2, 8, 9 härofvan), för hvilka han påfört lösen, tretiosex riksdaler, utom stämpladt papper.

Det finge medgifvas, att lagstiftningen kunnat och bort närmare, än som skett, bestämma omfånget af det i expeditionstaxan begagnade uttryck *egendom*, till förebyggande af sådana missbruk som dem Domhafvanden omförmält såsom möjliga å deras sida, hvilka begärde gravationsbevis, men missbruk af denna art hade, så vidt mig kändt vore, aldrig i verkligheten inträffat, och minst hade något sådant i förevarande fall egt rum. I den förut omnämnda skriftliga begäran hade klaganden anhållit »om, — såsom orden lydde — gravationsbevis, angående följande i Tveta och Westertelje socknar af Öknebo härad belägna, aflidna T:s sterbhusdelegare tillhöriga fasta *egendom*« (hvarefter de serskilda hemmanen och hemmansdelarna uppräknades). Domhafvanden hade anmärkt, att denna begäran hvarken upplyste, om de gravationsfria fastigheterna voro sammanslagna eller ens kunde sammanslås, ej heller uttryckte någon önskan, huruledes gravationsbevisen skulle utfärdas. Mig åter syntes nämnda begäran tydligen utmärka, att den, som anhållit om beviset, ansett de uppräknade fastigheterna utgöra *en* egendom, och att han förty väntat och ej kunnat vänta sig mer än *ett* gravationsbevis å hela egendomen, vid hvilket förhållande, den som begärde beviset naturligtvis icke tänkt på, än mindre haft skäl att yttra sig om någon, vare sig verklig eller möjlig, sammanslagning af flera eller färre bland fastigheterna, eller kunnat föreställa sig, att mer än ett sätt funnits för gravationsbevisets utfärdande.

Med anförande af dessa grunder anmodade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att anställa åtal mot Domhafvanden, hvilken jag lade till last att hafva, utan någon i lag gifven eller i de förekomna omständigheterna grundad anledning, uppå klagandens begäran om gravationsbevis å den T:s sterbhusdelegare tillhöriga, i Öknebo härad belägna fasta egendom, utfärdat, i stället för *ett*, tio dylika bevis, och för dem uppburit lösen med femtiosju riksdaler, förutom stämpelbeloppet, hvarjemte jag föreskref, att för detta olagliga förfarande borde påyrkas ansvar efter lag och sakens beskaffenhet samt Domhafvandens förpligtande, att så väl återställa olagligen uppburen lösen, tretiosju riksdaler, som ock ersätta hvad för stämpelpapper utöfver behofvet blifvit af klaganden erlagdt.

Sedan härom varit skriftvexladt, meddelade Kongl. Hofrätten utslag den 31 December 1866 och yttrade, att som, efter det Domhafvanden redan i sin till Justitie-Ombudsmannen aflemnade förklaring uppgifvit, dels

att T. i liftiden år 1863, då han den 15 Januari samma år låtit intecknaTvetaberg, Åhle och Högberg tillsammans, Glibotorp, Lerhaga, Törnbacka, Wahlsta och Tibble gemensamt och Saltskog serskildt, begärt serskilda gravationsbevis angående dessa bemman, efter thy som de blifvit intecknade, dels ock att klaganden icke, vid erläggande af lösen för ofvanberörda gravationsbevis, emot samma lösen gjort någon anmärkning, klaganden ej ifrågasatt riktigheten af dessa uppgifter, som icke heller befunnos oförenliga med innehållet i klagandens hos Justitie-Ombudsmannen gjorda anmälan, alltså och emedan Domhafvanden vid dylikt förhållande kunde anses hafva, såsom han tillika förmält, egt anledning icke allenast till antagande, att klaganden med den af honom, å enkan T:s vägnar, hos Domhafvanden framstälda begäran åsyftat att erhålla serskilda gravationsbevis om olika delar af egendomen, utan ock att debitera och emottaga lösen efter den beräkning, som af ett sådant expeditionssätt betingades; ty funne Kongl. Hofrätten Domhafvandens anmärkta förfarande icke vara af beskaffenhet, att ansvar eller ersättningsskyldighet i anledning deraf kunde Domhafvanden ådömas.

Med detta domslut åtnöjdes jag icke, utan anmodade förbemälda Advokatfiskalsembete att deröfver anföra underdåniga besvär, hvarvid jag anmärkte, att Kongl. Hofrättens domskäl, om de ock vore på sakförhållandena fullt grundade, icke syntes mig vara afgörande i förevarande fråga. Deraf, att en afliden person en gång i lifstiden begärt flera gravationsbevis öfver sin egendom så uppstälda, att hvart och ett för sig omfattade vissa bland de till egendomen hörande hemman eller lägenheter, följde icke, enligt min tanka, att, när samma persons enka, kort efter hans död, äskade dylikt bevis å den efterlemnade egendomen, detta skulle likaledes delas i flera, som omfattade, hvart för sig, vissa hemman och lägenheter. De sålunda på olika tider begärda bevisen kunde vara afsedda för olika ändamål och derföre böra på olika sätt expedieras. När den aflidna mannen i lifstiden anhållit om gravationsbevis så expedierade, som Domhafvanden uppgifvit, hade detta sannolikt skett derföre, att de serskilda bevisen skulle biläggas särskilda skuldebref, för hvilka säkerhet varit beviljad i just dessa hemman eller hemmansdelar, eftersom bevisen äskades på samma gång, som inteckningen begärdes; när åter enkan, kort efter mannens död, begärde gravationsbevis å hans efterlemnade fasta egendom, skedde det uppenbarligen för att till ledning vid boupptecknigen erfara, med hvilka gravationer nämnda egendom vore besvärad, och dertill behöfdes icke mer än *ett* bevis, såsom vanligt. Beträffande åter den omständighet, att klaganden vid det tillfälle, då han emottagit och erlagt lösen för de ifrågakomna gravationsbevisen, icke framstält någon erinran vid expeditionssättet och den påförda lösen, medgåfve jag, att denna omständighet kunde synas an-

märkningsvärd, i betraktande deraf, att klaganden vore en lagfaren man, som bort kunna då, lika väl som efteråt, bedöma expeditionssättets lagenlighet, men förmodade att skäl kunde finnas, hvarföre klaganden måste hafva bevisen, då de erhöllos, till hvilket pris som helst, och som icke tilläto honom att inleda en på tiden dragande tvist med Domhafvanden angående rätta sättet för de äskade bevisens expedierande. Jag uttryckte ock min tvekan, huruvida svensk lags rätta mening och grund tillbörligen beaktades, om i ett fall som detta den romerska rättssatsen: »volenti non fit injuria» finge göra sig gällande. Den svenske domaren måste, efter mitt sätt att se, vara ansvarig för sina embetsåtgärder, ehvad den eller de, hvilkas rätt kunde vara i fråga, förstode eller icke förstode, ville eller icke ville, påyrka sin rätt i en sak, som denna. Detta vore och förblefve en naturlig följd af vår rättegångsordning, hvilken, icke kännande någon sådan mellanmagt, som i andra länder bildades af ett advokatstånd, stälde domaren i omedelbar beröring med den olagfarna allmänheten — en ställning på en gång så aktningsbjudande och så betydelsefull för domarens anseende och för den allmänna rättssäkerheten, att densamma icke kunde uppoffras, utan att dessa deraf skulle skadas. Orsaken, hvarföre jag här ofvan ifrågasatte, huruvida Kongl. Hofrättens domskäl vore i sakförhållandena fullt grundade eller icke, vore den, att klaganden aldrig yttrat sig öfver Domhafvandens förklaring, hvaruti de uppgifter förekommit, som för Kongl. Hofrättens utslag åberopades. Vid sådant förhållande kunde berörda uppgifter hvarken vitsordas eller förnekas; men med de åsigter, jag hyste om rätta synpunkten för sakens bedömande, ansåge jag nämnda omständigheter icke förtjena vidare undersökning.

Saken blef derefter i underdånighet fullföljd hos Kongl. Maj:t, och, efter det skriftvexlingen der blifvit slutad, meddelades nådigt utslag den 12 Augusti 1867 af innehåll, att vid det af Hofrätten anförda förhållande, och då det ej vore styrkt, att Domhafvanden afslagit någon hos honom, å T:s sterbhusdelegares vägnar, framstäld begäran att, i stället för ifrågavarande gravationsbevis, utbekomma ett enda, Kongl. Maj:t funne skäl till ändring i Hofrättens utslag ej vara af klaganden anfördt.*)

---

*) Till detta beslut hade fyra af Högsta Domstolens ledamöter bidragit, hvaremot tre varit derifrån skiljaktige och förenat sig om det yttrande: att, emedan Domhafvanden hvarken af innehållet i den skrift, deri klaganden anhållit om gravationsbevis angående T:s sterbhusdelegares fasta egendom inom Örebro härad, eller af det förhållande, att T sjelf i lifstiden begärt serskilda gravationsbevis rörande sina i berörda härad belägna fastigheter, haft skälig anledning antaga, att klaganden åsyftat att erhålla mer än *ett* sådant bevis om förenämnda egendom; ty och som stadgandena i Förordningen den 30 November 1855 angående expeditionslösen icke, på sätt Domhafvanden förmenat, berättigat honom att för ett gravationsbevis öfver omför-

Dessa Hofrättens och Högsta Domstolens domslut hafva väl sin närmaste grund i det förhållande, att det varit en lagfaren person, som begärt det ifrågavarande gravationsbeviset, och utan anmärkning emottagit och löst det i den form det varit expedieradt .Men, äfven med tillbörligt afseende ej mindre på sistbemälde persons förmåga att bedöma det klandrade expeditionssättets laglighet än ock på det antagande, som å denna omständighet grundats, att Domhafvanden af bemälde persons underlåtenhet att ej blott vid det tillfälle, då handlingarne löstes, utan ock efteråt göra anmärkning vid expeditionssättet, haft anledning förmoda att detta godkändes, synes dock den grannlagenhet, som väl allmänneligen iakttages lagfarne personer emellan, då den ene är domare och den andre rättssökande, hafva fordrat, att, såsom de skiljaktige ledamöterne i Högsta Domstolen erinrat, domaren å *sin* sida skulle hafva på något sätt tillkännagifvit, att derest endast *ett* gravationsbevis åstundades i stället för de tio, sådant kunde medgifvas, och att han i det fallet åtnöjdes med den lägre lösen, som då skulle utgå.

Imellertid har jag funnit det vara angeläget att, på sätt som nu skett, påpeka de ifrågavarande domslutens sannolika förklaringsgrund, emedan eljest af dem kunde dragas den slutsats, hvilken säkerligen icke någon af domstolarnes i besluten delaktige ledamöter godkänt eller godkänner, att nemligen en domare skulle kunna, i strid mot gällande expeditionstaxas föreskrifter, ansvarsfritt tillskansa sig olagliga inkomster, endast ett sådant försök lyckades, d. v. s. såvida den rättsökande icke sjelf förstode sin rätt, eller uraktläte iakttaga de mått och steg, domsluten synas hafva uppstält såsom erforderliga för att ett dylikt missbruk skall kunna med framgång åtalas.

Vid granskning af fångförteckningen från Stockholms stads cellfängelse anmärktes att, sedan en boktryckare, för öfverträdelse af 1 § 10 mom.

---

mälda egendom påföra högre lösen än tjugu riksdaler, samt ostridigt vore, att till ett dylikt bevis erfordrats endast två ark stämpladt papper, men Domhafvanden, som åt klaganden utfärdat tio serskilda gravationsbevis, påfört dels lösen derför med femtiosex riksdaler, dels ock afgift för tio ark stämpladt papper med två riksdaler 50 öre; alltså, och då den omständighet att, såsom Domhafvanden förmält, klaganden hvarken vid erläggandet af den å bevisen tecknade lösen eller sedermera enskildt hos Domhafvanden gjort anmärkning mot samma lösen, destomindre kunde ända till befrielse för Domhafvanden från ansvar och ersättningsskydighet i målet, som Domhafvanden icke ens uppgifvit, att han vid bevisens utlemnande tillkännagifvit, att, derest endast *ett* gravationsbevis åstundades, han åtnöjde sig med det mindre belopp, som, efter hvad ofvan sagdt vore, lagligen kunnat derför affordras; pröfvade sistbemälde ledamöter rättvist att, jemlikt 20 § i förut åberopade författning och 17 § 25 Kap. Strafflagen, döma Domhafvanden att böta tjugo riksdaler och att till klaganden återbära tretioåtta riksdaler, allt riksmynt.

och 4 § 2 mom. i Tryckfrihetsförordningen blifvit af Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern genom utslag den 28 Februari 1865 dömd att böta sex hundra riksdaler, men Kongl. Maj:t genom nådigt utslag den 25 April nämnda år af nåd nedsatt detta bötesbelopp till tre hundra riksdaler, allt riksmynt, så hade, då sistnämnda nådiga utslag förekommit till verkställighet hos Öfverståthållare-embetet, efter det den bötfälde befunnits sakna tillgång till böternas gäldande, dessa genom beslut den 8 Juni 1865 förvandlats till sjutton dagars fängelse vid vatten och bröd, ehuru, jemlikt 15 § 5 mom. i Tryckfrihetsförordningen, sådant detta lagrum då lydde, böter efter samma förordning ej finge förvandlas i annat straff än fängelse å fästning; och hade den bötfälde undergått det sålunda oriktigt bestämda straffet.

I anledning häraf förordnade jag Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att anställa laga åtal emot Konungens Fogate, som i Öfverståthållare-embetets kansli nämnda bötesförvandling beslutat; och, sedan skriftvexling i vanlig ordning föregått, meddelade Kongl. Hofrätten utslag den 19 December 1866 samt yttrade att som, enligt ofvan åberopade lagrum, ifrågavarande böter bort till fängelse å fästning förvandlas, men, enligt hvad ostridigt vore, Fogaten i stället förvandlat dem till fängelse vid vatten och bröd, så pröfvade Kongl. Hofrätten, jemlikt 25 Kap. 17 § Strafflagen, rättvist döma Fogaten att böta femtio riksdaler riksmynt, som skulle Kronan tillfalla.

Genom klagan af Arbetskarlarne Johan Petter Johansson från Ronneby, August Carlsson från Fliseryd och Sven Månsson från Strö och deraf föranledd skriftvexling, hade det förhållande blifvit utredt, att sedan Öfver-Luleå tingslags Häradsrätt å urtima ting den 2 Mars 1866, då en tillförordnad Brottmålsdomare i orten fört ordet, afkunnat utslag, hvarigenom ofvanbemälde klagande blifvit för uppsåtlig misshandel dömde att hvar för sig hållas fyra månader i fängelse, och de sakfälde dermed förklarat sig nöjde, i anledning hvaraf Häradsrätten jemväl förordnat, att de, för undergående af straffet, skulle till länshäktet införpassas, berörda utslag blifvit så sent expedieradt, att det först den 2 påföljande April till länsstyrelsen inkommit; hvarefter, och sedan bemälde klagande tillkännagifvit sin afsigt att hos Kongl. Maj:t i underdånighet söka afkortning i förrberörda straff, motsvarande den tid de ansåge sig hafva, i afbidan på utslaget, suttit olagligen häktade, samt Konungens Befallningshafvande i anledning deraf uti skrifvelse den 16 April, hvilken skrifvelse dagen derefter kommit tillförordnade

ordnade Brottmålsdomaren till handa, anmodat denne att med ransakningshandlingarne angående klagandena skyndsamt till Länsstyrelsen inkomma, så hade bemälde Brottmålsdomare, i skrifvelse den 19 påföljande Maj, till Konungens Befallningshafvande väl insändt protokollen för de af honom i målet hållna urtima ting, men deremot underlåtit aflemna eller vidtaga åtgärd för införskaffande af det protokoll, som vid målets handläggning å höstetinget 1865 under annan ordförande blifvit hållet, hvilken underlåtenhet, då ransakningshandlingarne först den 10 Juli samma år, efter det serskild skrifvelse till Domhafvanden i tingslaget af Konungens Befallningshafvande aflåtits, fullständigt till Konungens Befallningshafvande inkommit, haft till påföljd, att den tillämnade nådansökningen blifvit helt och hållet onyttig.

I anledning häraf uppdrog jag åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att emot tillförordnade Brottmålsdomaren anställa åtal, vid fullgörande hvaraf bemälda embete i afgifvet memorial påyrkade ansvar dels för det att Häradsrättens ofvanberörda den 2 Mars gifna utslag icke å tid, som vederbort, eller, med tillämpning af grunderna för de i 14 § af Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1865 gifna föreskrifter, inom sex dagar efter afkunnandet, till Konungens Befallningshafvande öfverlemnats, dels ock för den försummelse, som, på sätt ofvan förmäldes, egt rum vid ransakningshandlingarnes insändande; hvarjemte Advokatfiskalsembetet ej allenast framstälde påstående om Brottmålsdomarens förpligtande att ersätta Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för klagandenas underhåll i häkte den tid de, längre än vederbort, måst afbida verkställighet af Häradsrättens utslag utan ock, enär klagandena, oaktadt skedda efterforskningar, icke kunnat anträffas och affordras uppgifter å deras ersättningsanspråk, förbehöll dem rätt att härom efter befogenhet framdeles talan föra.

Kongl. Hofrätten meddelade utslag den 24 Juli 1867 och yttrade, att, hvad anginge Advokatfiskalens anmärkning derå, att tillförordnade Brottmålsdomaren, oaktadt Konungens Befallningshafvandes skriftliga anmodan, aflemnat allenast de i målet rörande ofvanbemälde sakfälde, vid de af honom förrättade urtima ting, hållna protokoll samt underlåtit anskaffa och till Konungens Befallningshafvande insända det protokoll i målet, som under annan ordförande hållits å höstetinget 1865, så emedan tillförordnade Brottmålsdomaren i afseende härå genmält, att han, hvilken straxt efter målets afgörande måst till tillförordnade Domhafvanden i tingslaget aflemna den del af domboken för nämnda hösteting, som innehållit ifrågakomna protokoll, i följd häraf icke varit i tillfälle att anskaffa och till Konungens Befallningshafvande aflemna afskrift af samma protokoll, men att han anmodat Domhafvanden att sådant fullgöra, ty och då anledning

icke förekommit att ifrågasätta, att hvad i berörda afseende tillförordnade Brottmålsdomaren rörande sina tjensteåtgärder uppgifvit, vore med verkliga förhållandet öfverensstämmande, och således, ehuruväl han skäligen bort underrätta Konungens Befallningshafvande om det hinder för handlingarnes insändande i fullständigt skick, som för honom mött, han likväl icke i denna del vore öfvertygad om sådan underlåtenhet, som kunde till ansvar för honom föranleda, blefve åtalet härutinnan ogilladt.

Beträffande åter det tillförordnade Brottmålsdomaren till last lagda förfarande att fördröja expedierandet af Tingsrättens den 2 Mars 1866 fälda utslag så länge, att det först den 2 derpå följande April kommit Konungens Befallningshafvande tillhanda, så emedan berörda förhållande vore af honom medgifvet, och han, hvilken det ålegat att skyndsamligen utslaget till Konungens Befallningshafvande insända och som skäligen kunde antagas hafva medhunnit och bort inom den af Advokatfiskalen uppgifna tid, från det utslaget meddelades, hålla detsamma Konungens Befallningshafvande tillhanda, genom denna sin försummelse föranledt, att de sakfälde, hvilkas bestraffning imedlertid måst uppskjutas, kommit att hållas i häkte längre än vederbort, och i följd deraf Kongl. Maj:t och Kronan fått vidkännas större kostnad för deras underhåll, än eljest skulle hafva skett, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, med tillämpning af 19 § i Kongl. Förordningen den 30 November 1855, angående expeditionslösen, 24 Kap. 5 § Rättegångsbalken och Kongl. Förordningen den 18 April 1849, fälla tillförordnade Brottmålsdomaren att böta tolf riksdaler 50 öre, Konungens ensak, deraf Advokatfiskalen undfinge hälften, samt att ersätta Kongl. Maj:t och Kronan kostnaden för de sakfäldes underhåll i häktet under den tid de, på sätt nämndt vore, längre än vederbort, måst i afvaktan på utslaget hållas häktade, med tjugufem riksdaler 20 öre; och skulle, i enlighet med Advokatfiskalens yrkande, klagandena lemnas öppet att om godtgörelse för det genom tillförordnande Brottmålsdomarens försummelse dem ådragna lidande serskildt föra den talan, hvartill de kunde finna sig befogade.

Snickaren J. P. Pettersson klagade uti en till mig ingifven skrift deröfver, bland annat, som icke ansågs förtjena afseende, att Stockholms Rådstufvurätt dels i anledning af Pettersons den 9 Februari 1864 ingifna ansökning om förre Handlanden Anton Lindströms försättande i konkurstillstånd genom beslut samma dag, jemte det målet utsattes att förekomma å bestämd dag, då parterna borde hos Rätten sig infinna, svaranden vid stadgad påföljd, tillika förklarat, att det ålåge käranden att svaranden

derförinnan om detta Rättens beslut *genom protokollsutdrag* bevisligen underrätta, dels ock i anledning af en utaf Pettersson och annan person den 14 Juni 1864 ingifven ansökning af enahanda syftning, som den nyss omförmälda, genom resolution sistnämnda dag likaledes förklarat, det målet utsattes till viss bestämd tid, då ej mindre käranden än ock svaranden borde sig hos Rätten inställa, den sistnämnde sedan han derförinnan genom kärandenas försorg blifvit om detta beslut *genom protokollsutdrag* underrättad, iföljd af hvilka beslut om Lindströms inkallande medelst protokollsutdrag Pettersson ansåge sig hafva blifvit betungad med erläggande af protokollslösen, två riksdaler 50 öre, för hvartdera protokollsutdraget, då deremot två andra personer, som den 18 April 1864 ingifvit ansökning om Petterssons försättande i konkursstillstånd, befriats från lösen för protokoll och endast fått för kallelsen vidkännas stämningslösen; yrkande Pettersson att Rådstufvurätten måtte för hvad sålunda förelupit ställas till laga ansvar.

Efter det jag anmodat Rådstufvurätten att meddela mig underrättelse om grunden för det olika förfarande, som, då borgenär ingifvit ansökning om gäldenärs försättande i konkurstillstånd, syntes i afseende på gäldenärens kallande till första förhöret hafva egt rum, i det Rådstufvurätten ena gången beslutit, att kallelse å gäldenären skulle utfärdas, men andra gången förelagt sökanden att delgifva gäldenären ansökningen genom protokollsutdrag, hade Rådstufvurätten i skrifvelse till mig andragit, att anledningen till det senare förfarandet, varit den, att vederbörande expeditionshafvande anmält, att Pettersson förklarat sig icke lagligen vara skyldig och derföre undandragit sig att någon kallelse utlösa, en åsigt, den han uti sin klagoskrift sökt vidare utveckla; att Rådstufvurätten, utan att ingå i någon pröfning rörande anledningen, hvarföre Pettersson vägrat utlösa kallelse på gäldenären, dertill Rådstufvurätten ansett sig ej kunna honom, emot hans bestridande, lagligen förpligta, funnit, att då, enligt 6 § 2 mom. Konkurslagen, gäldenär skall sist inom två dagar höras öfver ansökning om hans egendoms afträdande, annan åtgärd icke varit att vidtaga, än målets utsättande till behandling inom sålunda stadgad tid, med föreläggande för gäldenären att till svaromåls afgifvande sig inställa, sedan han derförinnan om detta beslut blifvit bevisligen underrättad; att denna underrättelses delgifvande måst, så framt målet skulle kunna till handläggning upptagas, genom sökandens försorg verkställas, hvarföre det ock beslutats, att utdrag af protokollet öfver det fattade beslutet borde till honom expedieras; samt att, då ingen annan sökande än Pettersson vägrat att kallelse emot lösen uttaga, berörda expeditionssätt icke, så vidt Rådstufvurätten kunde erinra sig, mer än i de anmärkta två fallen blifvit användt.

Emot hvad Rådstufvurätten sålunda andragit, hade Pettersson fått afgifva påminnelser, i hvilka han dels förnekat, att han vägrat erlägga lösen för kallelse å gäldenären till första förhöret, dels ock sökt ådagalägga, att sådan kallelse skolat utan lösen expedieras, samt att Pettersson icke bort betungas med erläggande af lösen för de ifrågakomna två protokollsutdragen.

Uti den skrifvelse till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt, hvarigenom åtal emot Rådstufvurätten förordnades, anförde jag, att af Rådstufvurättens till mig afgifna utlåtande skulle kunna synas som Rådstufvurätten icke i följd af någon dit ingifven eller derstädes föredragen skrift eller ansökning, såsom det hette i de anmärkta protokollen för den 9 Februari och den 14 Juni 1864, vid nämnda tillfällen förehaft de två konkursärendena, utan att detta skett af den orsak, att vederbörande expeditionshafvande tillkännagifvit, att sökanden Pettersson icke ville erlägga lösen för den i hvartdera målet utfärdade kallelsen; att det visserligen varit riktigt, att Rådstufvurätten, på detta tillkännagifvande, icke ingått i pröfning af anledningen, hvarföre sökanden vägrade lösa kallelsen, ehuru det å en annan sida icke vore klart, huru Rådstufvurätten, utan en sådan pröfuing, kommit till den öfvertygelse, att sökanden icke, emot sitt bestridande, kunnat förpligtas att lösa den ifrågavarande kallelsen, men att det deremot, enligt min tanka, icke varit riktigt, att Rådstufvurätten, uppå meranämnda tillkännagifvande af expeditionshafvanden, företagit sig att besluta en ny kallelse och föreskrifva, att densamma skulle expedieras genom utdrag af Rådstufvurättens protokoll; att, då till stöd för denna åtgärd blifvit åberopadt stadgandet i 6 § 2 mom. Kunkurslagen derom, att gäldenär skall höras sist inom två dagar öfver ansökning om hans egendoms afträdande till konkurs, detta skulle kunna tydas så, som hade Rådstufvurätten ansett sin pligt vara att, oberoende af sökandens tredska att utlösa och tillställa gäldenären kallelsen till det förhör, hvilket för konkursens börjande varit erforderligt, sjelfmant föranstalta om gäldenärens inkallande, derest icke i Rådstufvurättens beslut föreskrifvits, att underrättelse om samma beslut måste af sökanden delgifvas gäldenären, så framt målet skulle kunna upptagas, men att genom detta tillägg Rådstufvurättens beslut förlorade det påräknade stödet af ofvanberörda lagparagraf, emedan hvarken denna eller någon annan paragraf i konkurslagen syntes gifva anledning dertill, att inkommande konkursansökning af det slag, hvarom fråga vore, behöfde föredragas inför sittande Rätt före utfärdandet af kallelse å gäldenär, hvars egendoms afträdande till konkurs äskades; att en sådan uppfattning af konkurslagen äfven tycktes delas af Rådstufvurätten, enär uti samma Rätts afgifna förklaring uttryckligen omnämndes, att det öfverklagade sättet att expediera kallelse, utom i de två ifrågakomna fallen, icke varit användt;

att, då dessa omständigheter sammanhölles, deraf kunde slutas, att Rådstufvurättens ledamöter hyst och hyste den, efter min tanka, riktiga åsigt, att när en borgenär söker att hans gäldenärs egendom skall till konkurs afträdas, den sökande borgenären till nämnda ändamåls vinnande bör medverka i så måtto, att han ombesörjer gäldenärens inkallande till första förhöret, och att det icke är domstolens skyldighet att derom sjelfmant föranstalta, men att af en sådan åsigt borde följa, att om borgenären icke fullgjorde hvad på honom sålunda ankomme — vare sig att det skedde genom underlåtenhet att uttaga eller att fortställa den å Rättens vägnar utfärdade kallelsen å gäldenären — hans till Rätten ingifna ansökning blefve utan påföljd, och frågan om konkurs åtminstone för den gången förfölle, hvaremot i den händelse, att borgenären vägrat lösa kallelsen, frågan derom, huru expeditionshafvanden skulle utfå sin rätt, blefve en serskild sak emellan den sistnämnde och den tredskande borgenären; att, vid slikt förhållande, med skäl kunde frågas, hvarföre i ofvannämnda två fall saken ej fått bero vid Pettersons vägran att utlösa kallelserna, utan i stället ett nytt sätt att expediera dessa blifvit användt; att den af Rådstufvurättens ledamöter afgifna förklaring icke på denna fråga lemnade ett bestämdt svar, men att de ordalag, med hvilka anledningen till Rådstufvurättens beslut omförmäldes, icke motsade den enda förklaringsgrund, jag kunnat uttänka, nemligen den, att sagda beslut om kallelsens utfärdande genom protokollsutdrag tillkommit för att slita den emellan expeditionshafvanden och Pettersson uppkomna tvistefrågan rörande lösen för den utfärdade kallelsen *); att då Rådstufvurätten, utan att ingå i pröfning af skälen för Petterssons vägran att erlägga nämnde lösen, kommit till den öfvertygelse, att Pettersson, emot sitt bestridande, icke kunde förpligtas att utgifva den ringare lösen, hvilken fordrades för en skriftlig handling, den der i *alla* fall utom de ifrågavarande två, af Rätten ansetts lika lämplig för ändamålet som ett utdrag ur Rättens protokoll, det icke kunde annat än väcka förundran, att Rådstufvurätten ej dragit i betänkande att pålägga Petterson den drygare lösen för sistnämnda slags handling; att jag således ansåge Pettersson härigenom

*) Pettersson hade i de delar af klagoskriften, hvilka jag ansåg icke förtjena afseende, framstält det yrkande, att ifrågavarande kallelse, såsom jemförlig med *terminssedel*, skulle hos Rådstufvurätten vara fri från lösén. Denna förmodan hade han sannolikt hemtat af den omständighet, att i expeditionstaxan den första kolumnen, hvarunder lösen vid Rådstufvurätten eljest förekommer, icke upptager någon lösen för slik handling. Detta eger likväl sin grund deri, att terminssedel icke begagnas annorstädes än i Öfverrätt, och att lösen derför följaktligen endast är införd i expeditionstaxans andra kolumn, hvaruti lösen hos Öfverrätt är utsatt. För att vederlägga denna Petterssons fåvitska invändning syntes det hafva varit som Rådstufvurätten åt kallelsen gifvit formen af protokollsutdrag.

hafva blifvit olagligen och godtyckligen betungad med lösen för ett protokollsutdrag, då han endast bort lösa en vanlig kallelse; att det visserligen kunde ifrågasättas, med hvilken lösen en handling af sistberörda slag rätteligen bort beläggas, då uti gällande expeditionstaxa detta slag af kallelser ej uttryckligen nämndes, men att den för kommunikations-resolution stadgade lösen, 75 öre, syntes mig vara den lämpligaste, enär jag föreställde mig, att gäldenärens inkallande borde ske genom en handling, som närmare än en vanlig kallelse utvisade, hvilka påståenden borgenären emot honom framstälde, och på hvilka grunder samma påståenden stöddes, på det att gäldenären måtte kunna bereda sig att derpå svara, hvarföre jag ock hölle före, att kallelsen rätteligen bort, i form af resolution, tecknas på det ena exemplaret af borgenärens ansökning; att jag visserligen hört deremot erinras, att 141 § i Konkurslagen föreskrefve, det alla handlingar i konkursmål skola tvefaldt inlemnas, att om ena exemplaret sålunda gåfves gäldenären i handen, det kunde inträffa, att denne underläte återställa detsamma, och att i sådan händelse fråga måste uppstå, hvarifrån den i samma § omnämnda lösen skulle tagas för det nya duplettexemplar, som finge anskaffas, men denna betänklighet hade i min tanke endast skenbar vigt, enär sökanden fullgjort kunkurslagens föreskrift, efter bokstafven, då han inlemnat två exemplar af ansökningen, och, i händelse det till kommunikation utstälda exemplaret icke återlemnades, ettdera af de fall måste inträffa: antingen att konkurs icke destomindre beslutades, eller ock att ansökningen derom afsloges, samt att, om konkurs beslutades och duplett-exemplaret af ansökningen således behöfdes, lösen för afskrift deraf väl finge, lika med annan konkursomkostnad, utgå från det afträdda boet, men om ansökningen afsloges, och frågan om konkurs följaktligen förfölle, duplettexemplaret af ansökningen icke borde behöfvas endast för att i Rättens arkif förvaras; att, efter beräkning af 75 öre i lösen för kallelse eller kommunikations-resolution två gånger, i stället för den påförda af två riksdaler hvardera gången, utom stämpelafgift, Pettersson befunnes hafva utbetalt två riksdaler 50 öre mer än vederbort, hvilket belopp borde Pettersson ersättas; att beloppets ringhet skulle hafva vållat någon betänklighet att för detsammas utbekommande anställa åtal, då annan utväg dertill äfven kunnat tänkas, men att saken, för exemplets skull, hade en annan vigt än den, som mättes af ersättningssumman; att Rådstufvurätten uppgifvit, att det anmärkta förfarandet endast i dessa två fall egt rum, men, då dermed icke vore uttryckligen förklaradt, att detsamma icke blefve förnyadt i undantagsfall, och användningen deraf jemväl i andra fallkunde genom exemplet spridas till andra domstolar, nämnda uppgift icke finge såsom såsom nöjaktig anses; samt att jag af denna orsak, och då det icke kunde vara likgiltigt om bred-

vid lagen tillskapades ett expeditionssätt, som innebure lockelsen af rikligare inkomst för expeditionshafvanden, uppdroge åt Advokatfiskals-embetet att utföra nu ifrågavarande åtal.

Under skriftvexlingen i Kongl. Hofrätten hade Pettersson till Advokatfiskals-embetet aflemnat skriftligt yttrande, hvaruti han fortfarande förnekat, det han vägrat utgifva lösen för de båda kallelserna, derom aldrig skulle hafva varit fråga och, jemte det han företett en af ene Stadsnotarien här i Stockholm utfärdad kallelse till Rådstufvurätten å en person att höras öfver ansökning af Pettersson och kommissionären J. Nyberg om nämnde persons försättande i konkurstillstånd, för hvilken kallelse Pettersson förmenat den åtecknade lösen vara 25 öre högre, än som vederbort, förklarat sig anse Rådstufvurättens anmärkta förfarande böra medföra embetets förlust, åtminstone för viss tid, och bemälde Stadsnotarie för nyssnämnda påföring af lösen vara till serskildt ansvar förfallen, samt dessutom fordrat ersättning för rättegångskostnaden, tidspillan och besvär, med ett hundra riksdaler, äfvensom återfående af lösen, den han trott vara obehörigen tagen för protokollsutdragen och sistberörda kallelse, med tillsammans två riksdaler 75 öre riksmynt.

Sedan Advokatfiskals-embetet afgifvit memorial i öfverensstämmelse med mitt ofvanintagna förordnande samt framstält ansvars- och ersättningspåståenden, dervid till Kongl. Hofrätten hemställdes om skälig ersättning för Petterssons i målet hafda kostnader och besvär, å hvilka kostnader han likväl icke lemnat någon förteckning, genmälde Rådstufvurättens ledamöter, under åberopande af hvad de i förklaringen hos mig anfört, att då jag, som anbefalt åtalet, godkänt riktigheten af den åsigt, som af Rådstufvurätten uti ifrågakomna och alla öfriga handlagda konkursmål tillämpats, att nemligen borgenär, som söker att gäldenärs egendom må till konkurs afträdas, bör till nämnda ändamåls ernående i så måtto medverka, att han ombesörjer gäldenärens inkallande till första förhöret, och att det icke är domstolens skyldighet att derom sjelf föranstalta, Rådstufvurättens ledamöter inskränkte sin förklaring till hvad som rörde frågan om sättet för delgifvande af det beslut, Rätten fattat om gäldenärens inkallande; att de icke kunde instämma i mitt antagande, att konkursansökningar af det slag, hvarom fråga vore, icke skulle behöfva föredragas inför Rätten före utfärdandet af kallelse å gäldenären, emedan, efter det i 1 § af Konkurslagen bestämmelser meddelats om laga domstol i konkursmål, samt i 2, 3 och 4 §§ blifvit stadgadt, på hvilka grunder borgenär egde söka afträdande af gäldenärs egendom, 6 § föreskrefve, att i stad, icke allenast då gäldenären sjelf gjort konkursansökning, Rätten skulle besluta och utfärda stämning å borgenärerne, utan äfven att Rätten borde höra gäldenären öfver borgenärs

ansökning, att hans egendom måtte afträdas — då deremot å landet begge dessa åtgärder skulle, enligt 7 §, vidtagas af domaren, — samt 10 § innehölle den för staden och landet gemensamma föreskrift att, då Rätten eller domaren funne, att konkursansökning ej kunde upptagas, sådant skulle skriftligen tecknas å ansökningen, och således för pröfningen häraf, som å landet vore öfverlemnad åt domaren, i stad erfordrades, att Rätten sammanträdde; att, ehuru det medgåfves, att ytterst sällan fråga kunde uppstå om tillämpning af sistnämnda stadgande, serdeles i mål, der borgenär vore sökande, Rådstufvurättens ledamöter dock, med hemtadt stöd såväl deraf som af det allmänt giltiga i 6 §, att gäldenären skall af Rätten höras öfver borgenärs konkursansökning, ansett det icke böra bero ensamt af expeditionshafvanden att, såsom i fråga om stämnings utfärdande i vanliga tvistemål, besluta om gäldenärs inkallande till förhör; att i alla de fall, der icke, sedan borgenärens ansökning inkommit och hos Rätten föredragits, gäldenären kunnat höras genast, alltifrån det 1862 års konkurslag börjat tillämpas, sådan ansökning blifvit hos Rätten föredragen och med tillhörande handlingar intagen i dagens protokoll, samt beslut meddelats om gäldenärens inkallande att å viss dag, inom den i sistnämnda § af Konkurslagen bestämda tid, sig hos Rätten infinna för att öfver ansökningen höras; att, om det ock skulle anses med god ordning, att icke säga laga rättegångsordning förenligt, att expeditionshafvanden bemyndigades utsätta dag och timma för Rättens sammanträde, det i allt fall kunde vid tillämpningen uppstå svårighet, då Rättens ledamöter hade andra tjensteåligganden, som ej finge stå tillbaka och vid måls utsättande till behandling borde tagas i beräkning men ej kunde vara expeditionshafvanden tillförlitligen bekanta; att följaktligen, för att kunna fullgöra såväl detta åliggande som det oftare, stundom dagligen, erforderliga utfärdandet af stämning å borgenärer, i anledning af gäldenärs egen konkursansökning, dels ordinarie dels adjungerade ledamöter af Rätten med expeditionshafvanden emellan de ordinarie sessionsdagarne serskildt sammanträdt till domfört antal; att delgifvandet af Rättens beslut, angående gäldenärs hörande öfver borgenärs ansökning om hans egendoms afträdande, genom expedierande af serskild kallelse, och icke medelst utdrag af protokollet, icke kunde hafva sin grund i någon olaglighet eller oriktighet i det senare förfaringssättet, utan endast måst blifva en följd af Konkurslagens föreskrift om gäldenärens hörande inom så kort tid, att den ej ens uppginge till hvad expeditionstaxan medgåfve för utskrifning och tillhandahållande af Rättens protokoll, så att Rådstufvurättens ledamöter funnit expeditionshafvanden ej kunna af Rätten dertill förpligtas; att då Rådstufvurättens ledamöter vore af samma åsigt, som jag uttalat, deruti att, om

borgenär

borgenär icke fullgjorde hvad på honom ankomme, vare sig genom underlåtenhet att uttaga eller fortställa den på Rättens vägnar utfärdade kallelsen å gäldenären, hans ansökning blefve utan påföljd, och frågan om konkurs vore för den gången förfallen, hvilken åsigt äfven gjort sig hos Rådstufvurätten gällande i de många fall, der tillämpning deraf ifrågakommit, Rådstufvurättens ledamöter icke heller ville bestrida, att Rätten likaledes i anledning af expeditionshafvandens anmälan om Petterssons vägran att utlösa kallelse å den gäldenär, om hvars egendoms afträdande han gjort ansökning, kunnat låta dervid bero och afbida den för målens handläggning bestämda dag samt då, sedan sig visat, om kallelsen blifvit gäldenären delgifven eller ej, företaga det ena och andra målet till pröfning; att anledningen, hvarföre så emedlertid icke skett, utan afvikelse egt rum från hvad i allmänhet iakttagits och fortfarande iakttoges i fråga om gäldenärs inkallande till förhör, redan vore i Rådstufvurättens skrifvelse till mig uppgifven; att tillförlitligheten af expeditionshafvandens anmälan om Petterssons vägran att utlösa kallelse å sin vederpart icke kunnat af Rättens öfriga ledamöter ifrågasättas, eller någon tvekan derom hysas, oaktadt Pettersson funnit sig tillständigt att sådant efteråt förneka; att, ehuru Rådstufvurättens ledamöter ansett Rätten hvarken böra pröfva befogenheten af Petterssons vägran ej heller kunna lagligen förpligta honom att emot sitt bestridande, kallelsen utlösa, sådant likväl icke kunnat hindra att söka göra sig någon föreställning om anledningen till denna vägran; att det sålunda kunnat antagas, det Pettersson möjligen ansåge en kallelse, sådan den af expeditionshafvanden plägade utfärdas, icke blifva tillfyllestgörande, utan af denna eller annan anledning önskade, att gäldenären måtte fullständigt erhålla del af den ingifna ansökningens och dervid fogade handlingars innehåll; att, huru än dermed sig förhölle, Rätten ansett hinder icke möta att, på det icke någon uraktlåtenhet från Rättens sida till fullgörande af stadgandet i 6 § konkurslagen, att Rätten skall öfver ansökning af förevarande art höra gäldenären sist inom två dagar, måtte kunna af Pettersson förebäras, gifva åt beslutet om gäldenärens inkallande den form, som det samma dag uppsatta och utskrifna protokollet upptoge; att, om ock Rådstufvurättens ledamöter, enligt den af dem redan uttalade åsigt om sättet för gäldenärs hörande öfver borgenärs konkursansökning, ej ville bestrida, att denna, straxt i början af den nya konkurslagens tillämpning och då fråga af ofvanomförmälda beskaffenhet först förekommit till behandling, vidtagna åtgärd icke må hafva varit oundgängligen af omständigheterna påkallad, de likväl förmodade, det Kongl. Hofrätten skulle finna, att afvikelse från något lagstadgande derigenom icke egt rum, än mindre att Rådstufvurättens ledamöter

skäligen kunde anses hafva visat sådan vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i embetet, att 25 Kap:s. 17 § i Strafflagen vore å dem tillämplig; att vidkommande serskildt anmärkningen derom, att Pettersson skulle till följd af den meddelade föreskriften, att beslutet om hans vederparts hörande borde delgifvas genom protokollsutdrag, blifvit betungad med högre lösen, än han kommit att erlägga, ifall serskild kallelse å denne blifvit expedierad, Rådstufvurättens ledamöter icke kunde finna, att Pettersson, enär han, såsom kärande part, enligt 10 § af Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855, borde anses skyldig att utlösa de i målet förda protokoll och således äfven det, som fördes öfver föredragningen af hans ansökning, och det fattade beslutet om vederpartens hörande deröfver, ehvad serskild kallelse å denne blifvit expedierad eller ej, lidit någon förlust utan tvertom tillskyndats fördel derigenom, att beslutet om kallelsens delgifvande blifvit i protokollet intaget, i stället att, såsom eljest i allmänhet iakttagits, föranleda till serskild kallelses expedierande; att Pettersson derigenom, att han för att bereda sig handläggning och pröfning af sina ingifna ansökningar, funnit sig böra utlösa ifrågavarande expeditioner, i stället att de möjligen eljest, lika med en mängd af andra i mål, der han uppträdt såsom kärande part, kunnat få lemnas outlösta, icke borde anses hafva blifvit med för hög lösen orättvist betungad; samt att Rådstufvurättens ledamöter således bestrede allt afseende å Petterssons ersättningsanspråk så i det ena som andra afseendet; hvarjemte Rådstufvurättens ledamöter vid förklaringen fogat ett skriftligt bevis till styrko derför, att Pettersson ofvanuppgifne 9 Februari 1864 vägrat betala lösen för kallelse å Handlanden A. Lindström, om hvilkens försättande i konkurstillstånd Pettersson då ingifvit ansökning.

Efter slutad skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten utslag den 23 Oktober 1867 af innehåll, att som, vid jemförelse af 6 och 10 §§ Konkurslagen samt 10 § i Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855, Rådstufvurättens ifrågakomna förfarande icke kunde såsom embetsfel anses, alltså blefve åtalet ogilladt; och kunde någon ersättning i målet Pettersson icke tillerkännas.

Efter den utredning, saken fått genom skriftvexlingen i Kongl. Hofrätten, har jag låtit detta utslag vinna laga kraft.

Uti skrifvelse den 5 Mars 1867 hade Riksdagens Stats-Utskott — under förmälan att, sedan Landthandlanden P. Engman, i egenskap af vald Riksdagsman i Ramsele och Sollefteå valdistrikt af Ångermanlands södra domsaga, inställt sig här i Stockholm och erhållit inträdespollett i Andra Kam-

maren, men annan person, i följd af Kongl. Maj:ts utslag, förklarats vara vald till Riksdagsman för nämnde valkrets, Riksdagen, genom bifall till Stats-Utskottets Utlåtande N:o 4, väl medgifvit, att bemälde Engman finge, efter afgifvande af behörig rese- och arfvodesräkning, på en gång utaf Riksgäldskontorets medel utbekomma ersättning för resekostnad till och från Riksdagen, beräknad efter den grund, som i allmänhet för Riksdagsmän vid dåvarande riksmöte blifvit bestämd, äfvensom arfvode, beräknadt efter tio riksdaler om dagen från och med den 15 till och med den 24 Januari 1867, men derjemte beslutat, att de denna sak rörande handlingar skulle af Utskottet till Justitie-Ombudmannen öfverlemnas, för att han måtte i laga ordning söka bereda Riksgäldskontoret godtgörelse för den utgift, som Kontoret, i följd af ofvan anförda förhållande, finge vidkännas, äfvensom för vidtagande i öfrigt af de åtgärder, hvartill omständigheterna kunde befinnas föranleda — till mig aflemnat ifrågavarande handlingar.

Af desamma inhemtades att, sedan val till Riksdagsman i omförmälde valkrets blifvit den 30 Augusti 1866 inför Domhafvanden förrättadt, hvarvid, efter verkställd lottning emellan Hemmansegaren Henrik Hansson i Klofsta och förrbemälde Engman, hvilka erhållit röster till lika antal, den förstnämnde förklarats vara till Riksdagsman för valkretsen utsedd, men Skolläraren O. Frisendahl i Näsåker med flere öfver valförrättningen anfört besvär hos Konungens Befallningshafvande med yrkande, bland annat, att enär den ene af två från Hellgums socken utsedde elektorer blifvit till berörda uppdrag vald endast fyra dagar före riksdagsmannavalet och det oaktadt fått i omröstningen deltaga, berörda val måtte varda upphäfvet; samt Konungens Befallningshafvande, genom utslag den 16 påföljande Oktober, förklarat bemälde elektor från Hellgums socken, såsom för sent utsedd, icke hafva bort tillåtas att i riksdagsmannavalet deltaga, hvarföre, och då den röst, han afgifvit, kunde anses hafva å valets utgång möjligen inverkat, Konungens Befallningshafvande, med undanrödjande af det hållna valet, visat ärendet åter till Domhafvanden med anmodan, att nytt val för valkretsen i laga ordning anställa; så, och efter det N. Strindlund j:or jemte flere bland valmännen inom kretsen öfver Konungens Befallningshafvandes utslag anfört underdåniga besvär, öfver hvilka förklaringar blifvit afgifna och Konungens Befallningshafvande med yttrande inkommit, hade Kongl. Maj:t, genom nådigt utslag den 21 Januari 1867, sig utlåtit och, hvad anginge det å förklarande sidan framstälda yrkande att, då klagandena icke inom laga tid från det att öfverklagade utslaget blifvit i allmänna tidningarne kungjordt eller Domhafvandens kungörelse om förrättande af nytt riksdagsmannaval är vorden i valkretsens kyrkor uppläsen, med de

underdåniga besvären inkommit, dessa icke måtte upptagas till pröfning, ogillat berörda yrkande, enär klagandena icke genom omförmälda kungörande kunde anses hafva af utslaget behörigen erhållit del; samt, beträffande sjelfva målet, funnit den omständighet, att oftanämnde elektor från Hellgum, som i riksdagsmannavalet deltagit, icke blifvit i sådan egenskap utsedd förr än fyra dagar före valets förrättande, ej lagligen föranleda till valets ogillande; såsom följd hvaraf, och då hvad å förklarande sidan för öfrigt blifvit anmärkt emot förfarandet vid berörda elektorsval icke kunde komma under pröfning, Kongl. Maj:t, med upphäfvande af Konungens Befallningshafvandes utslag, pröfvade skäligt den emot riksdagsmannavalet förda talan att ogilla.

Dessa handlingar öfversände jag i skrifvelse den 15 Mars 1867 till Konungens Befallningshafvande i Westernorrlands län, på det att bemälde myndighet måtte komma i tillfälle att utlåtande i ämnet afgifva, samt med anmodan att, i händelse vederbörande Domhafvande, utan Konungens Befallningshafvandes föreskrift, utsatt det senast hållna riksdagsmannavalet i Ramsele och Sollefteå tingslags valdistrikt, hans yttrande i ämnet infordra; hvarefter Konungens Befallningshafvande i skrifvelse, som den 8 påföljande April kom mig tillhanda, anförde, att Riksdagens åtgärd att till mig remittera handlingarne i detta ärende syntes vara grundadt på det antagande, att någon olaglighet hos vederbörande myndigheter vid frågans behandling egt rum, vid hvilket förhållande Konungens Befallningshafvande ansåge föremålet för sitt utlåtande böra vara försvarandet af sina vidtagna åtgärder; att Konungens Befallningshafvande för sådant ändamål bifogade i afskrift den skrifvelse, Konungens Befallningshafvande den 18 Oktober 1866 aflåtit till tillförordnade Domhafvanden i Sollefteå och Ramsele tingslag, hvarigenom, för den åtgärd, som på bemälde Domhafvande ankomme, till honom öfverlemnades ett exemplar af Konungens Befallningshafvandes här förut omförmälda utslag af den 16 i sistnämnde månad; att Konungens Befallningshafvande förmente, det innehållet af berörda utslag, om det ock sedermera af Kongl. Maj:t ogillats, icke vore af beskaffenhet att skäligen böra till åtal föranleda; att, beträffande den i sammanhang med ärendets återförvisande för ny behandling till Domhafvanden framstälde anmodan att ofördröjligen anställa nytt val, Konungens Befallningshafvande ansåge berörda anmodan hafva stått i oskiljaktigt samband med det jemväl begagnade uttrycket *laga ordning*, hvartill naturligtvis måste höra, att utslaget, hvarigenom det förut hållna valet upphäfdes, vunnit laga kraft; vid hvilket förhållande, »sedan Konungens Befallningshafvandes befattning med ärendet såmedelst upphört, och dess vidare handläggning uteslutande på Domhafvanden berott», Konungens Befallningshafvande ansåge sig icke hafva ansvarighet för hvad sedermera deri

blifvit åtgjordt, i afseende hvarå Konungens Befallningshafvande infordrat och insände den tillförordnade Domhafvandens förklaring.

I nämnda förklaring androg tillförordnade Domhafvanden, att han, efter emottagandet af Konungens Befallningshafvandes omförmälda skrifvelse af den 18 Oktober 1866 jemte samma myndighets utslag den 16 i nämnda månad, ansett sig böra, innan någon åtgärd af honom vidtoges i anledning af berörda utslag, afvakta den tid, då detsamma, efter det vederbörande deraf undfått del, kunde anses hafva vunnit laga kraft, eller underrättelse ingått, att det blifvit öfverklagadt. Under antagande, att delgifningen varit utan tidsutdrägt verkställd, medelst utslagets kungörande från predikstolen i valkretsens kyrkor, samt med beräkning af den tid utaf åtta dagar efter delfåendet, som i Riksdagsordningens 22 § vore bestämd för ingifvande till Konungens Befallningshafvande af underdåniga besvär emot utslag i ärende af ifrågavarande beskaffenhet, hade Domhafvanden, då besvär imellertid ej afhörts, genom kungörelse, som utfärdats den 5 November och påföljande dag afgått till de serskilda kommunerna, utsatt nytt val till den 30 i sistnämnde månad, å hvilken dag, sedan Domhafvanden förvissat sig, att besvär emot Konungens Befallningshafvandes utslag ej inkommit, riksdagsmannavalet försiggått, hvarvid väl gjorts anmärkningar emot åtskillige elektorers rätt att i valet deltaga, men hvarken sjelfva valförrättningens behörighet blifvit ifrågasatt och ej heller tvifvel yppats, huruvida Konungens Befallningshafvandes utslag vunnit laga kraft, ehuru förrbemälde Nils Strindlund j:or — hvilken sedermera jemte två andra valberättigade anförde underdåniga besvär emot berörda utslag — i egenskap af elektor i valförrättningen deltagit. Då den tid af tre veckor, som sålunda fått förflyta från det Konungens Befallningshafvandes utslag gifvits och till dess kungörelsen om anställande af nytt val afsändts till kommunerna, förmentes innefatta det uppskof med nytt val, som i afbidan derpå, att Konungens Befallningshafvandes utslag skulle vinna laga kraft, skäligen kunnat erfordras i ärende, för hvars handläggning serskild skyndsamhet vore föreskrifven, samt dertill komme att, derest efter kungörelsens afsändande anmälan skett om underdåniga besvärs anförande, valet kunnat inställas, förväntade Domhafvanden, att honom icke måtte till last läggas, att ifrågavarande val förrättats å tid, då, jemlikt Kongl. Maj:ts sedermera meddelade nådiga utslag, Konungens Befallningshafvandes beslut rörande första valet icke vunnit laga kraft, helst ett längre uppskof med den åtgärd, som på Domhafvanden berodde, hade varit utan ändamål, enär, efter den åsigt om rätta sättet för delgifning af dylika utslag, hvilken legat till grund för Kongl. Maj:ts merberörda nådiga utslag, den med Konungens Befallningshafvandes utslag missnöjde, derest han ej sjelf förskaffat sig del af utslaget, måste hafva egt sin rätt till talan deremot i förevarande fall

öppen under obegränsad tid, hvarunder Domhafvanden, då föreskrift saknades i Riksdagsordningen, huru delgifningen skulle verkställas, väl icke kunnat på egen risk låta med nytt vals anställande bero, och enär slutligen uppenbart vore att, då den för Henrik Hansson ogynsamma utgången af senare valet just föranledt de underdåniga besvären, samma anledning till öfverklagande af Konungens Befallningshafvandes utslag alltid skulle hafva funnits, huru långt i tiden valförrättningen än kunde hafva blifvit framflyttad.

Uti den skrifvelse af den 29 April 1867, hvarigenom jag anmodade Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt om åtals anställande emot Konungens Befallningshafvande anförde jag att, af hvad i detta ärende förekommit, det vore tydligt, att den förlust, Statsverket fått vidkännas, uppkommit icke derigenom att merbemälde Konungens Befallningshafvande genom utslag upphäfvit den första af de här ofvan omtalade valförrättningarne, hvilken sedermera af Kongl. Maj:t blifvit förklarad för laglig, utan derigenom, att nytt val är vordet anställdt, innan tiden för sökande af ändring i Konungens Befallningshafvandes nyssnämnda utslag gått till ända. Beträffande åter frågan, hvilken kunde anses vållande dertill, att nytt val anställdes, fastän Konungens Befallningshafvandes utslag icke vunnit laga kraft, så förekomme, att 18 § i Riksdags-ordningen den 22 Juni 1866 stadgar: »Konungens Befallningshafvande åligger att, *när* val till riksdagsman i Andra Kammaren erfordras, *derom underrätta* vederbörande valförrättare, som låter tid och ort för valet i kyrkorna kungöra». Efter min uppfattning hade således Domhafvanden härvid icke annat att iakttaga än att, då han från Konungens Befallningshafvande erhållit underrättelse att val till riksdagsman erfordrades, utfärda den omförmälda kungörelsen och valet förrätta, hvaremot pröfningen, huruvida nytt val borde ega rum, helt och hållet tillkommit Konungens Befallningshafvande. I öfverensstämmelse med denna åsigt kunde jag ingalunda för godt antaga Konungens Befallningshafvades påstående, att det i Konungens Befallningshafvandes skrifvelse begagnade uttryck, det Domhafvanden hade att nytt val *i laga ordning* anställa, bort så tolkas, att det jemväl ålegat Domhafvanden att tillse, det Konungens Befallningshafvandes utslag vunnit laga kraft, och lika litet kunde jag medgifva, att, efter nämnda utslags meddelande och öfversändande, Konungens Befallningshafvandes befattning med ärendet upphört och dess vidare handläggning uteslutande berott på Domhafvanden. Riksdagsordningen stadgar nemligen vidare, i 22 § 2 mom., att den med Konungens Befallningshafvandes utslag missnöjde eger att, sist inom åtta dagar *efter deraf erhållen del*, till Konungens Befallningshafvande inlemna sina besvär, ställda till Konungen, hvarefter med målet vidare så skall förhållas som i 11 § sägs. I nyssnåberopade grundlag föreskrefves visserligen icke, *hvem*

som skall verkställa delgifningen af Konungens Befallningshafvandes utslag i thy mål, ej heller *huru* och på hvad sätt detta skall ske, men vårdnaden å ifrågavarande riksdagsmannavals verkställande vore lagd å offentliga myndigheter, Konungens Befallningshafvande och Domaren, och bland desse vore väl Konungens Befallningshafvande, som meddelat det utslag, hvilket skulle delgifvas, och som, när val till riksdagsman i Andra Kammaren erfordrades — hvilket i fall som förevarande berodde derpå, huruvida det meddelade utslaget vunnit laga kraft, eller icke — skulle derom underrätta valförrättaren, också den myndighet, som borde besörja utslagets behöriga delgifvande. I afseende åter på *sättet* för delgifningens verkställande, skulle väl i detta fall, då serskild föreskrift saknades, till efterrättelse gälla det allmänna stadgande, som förekomme i Kongl. Brefvet den 5 Januari och Kongl Kammarkollegii Cirkulär den 1 Februari 1808 angående »utslag, hvilka röra antingen hela menigheter eller så många serskilda personer, att en bestyrkt afskrift af samma beslut ej kan hvarje person utan större kostnad och besvär tillställas», nemligen att ett sådant utslag borde genom uppläsande från predikstolen i vederbörande församlingar eller kommuner kungöras. Innan Konungens Befallningshafvande härom föranstaltat och derefter afvaktat den stadgade besvärstidens utgång, hade Konungens Befallningshafvandes befattning med ärendet icke upphört.

Då Konungens Befallningshafvande, utan att hafva iakttagit hvad som sålunda vore stadgadt, förordnat, att nytt riksdagsmannaval uti den ifrågavarande valkretsen skulle förrättas, hade Konungens Befallningshafvande åsidosatt sin embetspligt och derigenom vållat den skada, som timat. Huru stor denna skada vore, inhemtades af Landthandlanden Engmans qvitterade räkningar öfver resekostnad och traktamente, hvilka räkningar, dem jag från Riksgäldskontoret erhållit och i bestyrkta afskrifter bilade min skrifvelse till Advokatfiskals-embetet, utvisade, att resekostnaden uppgått till fyrahundratvå riksdaler och traktamentet till ett hundra riksdaler, eller tillhopa femhundratvå riksdaler, allt riksmynt; och anmodade jag Advokatfiskalsembetet att å bemälde Konungens Befallningshafvande yrka ej allenast ansvar, efter lag och sakens beskaffenhet, utan ock skyldighet att till Riksgäldskontoret återgälda ofvanberörda femhundratvå riksdaler med laga ränta derå från den dag medlen till Engman utbetaltes.

Sedan skriftvexling härom försiggått, har Kongl. Hofrätten den 30 Oktober 1867 meddelat utslag; och emedan upplyst vore, att Konungens Befallningshafvande, efter att hafva genom utslag den 16 Oktober 1866 undanröjt det den 30 Augusti inom Ramsele och Sollefteå tingslags valkrets hållna val till ledamot af Riksdagens Andra Kammare och meddelat

föreskrift, att nytt val skulle af Domhafvanden ofördröjligen i laga ordning verkställas, i skrifvelse den 18 Oktober tillsändt Domhafvanden utslaget för vidtagande af den åtgärd, som på honom ankomme, utan att Konungens Befallningshafvande gått i författning derom att, på sätt lagligen ske bort, utslaget blifvit, i öfverensstämmelse med föreskrifterna i Kongl. Brefvet den 5 Januari 1808, medelst kungörande från predikstolarne i valkretsens kyrkor, valmännen delgifvet, samt Konungens Befallningshafvande följaktligen, innan utslaget vunnit laga kraft, och det sålunda visat sig, huruvida nytt val erfordrades, föranstaltat om förrättande deraf, hvarföre inträffat att, sedan nytt val den 30 November egt rum, och den dervid utsedde riksdagsmannen, som varit en annan än den först valde, infunnit sig här i hufvudstaden, men Kongl. Maj:t, efter i laga ordning fullföljd klagan mot Konungens Befallningshafvandes merberörda utslag, detsamma undanröjt och ogillat besvären öfver det val, som hållits den 30 Augusti, den sist valde riksdagsmannen, Landthandlanden Engman, fått till hemorten återvända och Statsverket till honom utgifva såsom ersättning för resekostnad, fyra hundra riksdaler riksmynt; ty, och som Konungens Befallningshafvande genom försummelse att låta i laga ordning delgifva vederbörande valmän sitt förrberörda utslag och genom förordnande om nytt val, innan utslaget vunnit laga kraft, måste anses vållande till den förlust, som i omförmälda hänseende för Statsverket uppkommit, men denna förlust, vid det förhållande att, så vidt visadt vore, Statsverket icke fått för tiden från Riksdagens början till och med den 24 Januari 1867 vidkännas utgift för arfvode till mer än *en* riksdagsman för ifrågavarande valkrets, icke kunde anses omfatta jemväl det arfvode, ett hundra riksdaler, som för samma tid blifvit af Engman uppburet; alltså, och då Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren, hvilka i det mot merbemälde Konungens Befallningshafvande anmärkta förfarande deltagit, vore derför ansvarige, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist döma dem att, hvar för sig, jemlikt 25 Kap. 17 § Strafflagen, böta ett hundra riksdaler, som skulle tillfalla Kronan, samt att gemensamt till Riksgäldskontoret återgälda den Engman tillagda resekostnadsersättning, fyrahundratvå riksdaler riksmynt, jemte fem procent ränta derå från den 25 Februari 1867, då medlen till Engman utbetaltes.

Sedan jag i Riksgäldskontoret erhållit den upplysning, att för tiden från och med den 15 till och med den 24 Januari 1867 arfvode icke blifvit utbetalt till annan riksdagsman för ifrågavarande valkrets än Engman, har jag ansett skäl icke vara för handen att söka ändring i ofvanstående utslag.

Uti

Uti en till mig ingifven skrift hade f. d. Provincialläkaren, Doktor A. André förmält att, sedan han den 30 September 1864, såsom säljare, upprättat köpekontrakt med förre Inspektoren A. Andersson, såsom köpare, rörande $^{5}/_{24}$ mantal kronoskatte Kassle i Hangvars socken, »i afsigt att uppgifva köpevilkoren och att tillförsäkra den blifvande köparen rättighet att den 1 Februari 1865 få köpa egendomen», — hvarföre ock nämnda handling dels icke varit såsom köpebref affattad, då deri hette, icke att klaganden »har försålt», utan att han »försäljer», d. v. s. ämnar försälja egendomen, dels ej innehållit, att köpesumman blifvit liqviderad, utan deremot förmält om köpebrefs erhållande den 1 Februari 1865, om säkerhets anskaffande för köpesumman m. m.; — så hade, efter det Andersson, utan tillstånd af klaganden och utan att hafva erlagt någon del af köpeskillingen, satt sig i besittning af egendomen, klaganden genom ett den 3 November 1866 af Domhafvanden i Gotlands norra domsaga utfärdadt gravationsbevis, som åtföljde klagoskriften, inhemtat, att Gotlands norra Häradsrätt under den 6 Oktober sistnämnda år uti »Anderssons egande, från Doktor André inköpta hemmansdel, $^{5}/_{24}$ mantal kronoskatte Kassle i Hangvars socken, fastställt inteckning till säkerhet för tre tusen riksdaler riksmynt och sex procents ränta, enligt Anderssons den 1 Oktober samma år till sedelhafvaren utgifna skuldebref»; och att följaktligen Häradsrätten å berörda hemmansdel redan meddelat laga uppbud; andragande klaganden vidare, att ifrågavarande egendom, då den af klaganden å exsekutiv auktion inropades, varit saluvärderad till 4,950 riksdaler för jorden och 5,850 riksdaler för brandförsäkrad åbyggnad samt besvärad med inteckningar för 7,000 riksdaler, hvilka klaganden inlöst och dödat, men att, på sätt ett vid klagoskriften bilagdt besigtningsinstrument skulle styrka, egendomen genom skogens uthuggning samt annan förödelse och vanvård »under Anderssons af Domhafvanden legaliserad besittningstagande» blifvit till den grad förstörd, att densamma icke kunnat uppskattas till högre värde än »knappa tre tusen riksdaler»; och att, i följd häraf, enär Domhafvanden genom beviljande af laga uppbud och af inteckning till sedelhafvaren för tre tusen riksdaler — egendomens nu uppskattade hela värde — legaliserat det olofliga besittningstagandet, och Andersson, enligt hvad som skulle hafva visat sig, vore alldeles medellös, det blefve uppenbart att, genom detta Domhafvandens förfarande, egendomen icke allenast blifvit klaganden afhänd utan äfven gjord värdelös, om än en högre domstol skulle återgifva klaganden eganderätten.

På grund häraf yrkade klaganden att, derest jag funne Domhafvanden hafva olagligen förfarit, denne måtte förpligtas icke att till klaganden återställa den numera värdelösa egendomen, utan att godtgöra klagandens för-

lust med den enligt ofvannämnda köpekontrakt öfverenskomna köpesummas belopp, Fyra tusen sju hundra femtio riksdaler, jemte sex procents ränta från den 1 Februari 1865, Domhafvanden obetaget att sedan söka ersättning hos den, till hvilken han egendomen öfverlemnat utan inteckning och borgen, tvärtemot klagandens föreskrift i köpekontraktet; och slutligen att, i händelse tillgång härtill hos Domhafvanden saknades, jag måtte göra hemställan till Riksdagen om berörda ersättnings utbetalande af statsmedel.

Det omförmälda köpekontraktet, hvilket var bilagdt klagoskriften, hade följande lydelse:

»Köpekontrakt.

»Emellan undertecknade är följande köpekontrakt upprättadt:

»Jag André försäljer till förre Inspektoren Andersson $^{5}/_{24}$ mantal kro»noskatte Kassle i Hangvar mot en köpesumma af 4750 riksdaler riksmynt, »hvilka på följande sätt betalas:

»den 1 Februari 1865 betalas 750 (sjuhundra femtio riksdaler riks»mynt) vid köpebrefvets erhållande, vid samma tillfälle godtgöres det öf»riga af köpesumman med en revers å 4000 riksdaler riksmynt och 6 pro»cents ränta att betalas med ett tusende riksdaler riksmynt hvarje år den »1 Februari tillika med ränta å hela kapitalet, hvilken revers skall vara in»tecknad med första inteckning så väl i den försålda hemmansdelen som i »de delar af samma hemman, köparen förut besitter, utgörande tillsammans »något öfver $^{1}/_{2}$ mantal; och åligger det köparen låta döda den inteckning, »som förut i hans delar finnes. Om den årliga afbetalningen den 1 Fe»bruari med ränta, som skall börja år 1866, uraktlåtes tvenne månader öf»ver tiden, är hela kapitalet förfallet till betalning.

»Af köpesumman beräknas 4000 riksdaler för hemmansdelen och 750 »riksdaler riksmynt för återstående arrende. Köpe- och lagfartskostnaden »bestrides ensamt af köparen. Reversen å 4,000 riksdaler riksmynt bör »utom inteckning vara försedd med tvenne af domaren för vederhäftige god»kände hemmansegare.

»Skulle första året dålig skörd inträffa, får det årets afbetalning å ka»pitalet afbetalas nästa år vid samma tid, men räntan skall alltid vid be»stämd tid inbetalas. Stockholm den 30 September 1864.

A. André. A. Andersson
Kassle i Hangvar.

»Tillägg.

»De ofvannämnda 750 riksdaler för arrendet utgöra all afbetalning, som »Andersson har till mig i och för arrendet erlägga, så att vid köpets upp-

»görande jag förbinder mig att arrendekontraktet återlemna och qvittera, så »att all vidare fordran för detta arrende helt och hållet förfaller.

»Stockholm den 30 September 1864.

A. André.

På en gång närvarande vittnen:

G. A. Backman, f. d. Fabrikör. I. Elliot, Apothekare».

Af klagoskriften med åtföljande handlingar lemnade jag Domhafvanden del, hvarefter han i afgifvet utlåtande hufvudsakligen anförde: att han förut icke haft kännedom om någon annan af de nu företedda handlingarne än det af klaganden till Andersson utfärdade köpekontrakt, hvilket således endast kunde ligga till grund för bedömande af Häradsrättens öfverklagade åtgärd att derå meddela lagfart; att klagandens förmenande, det köpehandling, för att giltig anses, borde innehålla, i stället för orden »jag försäljer», »jag försålt», vore grundlöst; att, då de öfverenskommande varit ense om priset och föremålet derför, samt sådant blifvit i handlingen utsatt äfvensom densamma vederbörligen undertecknad och bevittnad, köpet efter Domhafvandens tanka, vore fullbordadt, utan afseende derå, om säljaren begagnat verbalformerne præsens eller perfectum till att uttrycka försäljningsåtgärden; att det vidare vore ett misstag, att till en köpehandlings lagliga form hörde erkännande, att köpebeloppet blifvit betaldt, enär visserligen i forna tider varit stadgadt, att handsträckning skulle ske inför Rätta, såsom sinnebild (symbol) på betalning, men att detta längesedan blifvit afskaffadt; att Domhafvanden naturligtvis ej annorledes kunnat känna, huru klaganden och Andersson ansett köpehandlingen, än medelst densammas innehåll, men att Andersson imedlertid ansett handlingen medföra full öfverlåtelse af den försålda hemmansdelen, förmente Domhafvanden kunna slutas af hans åtgärd att, under begäran om lagfart, inlemna samma handling till domstolen för sådant ändamål jemte klagandens fastebref; att domhafvanden förmodade det vara nogsamt bekant, att köpebref icke utgjorde något vilkor för lagfart, likasom att något formulär för köpe-afhandling icke funnes af lagstiftaren bestämdt; att Domhafvanden icke kände, huruvida köpebref af klaganden aflemnats eller icke, och att tillägget å kontraktet syntes afse icke sjelfva köpet, utan ett emellan kontrahenterna afslutadt arrende-aftal, som sammanblandats med öfverlåtelsen af eganderätten; och att, om den förevista handlingen ej finge, såsom öfverskriften och innehållet tydligen gåfve vid handen, anses såsom köpeaftal, det skulle vara omöjligt att veta hvad betydelse och ändamål borde samma handling tilläggas.

Men — fortfor Domhafvanden — huru man än ansåge det åberopade köpekontraktet, kunde dock åtgärden att derå bevilja lagfart, ej betraktas såsom embetsfel, enär, minst sagdt, lika många, om ej flera skäl funnes för än emot att tillägga köpekontraktet betydelsen af ett öfverlåtelse-aftal om eganderätt. Ansåge klaganden sig derigenom förnärmad, egde han ju rätt att klaga öfver lagfartsåtgärden och genom stämning söka upphäfvande deraf, äfvensom den fastställda inteckningens ogillande. Inteckningsförordningen innehölle ju tydligen, att, utan hinder af verkställd inteckning, verkan deraf finge pröfvas. Detta skulle hafva varit en både enklare och naturligare utväg, än att påkalla Jnstitie-Ombudsmannens åtgärd, som komme att gå domstolarne i förväg vid frågans bedömande om kraften och verkan af lagfarts- och inteckningsåtgärden. Sedan åter lagfart varit meddelad, kunde naturligtvis inteckning ej förvägras för köparens gäld, enär skuldebrefvet innefattade medgifvande af slik säkerhet.

Denna förklaring fann jag icke tillfredsställande, och i den skrifvelse till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt, hvarigenom jag förordnade åtal emot Domhafvanden, anförde jag, bland annat, att om ock Domhafvanden verkligen hyste den åsigt, att för fastighetsköps lagfarande, köpebref icke vore nödvändigt, utan kunde af köpekontrakt ersättas, och att det ej heller vore af nöden, att i den köpehandling, som företeddes till lagfarande, funnes uttryckt säljarens erkännande, att köpeskillingen blifvit gulden, han dock borde hafva insett, att, när den handling, på hvilken lagfart söktes, hade öfverskriften *köpekontrakt*, och deri omnämndes, att å samma fastighetsförsäljning köpebref skulle på viss dag framdeles utfärdas, så snart en uppgifven del af köpeskillingen vore betald och säkerhet för återstoden deraf blifvit behörigen ställd, lagfart å ett dylikt köpekontrakt så mycket mindre kunde ega rum som kontraktet ej innefattade ovilkorlig öfverlåtelse af den omhandlade fastigheten. I ett dylikt fall, om också ej i andra, hade föreskriften i 4 Kap. 1 § Jordabalken angående *köpebrefs* uppvisande ovägerligen bort efter bokstafven tillämpas, och lagfart icke meddelas förr, än köpebref blifvit företedt, emedan här varit tydligt, att säljaren hyste om köpebrefs nödvändighet för lagfarts erhållande en annan åsigt, än den Domhafvanden förmält sig hysa, och derföre stadgade vissa vilkor, som skulle uppfyllas, innan köpebrefvet utfärdades, och köpeaftalet ernådde sin fullbordan. När emedlertid Domhafvanden, efter hvad han i sin ofvanintagna förklaring vidgått, med Gotlands norra Häradsrätt beviljat Andersson lagfart å den ifrågakomna hemmansdelen, på grund af merberörda köpekontrakt allena, och följden deraf blifvit att, då sedermera inteckning i samma hemmansdel till säkerhet för ett af Andersson utfärdadt skuldebref söktes, densamma icke kunde förvägras, ansåge jag Dom-

hafvanden hafva gjort sig skyldig till ett embetsfel, som tillskyndat klaganden bevislig skada, hvarföre jag ej borde undandraga mig den embetsåtgärd, denne påkallat, utan anmodade Advokatfiskals-embetet att mot Domhafvanden anställa åtal och påyrka ej mindre det ansvar, hvartill lag och sakens beskaffenhet föranledde, än och hans skyldighet att skadan gälda.

Sedan skriftvexling i vanlig ordning föregått, har Kongl. Hofrätten den 11 December 1867 meddelat utslag; oeh emedan omförmälda köpekontrakt, som blifvit undertecknadt och bevittnadt, på sätt ofvan förmäldes, innehölle, att André derigenom försålde ifrågavarande fyra tjugufjerdedels mantal Kassle till Andersson, och vid sådant förhållande Häradsrättens ofvanberörda beslut, att på ansökning af Andersson meddela lagfart å köpet, icke vore af beskaffenhet att kunna såsom embetsfel föras Domhafvanden till last; ty blefve åtalet emot Domhafvanden ogilladt.

Emot detta utslag torde jag komma att anföra underdåniga besvär.

Vid granskning af 1865 års fångförteckningar från länshäktet i Carlstad anmärktes att, sedan Rådstufvurätten i Falun, genom utslag den 7 Januari nämnda år, förklarat Johan Alfred Lundberg skyldig till bestraffning dels för fickstöld till belopp af två riksdaler 70 öre, efter 1 och 6 §§ i Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855 angående stöld, snatteri och rån, dels för snatteri till belopp af åtta riksdaler 85 öre, efter 2 och 6 §§ i 20 Kap. Strafflagen, dels ock för oqväde, efter 60 Kap. 6 § Missgerningsbalken, så hade Rådstufvurätten i Carlstad, medelst utslag den 3 Februari 1865, — jemte det Lundberg ansetts förvunnen att hafva med knif eller annat eggjern tillfogat annan ett mindre sår i bröstet och derför skyldig till ansvar, efter 14 och 16 §§ i Kongl. Förordningen den 29 Januari 1861 angående mord, dråp och annan misshandel, — med tillämpning jemväl af Rådstufvurättens i Falun nyss omförmälda beslut, dömt Lundberg att, på grund af de sålunda åberopade lagrum, för fickstöld böta tre gånger det stulnas värde med åtta riksdaler 10 öre samt undergå sex månaders straffarbete, för snatteri plikta trettio riksdaler, för oqväde böta 75 öre och för knifskäring undergå tre månaders straffarbete eller tillsammans böta tretioåtta riksdaler 85 öre och hållas nio månader till straffarbete, hvarjemte Rådstufvurätten förordnat, att böterna, derest Lundberg till dem saknade tillgång, skulle aftjenas med straffarbete under ytterligare tio dagar.

I skrifvelse till Rådstufvurätten i Carlstad erinrade jag, emot nyss anförda utslag, att 5 § i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864 om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall, stadgar,

att brott, som är föröfvadt innan syssnämnda lag blifvit gällande, men för hvilket dessförinnan straff ej är bestämdt genom dom, som vunnit laga kraft eller ej öfverklagad varder, skall efter nya lagen straffas, om det straff, som efter samma lag ådömas bör, är lindrigare än det, som i äldre lag eller författning för brottet stadgadt varit. Då nu Rådstufvurätten ansett fickstölden böra bestraffas med det för sådant brott i lag utsatta lindrigaste straff, och detta, enligt 1855 års ofvanåberopade Kongl. Förordning, utgjorde sex månaders straffarbete tillika med böter, tre gånger det stulnas värde, men deremot, enligt 20 Kap. i Strafflagen, enahanda förbrytelse skall umgällas med endast sex månaders straffarbete utan några böter, samt dertill komme, att tjufnadsbrott, bestraffadt efter gamla lagen, ansetts medföra ständig vanfrejd, hvaremot den i nya lagen omförmälda vanfrejd — förlust af medborgerligt förtroende — icke, äfven i så qvalificerade förbrytelser som den ifrågavarande, nödvändigt skall ådömas förbrytaren för hela lifstiden, utan kan till viss tid begränsas *), syntes mig icke någon tvekan hafva bort uppstå, huruvida straffet efter nya lagen vore, i fråga om här åtalade tjufnadsbrott, lindrigare, än det i 1855 års författning bestämda. Det vore visserligen sannt, att Rådstufvurätten i Falun, hvilken, på sätt här ofvan förmäldes, meddelat så kalladt pröfningsutslag angående Lundberg, redan bort förklara honom skyldig till bestraffning efter nya lagen, men enär sistberörda utslag ej varit och icke kunnat blifva laga kraftvunnet förr, än Rådstufvurätten i Carlstad öfver tillämpningen deraf genom slutligt utslag sig yttrat, qvarstode alltid för sistbemälde Rätt, enligt den af mig förut åberopade 5 § i 1864 års Förordning, skyldigheten att uti de i nämnda § förutsatta fall tillämpa Strafflagen. Jag anmärkte tillika att, ehuru jag ansåge Lundberg hafva rätteligen förklarats saker serskildt till fickstöld och serskildt till snatteri, så följde likväl, efter min åsigt, deraf icke, att, vid tillämpningen af pröfningsutslaget, Rådstufvurätten i Carlstad egt ådöma Lundberg ansvar serskildt för stölden och serskildt för snatteriet, hvilket jag antoge icke heller hafva inträffat, derest Rådstufvurätten egnat behörig uppmärksamhet åt föreskrifterna i 20 Kap. 12 § samt 4 Kap. 3 § Strafflagen om hvad vid straffets bestämmande i dylikt fall iakttagas bort.

---

*) Vid denna jemförelse har icke tagits i betraktande den efter nya Strafflagen utkomna *Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865 angående förändrade stadganden i afseende å frejdbetyg, som af presterskapet utfärdas*, hvilken förordnings stadganden hafva till följd, att stöld och andra såsom vanfrejdande ansedda brott, begångna före år 1865, men efter sagda års ingång åtalade och bestraffade efter den äldre lagstiftningen, icke medföra någon påföljd af vanfrejd eller förlust af medborgerligt förtroende — ett förhållande, som utgör ett nytt skäl att å dylika brott tillämpa Strafflagen. Se hvad härom framdeles i denna berättelse förekommer.

Härå genmälte Rådstufvurätten i afgifvet utlåtande att, ehuruväl, enligt 5 § i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, brott, föröfvadt innan nya Strafflagen blef till efterlefnad gällande, skall, så vida straffet dessförinnan ej är bestämdt genom dom, som vunnit laga kraft eller ej öfverklagad varder, straffas efter den lag, hvaruti det lindrigaste straffet bestämmes, Rådstufvurätten likväl ansåge denna § ej vara tillämplig på förevarande fall, der frågan gälde, huruvida Rådstufvurätten egt uti samma, ej afdömda mål tillämpa andra straffbestämmelser än dem, till hvilka den anklagade pröfvats saker af den domstol, som ransakat i målet, innan det företagits till afgörande af domstolen, der den anklagade slutligen dömdes. Så hade Rådstufvurätten uppfattat saken och derföre vid tillämpningen följt denna grundsats. Vore fel begånget, förmentes det ligga Rådstufvurätten i Falun, men ej den i Carlstad till last.

I min skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt, hvarigenom åtal emot Rådstufvurätten i Carlstad förordnades, åberopades hvad emot Rådstufvurättens ifrågavarande utslag här ofvan blifvit erinradt, och anmärktes, i anledning af Rådstufvurättens utlåtande, att af 10 Kap. 21 § Rättegångsbalken syntes följa, att den domstol, som ransakar men ej slutligen dömer, skall öfver den tilltalades brottslighet ej meddela annat utlåtande, än huruvida denne är skyldig eller icke skyldig till det åtalade brottet, hvaremot den domstol, som slutligen dömer, har att bestämma hvilket straff, som bör följa på samtliga förbrytelserna. Den förra domstolens yttrande, äfven om detsamma antagit den form, att den tilltalade förklarats skyldig till bestraffning efter det eller det lagens rum, innefattade således i sjelfva verket endast, att den tilltalade vore saker till det brott, som i det uppgifna lagbudet omförmäldes. Den betänklighet, som emot en slik inskräkning i verkan af en föregående domstols yttrande, förut kunnat hemtas derifrån, att på sådant sätt en underdomstol skulle komma att ändra en annan underdomstols beslut — en betänklighet, hvilken icke sällan ledt dertill, att den sist dömande domstolen ansett sig förbunden att tillämpa ett pröfningsutslag efter dess lydelse, äfven om det varit uppenbarligen oriktigt — borde väl ej hafva, i fall som det här förevarande, ifrågakommit, då den förut åberopade 5 § i 1864 års Förordning uttryckligen förmår, att när dom öfver brott, som der nämnes, ej vunnit laga kraft eller ej öfverklagad varder, samma brott skall straffas efter nya lagen, om straffet efter denna lag är lindrigare, och Rådstufvurätten ej förnekat, att sistnämnda förhållande här inträffat, samt laga kraft ej kunnat åkomma ett pröfningsutslag, så mycket mindre som besvär deröfver ej fått anföras, innan målet blifvit slutligen afdömdt.

Sedan hos Kongl. Hofrätten skriftvexling i anledning af detta åtal försiggått, har Kongl. Hofrätten den 12 December 1867 meddelat utslag; och som Rådstufvurätten i Carlstad genom ofvanomförmälda utslag dels ådömt Johan Alfred Lundberg, som af Rådstufvurätten i Falun förklarats skyldig till bestraffning för fickstöld och snatteri, serskildt ansvar för hvardera af berörda förbrytelser, hvilket förfarande stode i strid med föreskrifterna i 20 Kap. 12 § samt 4 Kap. 3 § Strafflagen, dels, ehuru vid det förhållande, att det straff, som för förbrytelse af förstnämnda beskaffenhet bestämmes i 20 Kap. Strafflagen, vore lindrigare än det, som varit stadgadt i Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855 angående stöld och snatteri samt rån, förbrytelsen bort, jemlikt 5 § i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, bestraffas enligt Strafflagen, likväl, med tillämpning af 1855 års Kongl. Förordning, dömt Lundberg till der utsatt strängare ansvar och sålunda jemväl i detta hänseende förfarit felaktigt, alltså pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, i förmågo af 25 Kap. 17 § Strafflagen, det skulle Rådstufvurättens ordförande och ledamöter, hvilka uti förevarande beslut deltagit, böta, för orätt dom, hvardera tjugu riksdaler riksmynt, hvilka böter tillfölle Kronan.

I sammanhang med den nu afslutade redogörelsen för de åtal, i hvilka under det förflutna årets lopp åtminstone *en* domstols utslag fallit, har jag att anmäla, det under nämnda tid till Justitieombudmans-expeditionen inkommit 57 klagoskrifter, af hvilka 5 föranledt åtal, 17, efter vederbörandes hörande, lemnats utan afseende, 34 ansetts vara af beskaffenhet att icke påkalla någon åtgärd, och 1 är under handläggning.

Denna för flertalet af de inkomna klagomålen ogynsamma utgång, så vida densamma vid skeende pröfning i Lag-Utskottet befinnes rättvis, vittnar utan tvifvel till fördel för de domare samt embets- och tjenstemän, emot hvilka klagomålen varit riktade; men deraf följer likväl icke, att alla de klagomål, som icke ledt till åtal, varit helt och hållet obefogade. Ett och annat af dem har tvärtom haft ganska god grund, men än har nödig utredning af sakförhållandena saknats, än erforderlig bevisning icke kunnat åstadkommas, än hafva de öfverklagade besluten eller åtgärderna icke fått antagas hafva härflutit från de angifne domarenas eller embets- och tjenstemännens egennytta, vrångvisa eller försumlighet — såsom det i afseende på Högsta Domstolens ledamöter heter i 101 § af Regeringsformen — eller vårdslöhet, försummelse, oförstånd och oskicklighet —

hvarom

hvarom 25 Kap. 17 § Strafflagen talar. Besluten och åtgärderna hafva då berott på något lagbuds tolkning eller tillämpning af någon rättsgrundsats på ett sätt, som visserligen icke kunnat gillas, men hvarigenom ej heller beskrifven lag varit uppenbarligen öfverträdd.

Det är ej blott i nu nämnda fall, hvilka utgjort föremål för serskild pröfning, utan äfven i andra inom lagskipningen förekomna som jag då och då tyckt mig märka tecken till vacklande lagtolkning, till osäkerhet i tillämpningen af sådana allmänna rättsgrundsatser, som ehuru icke i lag uttryckta likväl ingå i lagskipningen, samt till bristande uppmärksamhet och afseende på den häfdvunna och i allmänna rättsmedvetandet upptagna praxis, som tillkommit och bekräftats genom förut gifna domslut, eller så kallade prejudikater. Emot fel af nu antydda beskaffenhet kunna åtal med hopp om framgång ej försökas. I sådana fall har derföre någon gång den utväg tillgripits, att i dessa embetsberättelser upptaga och granska ett eller annat domslut, en eller annan embetsåtgärd, som ansetts i nämnda hänseenden påkalla uppmärksamhet. Om härmed något uträttats, har detta kunnat ske endast i enstaka fall, och sjelfva förfarandet har alltid emot sig den icke ovigtiga betänkligheten, att domaren eller embets- och tjenstemannen, hvars åtgärd sålunda antastas, är beröfvad sjelfförsvarets rätt. Nej, det är i en annan ordning, på ett annat fält, dylika förvillelser skola bekämpas. Detta sker först genom den juridiska undervisningens höjande, ej till större mångsidighet, men till större grundlighet; ty det mångsidiga vetandet bortdunstar oftast under den praktiska verksamheten, emedan det saknar rot och sällan kommer till användning, då deremot det goda underlaget af genomtänkta och klara rättsgrundsatser bevaras, emedan det ständigt måste användas, och utvecklas mer och mer, i den mån nya rättsfall uppkalla det till verksamhet. Det sker vidare, och mera omedelbart till den närvarande tidens båtnad, genom en ökad litterär verksamhet på juridikens område, så att vetenskapen må hålla någorlunda jemna steg med de alltmera sig utvecklande, eller, måhända rättare, invecklande rättsförhållandena. Äfven i detta hänseende vänder sig blicken i första rummet till de juridiska undervisningsverken, till universiteten, ty den praktiske juristen är i allmänhet för mycket upptagen af embetsvärf för att kunna med framgång deltaga i vetenskapens arbeten: han hinner på sin höjd göra sig tillgodo frukterna deraf. Som nu de juridiska studierna vid universiteten onekligen befinna sig i tilltagande, om ock der, såsom annorstädes, den närvarande tidens anspråk på vetandets mångsidighet i någon mån inkräktar på dess grundlighet, så bör det vara att vänta, det derifrån skola komma att utgå dels värderika alster af litterär verksamhet, dels unga

krafter, lifvade att fortsätta och utveckla arbetet i vetenskapens tjenst. För behandlingen af praktiska juridiska ämnen hafva vi redan en tidskrift, som står öppen för skriftvexling och genom sin redan uppnådda spridning kan verka mäktigt för utredningen af de praktiskt vigtigaste frågor, derest, såsom det torde vara tillåtet att hoppas, detta sätt för meddelanden jurister emellan, — hvarigenom de olika åsigterna i frågor om lagtolkning och om tillämpning af allmänna rättsgrundsatser m. m. kunna mötas och med ömsesidigt jemngod ställning kämpa, — mindre sällan än hittills kommer att begagnas.

Beträffande åter frågan om prejudikater — en fråga, som närmast rörer högsta domstolsinstansen, emedan derifrån de allmängiltiga utgå — är det sannolikt att förvänta, det deras värde och användning genast ifrågasättas derföre att, vid sakens flygtiga betraktande orimligheten genast faller i ögonen af den fordran, att en domare skall döma emot sin öfvertygelse om hvad rätt är derföre, att i likartad sak förut blifvit så eller så dömdt. Men ligger det då icke någonting orimligt och i högsta grad otillfredsställande deri, att en och samma domstol i likartad sak dömer än så än så, och tolkar ett och samma lagbud än på ett, än på ett annat sätt? När så tillgår, huru skall lagen kunna med trygghet efterlefvas, hvilken säkerhet till egendom finnes väl, och hvilken ledning för rättsförhandlingar man och man emellan kan då af lagens stadganden hemtas?

I allmänhet och ur rent theoretisk synpunkt är det lätt att försvara den satsen, att en oriktig lagtolkning och en oriktig tillämpning af en rättsgrundsats, derföre att de *en* gång skett, icke böra lägga band på en domares öfvertygelse, som ser tvistefrågorna i deras rätta dager; men ur ofvannämnda synpunkt lärer väl ej heller någon betrakta såsom rätt, att t. ex. en fordran i penningar skall försvinna utan att vara gulden, såvida densamma icke inom tio år utkräfves. Detta har imedlertid blifvit lag och gäller såsom sådan, derföre att det har goda praktiska skäl, på hvilka det stöder sig; men sådana finnas ock ganska goda för det antagande, att den af högsta domstolsinstansen en gång vedertagna tolkning af ett lagbud eller tillämpning af en rättsgrundsats bör i likartade fall tjena till efterrättelse, intilldess lagstiftningen deri gjort ändring. Det kan visserligen för domaren synas förödmjukande att rätta sig efter en lagtolkning, hvilken han anser oriktig, en vedertagen praxis, den han ogillar, men han skall underkasta sig detta, då han vet, att han dermed främjar ett vigtigt ändamål, uppehållandet af en stadgad och följdriktig lagskipning, hvilken för rättstillståndet i landet är lika välgörande som en god lagstiftning. En sådan stadgad, och sig alltid lik lagtillämpning är ock derjemte ett vilkor för lagstiftningens fullkomnande; ty om tolkningen af ett lagbud befinnes

oriktig, en rättsgrundsats missförstådd och derföre orätt tillämpad, kan sådant genom lagstiftningen ändras, såvida denna tolkning och tillämpning oafbrutet vidhålles, ständigt upprepas; men om lagbudet och rättsgrundsatsen tolkas och tillämpas en gång så, en annan gång så, kan en rättelse deri svårligen vinnas, emedan hvarje i sådant syfte gjord framställning icke utan skäl förklaras obehöflig, då det visat sig, att hinder i den gällande lagstiftningen icke möter för lagbudets eller rättsgrundsatsens rätta tillämpning. En lagskipning, som sjelf icke aktar på sin egen följdriktighet och stadga, utgör ej heller någon borgen, att en lagförklaring i dylikt fall skall undgå samma skiftande tillämpning, hvarigenom åter det med förklaringen åsyftade ändamål förfelas.

Dessa förhållanden torde förtjena att, mer än som stundom skett, tagas i öfvervägande och tillbörligen behjertas.

Till afhjelpande af de nu vidrörda och andra brister, som skola finnas i vårt lands lagskipning, har blifvit förordadt *inrättandet af ett Advokatstånd*, som skulle kontrollera domaremaktens utöfning och jemväl all annan embetsmannaverksamhet. Detta ämne har utgjort föremål för två serskilda, af samma person under årets lopp, till mig ingifna skrifter.

Innan jag yttrar mig om den sålunda förväntade fördelaktiga verkan och inflytandet på vår lagskipning af en slik inrättning, torde det vara af nöden att tillse, om och huruledes sjelfva inrättningen skulle kunna komma till stånd. Rörande detta ämne kunde, så ur den ena som den andra af de angifna synpunkterna, mycket vara att säga, men en afhandling derom har ej sin rätta plats i en embetsberättelse. Endast några korta anmärkningar må derföre här framställas.

De, som ifra för införandet hos oss af ett advokatstånd, hafva utan tvifvel, hänförde af den vackra tanke, som onekligen ligger till grund för en sådan inrättning, samt af sin välvilja för vårt land och omtanka om dess anseende, ej gjort sig fullt reda för olikheten i förhållandena i vårt land och i andra länder. Vår lagstiftning, åtminstone den civila, har företrädesvis uppvuxit och utvecklat sig på inhemsk grund och föga lånat från den lagstiftning, som i andra länder gifvit sitt innehåll åt deras lagar eller åtminstone der gäller såsom subsidiarisk lag, nemligen den romerska. Af denna vår lagstiftnings inhemska upprinnelse är en följd, att lagboken varit och är en folkets bok. I denna anda äro våra lagar skrifna, vårt rättegångssätt ordnadt. Derföre har folket, den höge som den låge, den fattige som den rike, vant sig att sjelf inför domstolarna utföra sina tvister, bestyra om sina angelägenheter och endast, när hinder för parten sjelf att infinna sig uppstått, anlitat ombud, ej advokater i verklig mening; då deremot i andra länder lagarne antingen icke varit samman-

fattade i en bok, eller ock denna boks innehåll för folket varit obekant, så att detta aldrig sjelft kunnat utföra och bevaka sin rätt, utan dertill måst använda verkliga advokater. Af denna orsak har hos oss ett advokatstånd icke uppstått af sig sjelft, och på det sättet måste ett stånd uppkomma, om det skall hafva någon rot oeh någon framtid. Att *inrätta* ett advokatstånd innebär någonting oegentligt, och under ofvanberörda omständigheter kan det i min tanka, ej ske, om icke genom en tvångsåtgärd, d. v. s. genom utfärdande af ett förbud för hvar och en annan än en ledamot af advokatståndet, ja för parterna sjelfva, att inför domstol utföra rättegångar; ty i ett så glest befolkadt och fattigt land som vårt kan inrättandet af ett advokatstånd, sådant det förekommer i andra länder, det vill säga, beredandet af erforderligt antal advokater vid hvarje domstol i landet, och desses förseende med så riklig utkomst, att kunnige och redbare personer egna sig åt yrket, icke på annat sätt — och knappast på detta — försiggå. För att anskaffa nödig utkomst åt advokaterne, skulle då naturligtvis en taxa å deras förrättningar bestämmas, tillräckligt hög för berörda ändamål, men ej för hög, derest icke en mängd tvistefrågor af ringa betydenhet i allmänhet, dock derföre icke utan vigt för dem de rörde, serdeles de mindre bemedlade, skulle komma att för dyrhetens skull blifva oafgjorda.

Det är i min tanke högligen att befara, det införandet af ett advokatstånd på nu angifna vilkor icke skulle framkalla belåtenhet hos vårt folk, synnerligast flertalet deraf, allmogen. Jag föreställer mig, att bonden som vet sig hafva kunnat förut sjelf sköta sina angelägenheter vid domstolen, icke nu, sedan en verksammare folkundervisning allmängjort färdighet i läsning och skrifkonst, mer än förr, frånkänner sig en sådan förmåga; ännu mindre lärer han vara hugad att afstå sin rätt att sjelf för sig tala och svara till en för honom möjligen obekant advokat, hvilken han dertill skall aflöna. I städerna kunde väl förhållandet blifva något annorlunda, men endast i en och annan af de större. Något ingripande af lagstiftningen för att ändra dessa förhållanden synes derföre icke vara tillrådligt. Det fria aftalet må fortfarande såsom hittills ligga till grund för förhållandet emellan hufvudman ech sakförare; och, om den nationalekonomiska satsen: efterfrågan skapar tillgång, icke sviker, skall behofvet, när och hvarest det yppar sig, bättre än någon tvångsåtgärd, skapa ett advokatstånd, i den mening ett sådant hos oss kan bildas och fortvara. Det invändes väl, att detta ej blifver detsamma som ett advokatstånd i andra länder, der bestämda fordringar af ett visst kunskapsmått uppställes såsom vilkor för inträde i ståndet, der detta strängt öfvervakar sina medlemmars uppförande, och att således våra advokaters anseende och inflytande skola förblifva lika

som hittills; men hvad kunskapsmåttet beträffar, så är detta ej ensamt borgen för att en advokat verkligen är god, såsom erfarenheten visat genom många exempel på advokater, hvilka innehaft det kunskapsmått, som för domarevärf fordras, men icke destomindre med skäl räknats till dåliga advokater. Och vidkommande såväl skickligheten hos advokaterne som deras uppförande och sätt att fullgöra sina uppdrag, hafva våra domstolar i lagen en magt sig tillerkänd, hvilken, om hon rätt begagnas, sätter dem i tillfälle att afhjelpa mycket af det oskick, som onekligen vid en och annan domstol bedrifves af dålige advokater. Ett riktigt bruk af nämnda magt skulle derjemte bidraga att afskudda sakförarekallet den nesa, som dålige sakförare ådragit det, men som i och för sig icke vidlåder yrket, skickligt och redbart utöfvadt.

Kunde dessutom lämpliga utvägar påfinnas att uppmuntra skicklige, redbare, rättänkande och samvetsgranne män att egna sig åt sakförarekallet, så skulle sådant visserligen lända både rättssökande och domstolar, lagskipning och lagstiftning till fromma, men ett advokatstånd, såsom uteslutande privilegieradt skrå, är en inrättning, hvilken jag af ofvan anförda skäl tror, att Sverige ej missunnar de länder, som till följd af omständigheternas kraf dermed blifvit försedda.

Hvad slutligen angår den del af frågan om ett advokatstånd, som här egentligen skulle behandlas, nemligen det fördelaktiga inflytande på lagskipningen, ett sådant stånd skulle utöfva såsom kontrollant på domaremaktens åtgärder och på annan embetsmannaverksamhet, må det vara nog att anmärka, det detta inflytandes värde och nytta uteslutande beror på kontrollantens egenskaper; ty endast i den händelse, att det sålunda kontrollerande ståndet komme att utgöras af män, som besutte insigter, rättskänsla, heder och samvetsgrannhet i lika om ej högre mått, än det som finnes hos våra domare och embetsmän, kunde den ifrågavarande kontrollen blifva för samhället verkligen nyttig och helsosam.

Likasom i föregående embetsberättelser meddelar jag här framställning af en och annan svårighet, som yppat sig under fortsatt tillämpning af Strafflagen; hvartill jag fogar en anmärkning i fråga om försvarslöse personers behandling samt ett förslag till några obetydliga ändringar i Kongl. Förordningen den 24 September 1861 angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom.

Tolkningen *af 5 § i Kongl. Förordningen om införande af nya strafflagen och hvad i afseende derå iakttagas skall, den 16 Februari 1864* har visat sig vara föremål för olika meningar, då fråga varit om qvalificerad stöld, begången före år 1864, i det visserligen de fleste domare bestämt straffet för detta brott efter Strafflagen, men en och annan dervid tillämpat Kongl. Förordningen, angående ansvar för stöld och snatteri samt rån, den 4 Maj 1855.

Berörda § i 1864 års Kongl. Förordning har, såsom bekant är, följande lydelse:

»Brott, som är föröfvadt innan nya lagen blifvit gällande, men för »hvilket dessförinnan straff ej är bestämdt genom dom, som vunnit laga »kraft eller ej öfverklagad varder, skall efter nya lagen straffas, om det »straff, som efter samma lag ådömas bör, är lindrigare än det, som i äl»dre lag eller förordning för brottet stadgadt varit.»

Samme domare, som med stöd af nyss anförda § i ofvan uppgifna fall tillämpat 1855 års Förordning, hafva ock vid förvandlingen af tjufvaböterna följt nämnda förordnings föreskrift, så att endast en tredjedel af bötesbeloppet till kroppsplikt förvandlats, men vid förvandlingen tillämpat strafflagens tariff.

För att rätt åskådliggöra detta må två exempel anföras:

En person hade före år 1864 medelst inbrott olofligen tillgripit varor till sammanräknadt värde af 59 riksdaler. Han dömdes, under åberopande af 1, 6, 15 och 20 §§ i ofvanberörda 1855 års Förordning, att för första resan stöld med inbrott böta det stulna godsets värde med 177 riksdaler, allt riksmynt, samt att hållas till straffarbete ett år och sex månader; hvarjemte förordnades att, om den sakfälde ej förmådde till fullo gälda de honom ådömda böter, han skulle, jemlikt 8 och 11 §§ i 1864 års förutnämnda Förordring samt 4 Kap. 6, 7 och 8 §§ Strafflagen, utöfver det redan ådömda straffarbetet, undergå sådan bestraffning tretton dagar, eller tillhopa ett år sex månader och tretton dagar.

En annan, som kort före julhelgen 1864 ur kläder, dem målsegandena burit på sig, tillgripit från en ett fickur, värdt 8 riksdaler, och från en annan en pennningpung, uppskattad till 25 öres värde, jemte deruti inneslutna 12 öre, dömdes, under åberopande af 1 och 6 §§ i merberörda 1855 års Förordning, att för ofvannämnda erkända tjufnadsbrott, då han icke veterligen varit tillförene för slikt brott straffad, hållas till straffarbete, ett år och fyra månader samt att derjemte böta det stulnas värde tredubbelt med 25 riksdaler 47 öre, hvilka böter vid saknad tillgång, skulle, jemlikt 8 § i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, öfvergå till straffarbete, hvarvid de motsvarade fyra dagar sådant arbete.

Ofvan antydda tillämpning af olika lagar på enahanda brott, samtidigt föröfvadt, härflyter tydligen från olika uppfattning af den äldre eller yngre lagstiftningens större stränghet, hvilken olikhet i uppfattningen åter synes hafva sin grund i den förändring Kongl. Maj:ts nådiga proposition om ny strafflag undergick i Lagutskottet vid 1862 års riksdag. Nämnda proposition hade nemligen följande, med 1855 års Förordning närmast öfverensstämmande, uppställning och lydelse i 20 Kap. om stöld och snatteri.

§ *6.* Till *straffarbete från och med sex månader till och med två år dömes:*

1. Om man stjäl kreatur, som går i bete ute å mark;
2. Om man stjäl medelst inbrott, som i 11 § sägs, eller, för brottets föröfvande, bortförer och med våld eller list öppnar skåp, kista, skrin eller annan förvaringspersedel, som med lås, försegling eller annat dylikt stängsel tillsluten är;
3. Om man stjäl ur förseglad bref, som ej åt allmänna posten förtrodt är, eller ur kläder, som någon bär på sig;
4. Om man stjäl nattetid i hus, som bebodt är, och gerningsmannen olofligen, dock utan inbrott, dit inkommit eller der sig undangömt; eller
5. Om gerningsmannen för stöldens föröfvande sig med vapen inställt eller eljest användt ringare skräckmedel eller hot, än att gerningen till rån hänföras kan.

§ *7.* Till *straffarbete från och med två till och med fyra år* dömes:

1. Om man stjäl af fartyg, som strandadt eller eljest förolyckadt är eller utan folk i sjö drifver, eller, under bergning, hvad till fartyget hörer eller derå fördt var; eller
2. Om man stjäl från den, som genom allmän farsot, eldsvåda, vattunöd, skeppsbrott, uppror, fiendes åträngande eller annan sådan nöd fara är satt ur stånd att sin egendom värja.

§ *8.* Till *straffarbete från och med två till och med sex år dömes:*

1. Om man stjäl något i kyrka, ehvad det kyrkan tillhörer, eller af andra der i förvar satt är; eller
2. Om man stjäl penningar eller annat, som åt allmänna posten förtrodt är, ehvad det sker i posthus eller under forslingen.

Stadgandena i dessa tre §§ sammanförde Lagutskottet i en § och vidgade strafftiden från och med sex månader till och med fyra år. I motiverna till Utskottets förslag heter det, att denna förändring skett, emedan den i Kongl. Maj:ts nådiga förslag gjorda gradation af ifrågavarande qvalifikationer vid stöld syntes icke kunna på en fullt giltig theoretisk grund försvaras, och emedan densamma bidroge att göra kapitlet invecklad. Äfven den ordning, hvari de uppräknade qvalifikationerna förekomme, hade

Utskottet något förändrat, så att till arten liknande qvalifikationer, t. ex. stöld från posten och stöld ur förseglad bref, stälts bredvid hvarandra, hvarigenom Utskottet ansett öfversigten blifva lättare. Nedsättningen af straffmaximum från 6 år, hvilket 8 § i Kongl. Maj:ts förslag utsatt, till 4 år, hade egt rum, i följd af Utskottets åsigt, att mindre stränga straffbestämmelser *då* kunde föreslås, emedan, när 1855 års ofta åberopade Förordning utgafs, hos mången varit rådande en föreställning om den alltför öfvervägande mildheten i frihetsstraffen, hvilken föreställning måste föranleda lagstiftaren till en skärpning i ansvarsbestämmelserna, som eljest måhända icke ifrågakommit. Lagutskottets redaktion gillades af Rikets Ständer, fastställdes af Kongl. Maj:t och är iakttagen i Strafflagen.

I nämnda sammanföring finna de domare, som anse sig böra tillämpa 1855 års Förordning på det slags qvalificerade stölder, som i 20 Kap. 6 § Strafflagen omförmälas, grunden för ett sådant förfarande. De säga, att medan 1855 års Förordning såsom straff för första resan stöld med inbrott eller ur kläder, som någon bär på sig, bestämmer böter till belopp af det stulna godsets tredubbla värde samt straffarbete från sex månader till och med två år, belägger Strafflagen nämnda brott med straffarbete från och med sex månader till och med fyra år, hvilken senare straffbestämning synbarligen vore svårare.

Det kan ej nekas, att en sådan lagtolkning har ordalydelsen för sig, men denna bör ej vara ensamt afgörande. Domaren skall noga pröfva lagens rätta mening och grund och derefter döma. Företager han en sådan pröfning och för det ändamålet genomläser 1855 års Förordning och Strafflagens motsvarande stadganden, så skall han säkerligen finna, huru den senare i många delar innehåller lindrigare ansvarsbestämmelser, än den förra, t. ex. i fråga om hvad som för stöld skall anses; huru många gånger snatteribot kan ega rum, innan tjufnadsstraffet får ådömas; huruledes genom penningeböternas borttagande, åtminstone i de fall, då frihetsstraffet anses kunna stanna vid minimum eller sex månader, en obestridlig lindring i brottets bestraffning egt rum; huruledes den lifstidslånga vanfrejd, som förut åtföljde vissa brott, efter Strafflagen kan inskränkas till vissa år, o. s. v. Han finner derjemte, att en sådan lindring i straffet blifvit införd just uti den ifrågavarande 6 § af Strafflagen, der ansvaret för den, som stjäl i kyrka, eller stjäl sådant, som blifvit åt allmänna posten anförtrodt, är nedsatt från sex till fyra års straffarbete. Kastar han derefter en blick på Lagutskottets motiver till de förändringar, Utskottet vidtagit i Kongl. Maj:ts förslag till 20 Kap. om stöld och snatteri, ur hvilka här ofvan några utdrag äro lemnade, så skall han vinna den mest oförtydbara bekräftelse på det omdöme, sjelfva

lagens

lagens begrundande redan ingifvit honom. Vid sådant förhållande synes det mig vara otänkbart, att lagstiftaren haft för afsigt att höja ansvaret för de arter af tjufnadsbrott, om hvilka här ofvan är fråga.

Är nu detta antagande grundadt, så lärer det också få antagas att, när, såsom i merberörda 6 § skett, en mängd olika qvalificerade brott blifvit sammanförda under en, i följd deraf, till latituden vidgad straffbestämning, lagstiftaren föreställt sig, att för de ringare bland de sålunda tillhopaförda förbrytelserna skulle finnas ett annat, ett lägre maximum af straff inom den utstakade latituden, än för de svårare förbrytelserna; ty skola stöld medelst inbrott, stöld af kreatur ute å marken, stöld ur bref eller ur kläder eller föröfvad nattetid eller då gerningsmannen inställt sig med vapen, hvilka alla förbrytelser enligt 1855 års Förordning voro belagda med straffarbete från och med sex månader till och med två år, numera kunna straffas lika med stöld ur kyrka eller från allmänna posten, eller från strandadt fartyg eller vid eldsvåda, det vill säga med straffarbete ända till och med fyra år, så skulle Lagutskottet hafva, tvertemot hvad som i motiverna till ifrågavarande lagförändring blifvit yttradt, skärpt straffet för de ringare ansedda qvalifikationerna af tjufnadsbrottet, och detta på samma gång som ansvaret för de svårare qvalifikationerna, såsom stöld ur kyrka och från allmänna posten, är vordet nedsatt från sex till fyra år.

Lagskiparen lärer sålunda förfara rättast, då han vid bedömande af något bland de brott, som uti 6 § blifvit sammanförda, tager i betraktande ej allenast de omständigheter, som mildra eller försvåra det serskilda brottet, utan äfven den plats, samma brott intager i kedjan af alla dem, som i §:n äro uppräknade och af den utsträckta strafflatituden omfattas. Fäster han tillika afseende vid ofvanantydda förhållande, att tjufvaböterna äro borttagna, och att den lifstidslånga vanfrejden kan förkortas till vissa år, så skall han utan tvifvel, såsom ock de fleste domare gjort, komma till den öfvertygelse, att förut anförda 5 § i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864 icke lägger hinder för, utan tvertom fordrar Strafflagens tillämpning på qvalificerad stöld, begången före 1865 års början.

Om det hittills anförda endast åsyftat att lägga i dagen *befogenheten* af Strafflagens tillämpning på qvalificerad stöld, begången före år 1865, åsyftar, hvad som nu följer, att visa *nödvändigheten* af en sådan lagtillämpning, så vida likheten inför lag i detta afseende skall uppehållas. Den 20 Januari 1865 utkom nemligen en Kongl. Förordning angående förändrade stadganden i afseende å frejdebetyg, som af presterskapet utfärdas, hvilken bjuder att dylikt betyg *allenast* skall omförmäla, huruvida den person, för hvilken det utfärdas, vid tiden för betygets ut-

färdande, är i följd af domstols utslag, deri ändring ej skett, förlustig medborgerligt förtroende för alltid eller för viss tid; och tillägges derefter, att Förordningen icke eger tillämpning i fråga om anteckning i prestbevis rörande brott, hvarför någon genom utslag, deri ändring ej skett, blifvit dömd *före* början af år 1865, i hvilket fall kommer att förfaras i enlighet med hvad dittills varit iakttaget. Om således en person efter 1865 års början dömes, i enlighet med 1855 års Förordning, till ansvar för stöld, begången före år 1865, så ålägges honom icke förlust af medborgerligt förtroende, vare sig för viss tid eller för alltid, ej heller kommer han att vidkännas den vanfrejd för alltid, som förut åtföljde tjufnadsbrottet. Detta kan ej hafva varit lagstiftarens mening, då han bibehållit påföljden af vanfrejd för vissa brott. Missförhållandet blifver ännu mera i ögonen fallande genom följande exempel: en person har begått ett såsom vanfrejdande ansedt brott, t. ex. stöld, i December månad år 1864; han blifver derför dömd i samma månad och får i sitt frejdbetyg behålla anteckningen om detta brott under hela sin lifstid: en annan har föröfvat samma brott i samma månad, men blifvit dömd under år 1865 med tillämpning af Strafflagen och förklarad förlustig medborgerligt förtroende i t. ex. fem år, hvilket antecknas i prestbetyget och qvarstår der till dess de fem åren äro förflutna: en tredje åter, som föröfvat samma brott vid samma tid, lagföres under år 1865, men dömes efter 1855 års Förordning och går fri från hvarje anteckning i prestbetyget, ty detta får ej, enligt nyss anförda 1865 års Förordning, innehålla anteckning om andra brott än dels sådana, som före år 1865 äro i kyrkoboken antecknade, dels ock sådana, för hvilka förlust af medborgerligt förtroende, blifvit ådömd genom utslag, gifvet efter 1865 års början, och hvari ändring ej skett. Sålunda hafva af nämnda tre personer, som samtidigt begått samma brott, *en* blifvit vanfrejdad för hela sin lifstid, *en* för fem år, och *en* gått alldeles fri från dylik påföljd; och detta i de två senare fallen genom domares olika uppfattning af den äldre eller nyare lagstiftnings större stränghet Hvad i det första af de nämnda fallen inträffat, kan icke undvikas i ett samhälle, som håller på att förbättra sin lagstiftning, men olika domslut i de två senare kunna det, för framtiden, genom tillbörligt aktgifvande från domarens sida på lagstiftningens grund och mening.

De tillfällen, då fråga uppstår om den äldre eller nyare lagstiftningens större stränghet eller om tillämpning af merberörda 5 § i 1864 års Kongl. Förordning blifva naturligtvis, under tidens lopp, allt färre och och färre, och förseelser af det slag, jag här omnämnt, skola derföre i samma mån mera sällan förekomma. Men deremot äro allt framgent att vänta sådana fall, i hvilka det försök till tolkning af 6 § i 20 Kap. Strafflagen, hvilket jag här ofvan framstält, bör tagas i öfvervägande. Det kan nemligen icke

vara för rättstillståndet likgiltigt, om en mängd af brott, som förut varit belagda med straffarbete från och med sex månader till och med två år, hädanefter skall komma att umgällas med ända till fyra års straffarbete, under det lagstiftaren förklarat sin mening hafva varit, att genom Strafflagen mildra, icke skärpa förut gällande straffbestämningar. Hvad som brister i lagbudets tydlighet, måste här ersättas genom en förståndig lagskipning.

Den i Strafflagen stadgade skyldighet för Konungens Befallningshafvande att verkställa förvandling af böter i alla de fall, då den sakfälde icke tillika blifvit dömd till urbota bestraffning, har i nedanberörda hänseende visat sig vara förenad med åtskilliga svårigheter. Då Öfverståthållare-embetet handräckningsvis behandlar dylika mål i större mängd, än någon annan Konungens Befallningshafvande, må från dess verksamhet. exempel derpå hemtas.

Sålunda inträffar att, då Konungens Befallningshafvande i länen vända sig till Öfverståthållare-embetet med begäran om verkställighet å domstolars beslut, sådant vanligen sker icke genom insändande af domstolarnes utslag i hufvudskrift eller afskrift; utan i de flesta fall stödes en sådan begäran på saköreslängds-utdrag, upptagande i allmänhet endast, vid hvilket ting eller under hvilket qvartal eller halfår den ifrågavarande personen blifvit till böter fäld, men icke, hvilken dag utslaget meddelats, eller i hvilket mål eller för hvilket brott de böter, som skola uttagas, blifvit ådömda, och, om äfven någon gång uppgifter i berörda hänseenden uti nämnda utdrag förekomma, saknas dock domarens underskrift, enär utdragen för det mesta äro afskrifter, hvilkas riktighet understundom är bestyrkt af vederbörande kronofogde eller uppbördsman, men oftast af personer, som äro för Öfverståthållare-embetet fullkomligt fremmande. Öfverståthållare-embetets kansli, som icke utan skäl hyser betänklighet att meddela förvandlingsbeslut på sådana handlingar, som de nyss beskrifna, kan i dylika fall ej vidtaga annan åtgärd, än att låta undersöka, huruvida den sakfälde, om han i Stockholm anträffas, eger tillgång till böternas gäldande eller icke. Om då, såsom oftast lärer hända, tillgång saknas, öfversändes bevis derom till vederbörande Konungens Befallninghafvande, hvilken då först plägar införskaffa och öfversända domboksutdrag, utfärdadt af domaren. När sålunda omsider fullständiga handlingar kommit Öfverståthållare-embetet tillhanda, inträffar det ganska ofta, att den sakfälde, varnad af det anstälda krafvet, begifvit sig från hufvudstaden eller lyckas

dölja sig så, att han icke vidare kan der anträffas, eller upplysning vinnas, hvarest han dåmera sig uppehåller.

Genom ett sådant förfaringssätt förorsakas onödigtvis betydlig tidsutdrägt på samma gång som arbetet med böters indrifvande och förvandling göres i ännu högre grad betungande, så väl för expeditionshafvande som betjening; hvartill vidare kommer den ofullständighet i fångförteckningarna, som måste uppstå, derest förvandlingen af böter verkställes på dylika knapphändiga utdrag ur saköreslängderna. I berörda förteckningar skola nemligen, enligt gällande föreskrifter, införas uppgifter, bland annat, om datum på utslaget, hvarigenom fången blifvit sakfäld samt om domstolen, som dömt, och för hvilket brott fången undergår straff. Saknas dessa uppgifter, föranledes deraf, vid förteckningarnas granskning, anmärkningar och skriftvexling, derunder alltid utslagen och någon gång äfven ransakningsprotokollen infordras.

De sålunda uppgifna svårigheterna har jag funnit på ett i min tanka praktiskt och ändamålsenligt sätt afhulpna hos *en* Konungens Befallningshafvande. Det är möjligt att detsamma är vedertaget äfven hos andra, men då det veterligen icke vunnit, men förtjenar att vinna efterföljd hos *alla*, har jag ansett lämpligt att derom lemna en utförligare beskrifning.

Hvarje underexsekutor tilldelas erforderligt antal tryckta blanketter, *)

---

*) Desse blanketter utgöras af hela ark och hafva på framsidan af första halfarket detta utseende:

Att . . . . . *Rätt*
genom Utslag den . . . . . .
jemlikt . . . . . .
. . . . . *dömt* . . . . . .
. . . . . *att för* . . . . . .
. . . . . *böta* . . . . . .
. . . . . *Riksmynt; varder enligt Domboken,*
Protokollet, härmed intygadt.

På Embetets vägnar:
. . . . . .

Att . . . . . .
saknar utmätningsbara tillgångar till ofvanberörda böters gäldande; betyga
. . . . . .

Resolution

. . . . . .
skall, i saknad af tillgång till ofvanomförmälda böter, i stället undergå . . . .
dagars fängelse vid vatten och bröd.

Landskansliet den . . . . . .

lämpade för ifyllning, först hos *domaren* eller *domstolen*, af uppgifter om domstolen, som dömt, om utslagets datum, om de lagrum, efter hvilka den bötfälde är dömd, och för hvilken förbrytelse samt till hvilket bötesbelopp han blifvit fäld; — vidare hos *underexekutor*, af intyg att utmätningsbara tillgångar till böternas gäldande saknas, — derefter hos *Konungens Befallningshafvande*, af resolution, huru böterna skola förvandlas o. s. v. När det då inträffar, att vid böters uttagande enligt saköreslängden, tillgång hos den pliktfälde saknas, skickar underexekutorn ett exemplar af nämnde blankett till domaren eller domstolen, som på ofvanberörda sätt ifyller densamma; när detta skett, och blanketten återkommit, ifyller han sjelf intyg att tillgång till böterna saknas och inskickar derefter handlingen till Konungens Befallningshafvande, som ifyller resolution om bötesförvandlingen, hvarefter samma handling återsändes till underexekutor, hvilken ifyller blanketten för fångförpassningen och insänder den bötfälde till fängelset för att undergå förvandlingsstraffet.

Anträffas den bötfälde icke inom det distrikt, på hvars saköreslängd han är upptagen, anmäles detta förhållande af distriktets underexekutor hos Konungens Befallningshafvande, som, i anledning deraf, förfar efter omständigheterna, d. v. s. vänder sig till annan underexekutor, om den bötfälde finnes inom länet, eller ock, der den sistnämnde veterligen uppehåller sig i annat län, skickar en blankett till domaren eller domstolen, för att få den nödiga påteckningen, och derefter sänder samma blankett till Konungens Befallningshafvande i det län, der den bötfälde vistas, hvilken sistnämnde Konungens Befallningshafvande i sin ordning skickar den erhållna blanketten till underexsekutor eller kronobetjeningen, som åter, när tillgång till böterna saknas hos den bötfälde, lemnar intyg derom å samma handling, återsänder denna till Konungens Befallningshafvande, der förvandlingsresolutionen meddelas, hvarefter blanketten sändes tillbaka till underexekutor, som derå tecknar förpassning och låter inforsla den bötfälde till vederbörligt häkte att undergå förvandlingsstraffet; kunnande Konungens Befallningshafvande jemväl, till undvikande af omgång, genast innan blanketten första gången skickas till underexekutor, derå teckna förvandlingsresolutionen.

På andra halfarkets framsida:

Förpassning

. . . . . .

eger att, så vida ej ådömda böter genast erläggas, till . . . . . .

. . . . . *häkte öfverlemna bötfälde* . . . . . .

. . . . . i . . . . . .

för undergående af förvandlingsstraff.

Härvid kan visserligen erinras, att då domaren en gång från sig lemnat saköreslängd, han icke bör vara skyldig att utfärda sådana intyg, hvarom här är fråga; men då saköreslängderna, så som de vanligen expedieras, icke innehålla de uppgifter, som, i det fall att böterna skola med kroppsstraff aftjenas, äro af nöden för fångförteckningens behöriga upprättande, och då dessa längders ofullständighet numera icke afhjelpes dermed, att domaren, som desamma utfärdat, sjelf verkställer böternas förvandling, lärer, efter min tanke, någon tvekan icke kunna uppstå om domarens skyldighet, att, då sådant för ett domstols-besluts verkställande är af nöden, jemlikt 12 § i gällande Landshöfdingeinstruktion, kostnadsfritt lemna Konungens Befallningshafvande erforderligt utdrag ur domboken. Och om så är, bör domaren gerna finna sig vid att ifylla en till honom öfversänd blankett, i stället för att låta utskrifva hela utslaget. Visar sig ett annat förhållande, måste lagstiftaren vara betänkt på att meddela föreskrifter angående saköreslängdernas innehåll, som ofelbart skola än mer betunga domaren, enär de flera anteckningar, som kunna komma att påbjudas, måste göras för *alla* bötfälde lika vidlyftiga, hvaremot de nu påfordrade ifyllningarna å tryckta blanketter endast gälla sådane bötfälde, som sakna tillgångar till böternas gäldande.

Någon gång har jag hört den anmärkning framställas, att de, under sista tjugu åren, tid efter annan utkomna, på Kongl. Maj:ts nådiga bref grundade Cirkulär af Kongl. Fångvårdsstyrelsen — genom hvilka det blifvit kungjordt, att lösgifne kronoarbetskarlar, fästningsfångar och slutligen ostraffade försvarslöse personer, så af manligt som qvinligt kön, få såsom *frivillige* vid Kronoarbetskorpsen eller arbetsfängelserna emottagas, när de så önska och hos vederbörande derom sig anmäla, — skulle förlama den tillsyn å dylika försvarslösa personer, hvilken Konungens Befallningshafvande, jemlikt Kongl. Stadgan den 29 Maj 1846, har rätt och skyldighet att utöfva, i det att slik försvarslös person, då han, efter undergångna varningsgrader, på sätt berörda nådiga Stadga föreskrifver, blifvit hos Konungens Befallningshafvande inställd för att till allmänt arbete dömas, kan undandraga sig denna påföljd, genom att allenast föregifva, det han önskar såsom frivillig begifva sig till någon af ofvannämnda arbetsinrättningar, der det tillåtes honom att anmäla sig till vida kortare arbetstid, än den, hvartill han eljest skolat dömas, och dit han sjelfmant och på fri fot får fortskaffa sig, enär berörda cirkulär uttryckligen förbjuda hans sändande med fångskjuts. Det skall nemligen, i följd häraf, icke sällan hända, att

den försvarslöse, sedan han erhållit förpassning till en dylik arbetsinrättning, underlåter att sig der inställa, fortsätter sitt sysslolösa och vanartiga lefnadssätt i den ort, som på ofvannämnda sätt velat befria sig från honom, och att, då han åter antastas och inställes hos Konungens Befallningshafvande, nyssnämnda förfarande upprepas.

Det förefaller mig som skulle här något missförstånd af lagstiftningens rätta sammanhang vara å färde.

Rörande behandlingen af försvarslös person föreskrifver ofvanåberopade Kongl. Stadga i de delar, som här komma i fråga, att om den försvarslöse förut är straffad för gröfre brott eller varit för sådant tilltalad och haft mot sig besvärande liknelser till brottet, men i brist af full bevisning icke kunnat till ansvar fällas; eller om han, oaktadt erhållen varning, en gång inför kommunalnämnd eller två gånger, i trovärdig persons närvaro, af sådan Tillsyningsman öfver försvarslöse, som i hvarje kommun skall finnas, uraktlåtit, af fortfarande lättja eller böjelse för ett kringstrykande eller oordentligt lefnadssätt, att förskaffa sig arbete eller att förrätta det arbete, som blifvit af Tillsyningsman anvisadt, Konungens Befallningshafvande då skall, uppå yrkande af kommunalnämnd eller Tillsyningsman i orten, der den försvarslöse finnes eller anträffas, och sedan personen antingen inför Konungens Befallningshafvande eller, efter dess förordnande, vid ortens domstol är vorden hörd, ega makt att, när skäl dertill äro, förelägga den försvarslöse viss lämplig tid att förskaffa sig tjenst eller annat laga försvar, vid äfventyr att varda dömd till allmänt arbete under ända till fyra år, allteftersom den försvarslöse förut varit straffad.

De från Kongl. Fångvårdsstyrelsen, eller, såsom densamma förut benämndes, *Kongl. Styrelsen öfver fängelser och arbetsinrättningar i riket* utgångna cirkulär, om hvilka här ofvan förmäles, hafva nedanstående hufvudsakliga innehåll;

Cirkuläret den 7 November 1845: att sedan Kongl. Styrelsen om hösten 1845 till Kongl. Maj:t ingått med underdånig hemställan, att som, i anseende till missgynnande årsvext i flera af rikets provinser, många husbönder uppsagt sina tjenstehjon till afflyttning under då innevarande höst, och det således vore att förutse, det ett stort antal af de kronoarbetskarlar, som från kronoarbetskorpsen afgått, skulle inom kort finna sig i saknad af både föda och husrum, Kongl. Maj:t måtte berättiga Kongl. Styrelsen att låta de karlar, som för längre eller kortare tid tillbaka afgått från nämnda korps och som för det då närvarande eller under loppet af den förestående vintern saknade utväg att på ärligt sätt sig försörja, åter såsom frivilliga *på ett halft år* anställas vid kronoarbetskorpsen, så långt utrymmet derstädes medgåfve; så hade Kongl. Maj:t i nådigt bref den 30

Oktober 1845 till denna framställning lemnat bifall, i följd hvaraf Kongl. Styrelsen genom detta cirkulär underrättade Öfverståthållare-embetet och Konungens Befallningshafvande, att vederbörande befälhafvare vid kronoarbetskorpsen erhållit förständigande, att låta de afskedade kronoarbetskarlar, som dertill sig anmälde, under ofvannämnda tid anställas såsom frivillige vid korpsen. så länge utrymmet medgåfve deras emottagande.

Cirkuläret den 29 Oktober 1846 tillkännagifver, att Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 17 i samma månad förnyat ofvanberörda medgifvande för afskedade kronoarbetskarlar, under då påföljande vinter och framgent, så vidt utrymmet vid kronoarbetskorpsen det tillstadde; och skulle desse frivillige emottagas på minst ett halft, *högst två år.*

Cirkuläret den 10 Juni 1847 bestämmer nämnde frivilliges tjenstetid i månader till minst 12 och högst 24;

Cirkuläret den 9 September 1847 innehåller att, som det ej sällan inträffat, att f. d. kronoarbetskarlar, hvilka önskat blifva såsom frivillige vid kronoarbetskorpsen ånyo anstälde, *blifvit å fångskjuts dit afsände*, så begärde Kongl. Styrelsen, att Konungens Befallninghafvande ville tillse, det sådant hädanefter icke måtte ega rum, utan dylike karlar varda med pass försedde för att afgå till den station, der de önska att varda anstälde.

Cirkuläret den 1 November 1850, grundadt på Kongl. brefvet den 16 Oktober samma år, stadgar: att de manspersoner, som antingen undergått fängelse å fästning, eller hvilka, jemlikt 6 § i Kongl. Maj:ts nådiga Stadga den 29 Maj 1846, det förelägges att skaffa sig laga försvar, vid äfventyr att varda till allmänt arbete förfallne, få, i saknad af sådant försvar, ingå såsom frivillige vid kronoarbetskorpsens fästningsklass, på enahanda vilkor som frigifne kronoarbetskarlar, så vida de innehafva den för sådana karlar föreskrifna ålder, från 18 till 55 år, samt äro friske och arbetsföre, dock att, om ej alla, som dertill sig anmäla, kunna för utrymmets skull emottagas, Kongl. Styrelsen skulle ega att inskränka rättigheten att såsom frivillige emottagas till f. d. fästningsfångar, såsom de, hvilka vore i största behof af någon tillflyktsort; varande tiden, för hvilken de finge sig anmäla och emottagas, fortfarande 12 till 24 månader; samt

Cirkuläret den 11 Januari 1859, stödt på Kongl. brefvet den 14 December 1858, att bland sådana personer i allmänhet, hvilka, jemlikt 6 § i Kongl. Stadgan den 29 Maj 1846 och nådiga Kungörelsen den 13 Juli 1853, vid äfventyr, att varda till allmänt arbete dömde, böra förskaffa sig laga försvar, men för tillfället ej kunna sådant fullgöra, de, som sådant önska, skola, utan afseende derå, om de varit till allmänt arbete förut dömde eller icke, och utan annan inskränkning till antalet, än den Kongl.

Styrelsen

Styrelsen funne bristande utrymme inom fängelserna påkalla, få vid de för försvarslöse personer anvisade arbetsfängelser emottagas såsom frivillige för vissa korta tider, enligt Kongl. Styrelsens bestämmande och under vilkor i öfrigt att vara underkastade samma behandling, som för de till arbete dömde försvarslöse personer är bestämd; varande derjemte stadgadt, att tiden, under hvilken dessa frivillige anställdes, skulle vara från 6 till 24 månader; att *qvinnor* emottoges endast vid arbetsfängelset å Norrmalm samt det i Göteborg; och att de, som önskade att varda såsom frivillige anstälde, sjelfve skulle inställa sig å det ställe, dit de blifvit för sådant ändamål förpassade, och således icke med fångskjuts ditsändas.

Det skulle väl vara dessa två sist anförda cirkulär, som vid första påseendet kunde vålla någon tvekan, huruvida icke genom dem Konungens Befallningshafvandes befogenhet att, enligt 1846 års nådiga Stadga, döma till allmänt arbete, blifvit inskränkt och begränsad; men om de stadganden, som der förekomma, och dessas sammanhang med de föregående cirkulären närmare skärskådas lärer all sådan tvekan försvinna. Tillåtelsen att såsom frivillige ingå vid kronoarbetskorpsen lemnades först åt f. d. kronoarbetskarlar, som kunde komma att oförvålladt mista det försvar, de egde såsom anstälde i tjenst hos husbönder, hvilka, i anseende till inträffad missvext, ej längre kunde behålla, utan, för att minska antalet af sitt husfolk, uppsade dem. Hvad var då nämnda tillåtelse annat än ett från det allmännas sida erbjudet, anställning hos husbonde liknande, laga försvar för dylika personer? Sedermera utsträcktes tillåtelsen till fästningsfångar och andra försvarslöse af mankön, men med företrädesrätt för de förre, »såsom de, hvilka vore i största behof af en tillflyktsort.» Slutligen tillerkändes samma förmån dem, som, ehuru ostraffade, voro till allmänt arbete förfallne, och till qvinnor, utan att densamma ändrade sin ursprungliga natur, att vara ett från det allmännas sida erbjudet laga försvar.

Betraktas förhållandet ur denna synpunkt, så förefinnes, efter mitt sätt att se, icke någon stridighet emellan 1846 års nådiga Stadga och Fångvårdsstyrelsens ofvananförda cirkulär. Rätta tillämpningen af dessa senare blifver nemligen den att, sedan en försvarslös fått föreläggande att inom viss tid skaffa sig laga försvar, och detta icke lyckats honom, han eger att *inom den förelagda tiden* hos Konungens Befallninghafvande anmäla, det han önskar såsom frivillig ingå vid allmän arbetsinrättning, och då bör sådant honom medgifvas, och förpassning för honom utfärdas till den arbetsstation, der utrymme finnes, och dit han önskar begifva sig. Finnes icke utrymme för frvillige vid någon arbetsstation, så måste han

dömas till allmänt arbete. Detta blifver också alltid händelsen, då han icke inom den förelagda tiden anmäler sin önskan, att såsom frivillig begifva sig till allmänt arbete. Härmed är Konungens Befallningshafvandes myndighet och anseende fullt oförkränkt, och den försvarslöse har åtnjutit lättnad i erhållande af laga försvar, hvilket är allt som meranämnda cirkulär åsyfta.

Der en sådan tillämpning af nu ifrågavarande lagstiftning tilläfventyrs icke egt rum, utan försvarslöse blifvit förpassade att på fri fot begifva sig till den arbetsinrättning, de önskat, så snart de anmält denna sin önskan, äfven om det skett *sedan* den dem förelagda tid till försvars anskaffande utlupit och de således rätteligen skolat till allmänt arbete dömas, torde det vara nödigt att i det föreläggande, som hädanefter gifves försvarslös att skaffa sig försvar, uttryckligen tillkännagifves, att han skall inom den utsatta tiden skaffa sig laga försvar eller ock begifva sig såsom frivillig till allmän arbetsinrättning, vid äfventyr att eljest varda till allmänt arbete dömd.

De som blifvit till dylik arbetsinrättning förpassade men icke stält sig förpassningen till efterrättelse utan uppehålla sig fortfarande utan laga försvar på den ort, hvarifrån de blifvit förpassade, synas mig kunna utan all betänklighet dömas till allmänt arbete och med fångskjuts till sådan arbetsstation befordras, enligt grunderna i 3 § 2 mom. af ofvan åberopade Kongl. Stadga.

Kongl. Förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom den 24 September 1861 föranledde några anmärkningar redan i min berättelse till 1862 års riksdag och har vid derefter följande riksdagar varit föremål för allvarsamma angrepp till och med på de hufvudgrundsatser, på hvilka hon sig stöder. Imedlertid har hon förblifvit oförändrad och derigenom bevisat, att nämnde grundsatser vunnit erkännande. Detta hindrar dock icke, att ofullständigheter i förordningen finnas; och när dessa medfört verkliga olägenheter, har jag trott mig böra på dem fästa uppmärksamheten.

Den första bland dessa ofullständigheter, hvilka jag äfven anmärkte i min ofvan åberopade berättelse, är saknaden af föreskrift om laga domstol i förmyndaremål för omyndig, som är född utom äktenskap och icke blifvit för äkta barn i laga ordning förklarad, eller hvilkens fader väl är känd men ej hafver stadigt hemvist. Saknaden af en dylik föreskrift har visserligen förlorat någon del af sin betydelse genom Kongl. Förordningen den 16 November

1863, som stadgar, att ogift qvinna, som fyllt tjugufem år, är myndig att sig och sin egendom sjelf råda och förestå, utan någon sådan anmälan hos den domstol, »hvarunder hon i förmyndaremål lyder», som Kongl. Förordningen den 15 Juni 1858 föreskref, men icke destomindre förefinnes i detta fall en lucka i lagstiftningen, som bör fyllas. Detta kan ske genom någon förändring af lydelsen i 1 § 1 mom., hvarvid afseende torde böra fästas på den arfsrätt, Kongl. Förordningen den 14 April 1866, under vissa vilkor, tillerkänner oäkta barn efter deras moder. Sålunda skulle nämda moment kunna erhålla ungefärligen denna, från föregående försök i samma syftemål till en del lånade lydelse:

Förmynderskap stånde under vårdnad af den Rätt, hvarunder den omyndiges fader, der han död är, vid dödsfallet lydt eller, om han lefver, *stadigt* hemvist hafver. *Är den omyndige född utom äktenskap och ej för äkta barn i laga ordning förklarad, höre förmynderskapet under den Rätts vårdnad, hvarunder modren vid dödsfallet lydt eller, om hon lefver, stadigt hemvist hafver. Äro hvarken fader eller moder kända, eller hafver ingendera af dem stadigt hemvist, lyde den omyndige i förmyndaremål under Rätten i den ort, der han bor, då behof af förmyndare för honom yppas, eller, om han ej stadigt hemvist hafver, der dylikt behof först anmäles. Lefver fader eller moder, men är annan till förmyndare förordnad, eller har den, som uppnått myndiga år, blifvit under förmyndare ställd, lyde förmynderskapet under den Rätt, som förmyndare förordnat.*

Den erinran, jag i min ofvanåberopade berättelse framstälde, vid ifrågavarande förordnings 2 §, rörande nödvändigheten att uti de i nämnde § omförmälda förteckningar upptaga ej endast de förmynderskap, som tillkommit efter det förordningen kungjordes, utan äfven dem, som förut funnos, behöfver icke upprepas, emedan denna åsigt sedermera gjort sig allmänneligen gällande, och de äldre förmynderskapen, om och icke fullständigt, dock i den mån de kommit och komma till vederbörandes kunskap, influtit och inflyta i nämnda förteckningar. Arbetet med dessa förteckningar, betydligen underlättadt genom ofvanberörde 1863 års förordning angående qvinnas myndighet vid viss ålder, är nu, efter hvad jag under mina embetsresor erfarit, till svåraste delen undangjordt. Att de må vinna ytterligare fullständighet och tillförlitlighet är hvad som åsyftas med de tillägg till förordningen jag ämnar här nedan föreslå.

Vid 3 § må endast i förbigående anmärkas att, enär Socknenämnd, som der omtalas, upphört att finnas, berörda uttryck bör utbytas emot *kommunalnämnd* ej mindre på detta än och på de öfriga ställen i Förordningen, der det förekommer.

I Förordningen 4 § saknas föreskrift derom, att likasom räkenskap skall uppgöras och afslutas årligen och anmälan derom göras hos Rätten

för anteckning i förmyndareförteckningen, så bör ock hos Rätten för samma ändamål anmälas, när förmynderskap upphör derigenom, att den omyndige blifvit myndig, trädt i gifte eller aflidit. Denna brist har jag hört öfverklagas ej mindre af domare än af enskilda personer: af de förre, derföre att de af förmyndareförteckningens ofullständighet i sådant hänseende blifvit förledde att utfärda föreläggande i följd af bristande redovisning för förmynderskap, hvilka upphört genom den omyndiges uppnådda myndiga ålder, giftermål eller död: och af de senare, emedan de betungats med lösen för dylika föreläggande och med skyldighet att på dem svara. Det kan väl tyckas att, då den omyndiges ålder i nämnda förteckning, enligt nu gällande föreskrift, skall finnas upptagen, någon dylik anmälan ej skulle erfordras, men sanningen är, att i detta afseende de flesta förmyndareförteckningar, dem jag under mina embetsresor varit i tillfälle att granska, befunnits ofullständiga, och har detta varit händelsen företrädesvis i fråga om förmynderskap, tillkomna före år 1862. En sådan ofullständighet åter afhjelpes, enligt min tanke, på ett lättare och mera praktiskt sätt, genom att ålägga förmyndarena att anmäla förmyndareskaps upphörande för myndlingarnes ålders skull, än genom de förres förpligtande att ingifva felande ålders-uppgifter rörande myndlingarne och domarenas besvärande med dessa uppgifters införande i förmyndareförteckningarne.

I följd af det sålunda anförda, skulle § 4 af ifrågavarande förordning kunna erhålla följande förändrade lydelse:

4 §. Förmyndare skall, för hvart år, afsluta räkning öfver allt det han har om händer, med uppgift af den säkerhet, hvaremot den omyndiges reda penningar utsatta äro, och ingifve, vid början af följande år, den räkning, jemte ett utdrag derur, innehållande summarisk uppgift af den omyndiges behållning så i fast som i lös egendom till Gode männen eller Kommunalnämnden. *I detta utdrag skall ock tillkännagifvas om, under årets lopp, förmyndareskap upphört, ehvad den omyndige uppnått myndig ålder eller aflidit, eller omyndig qvinna trädt i äktenskap.* Det utdrag, hvarom nu sagdt är, skall etc.

Hvad jag i min förut åberopade berättelse antydde, nemligen att svårighet skulle uppstå vid tillämpningen af föreskriften i 5 §, att, om Gode männen finna nödigt, att förmyndaren lemnar inteckning eller annan säkerhet för de medel, som hos honom innestå, Rätten derom skall förordna, efter förmyndarens hörande, såsom nödigt och skäligt pröfvas, har verkligen inträffat och måste fortfarande inträffa i de fall då, änskönt Rätten förordnar, att dylik säkerhet bör lemnas, förmyndaren likväl bibehålles vid förmynderskapet; ty hvem skall omhändertaga den sålunda stälda säkerhet, ehvad densamma består i inteckning uti förmyndarens egendom

eller och i andra värdepapper? Då slik säkerhet icke lämpligen bort förblifva i förmyndarens förvar, har en och annan domare tagit densamma i sin vård, andra öfverlemnat säkerheten till kommunalnämnden i den socken, förmyndaren tillhörde. Det synes alltså att föreskrift i detta hänseende ej utan olägenhet kan undvaras, och vid val af de utvägar, som stå till buds, har jag ansett säkerhetshandlingarnes nedsättande hos kommunalnämnden i den socken, till hvilken den omyndige, efter de i 1 § stadgade grunder, bör anses höra, hafva företräde och derföre ett tillägg till 5 §:n böra göras af innehåll hufvudsakligen: *Förordnar Rätten, att förmyndaren dylik säkerhet lemna skall, och bibehålles denna ändock vid förmynderskapet, varde slik säkerhet i förvar satt hos kommunalnämnden i den församling, till hvilken den omyndige, efter de i 1 § stadgade grunder, må anses höra.*

I likhet med hvad som egt rum i föregående embetsberättelser, intages här nedanstående:

Sammandrag af Revisions-sekreterarnes Arbets-redogörelse för år 1866.

Balans, vid slutet af år 1865:			
Revisionssaker	310.		
Skiftesmål	48.		
General-auditörs-ärenden	3.		
Hemstälda brottmål	1.		
Besvärs- och ansökningsmål	314.	676.	
Inkomna mål under 1866:			
Revisionssaker	456.		
Skiftesmål	101.		
General-auditörs-ärenden	17.		
Hemstälda brottmål	6.		
Besvärs- och ansökningsmål	1068.		
Kabinetts-mål	122.	1,770.	2,446.
Afgjorda mål under år 1866:			
Revisionssaker	503.		
Skiftesmål	105.		
General-auditörs-ärenden	16.		
Hemstälda brottmål	7.		
Besvärs- och ansökningsmål	1,162.		
Kabinetts-mål	122.	1,915.	

Balans till år 1867:

Revisionssaker	263.		
Skiftesmål	44.		
General-auditörs-ärenden . . .	4.		
Besvärs- och ansökningsmål . .	220.	531.	2,446.

Balansen, som vid början af år 1867 utgjorde 676
och vid samma års slut 531
har således under året *minskats* med . . . 145 mål.

Af denna *minskning* belöper på

Revissionssaker	47.	
Skiftesmål	4.	
Hemstälda brottmål . .	1.	
Besvärs- och ansökningsmål	94.	146.

Deremot har balansen ökats med

General-auditörs-ärende . .	1.	145.

Af de till år 1867 balanserade Revisionssaker hafva inkommit

år 1861 . . .	1.
» 1862 . . .	1.
» 1863 . . .	1.
» 1864 . . .	3.
» 1865 . . .	22.
» 1866 . . .	235.

Jemförelse mellan antalet inkomna och afgjorda mål under sistförflutna *fem* år.

	Inkomna mål.					Afgjorda mål.				
	Revisionssaker.	Skiftesmål.	Hemstälda mål.	Andra mål.	Summa.	Revisionssaker.	Skiftesmål.	Hemstälda mål.	Andra mål.	Summa.
År 1862	380	130	14	1147	1671	441	169	12	1319	1941
» 1863	375	154	13	1143	1685	604	215	15	1348	2182
» 1864	325	124	13	1240	1702	580	133	11	1245	1969
» 1865	465	124	7	1094	1690	472	134	8	1249	1863
» 1866	456	101	6	1207	1770	503	105	7	1300	1915

Minskningen i antalet balanserade Revisionssaker, hvilken började

	år 1861	med	35.
har fortgått	» 1862	»	61.
	» 1863	»	229.
	» 1864	»	255.
	» 1865	»	7.
	» 1866	»	47.
Summa minskning i balansen under sex år			634.

Föredragningen i Högsta Domstolen af lagärenden upptog

under år 1864	17	dagar.
» » 1865	43	»
» » 1866	17	»

Från Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern har, uppå framställd förfrågan, det svar erhållits, att efter sist förflutna riksmötes början någon förklaring öfver lagen icke blifvit, i den ordning Regeringsformens 19 § bestämmer, meddelad.

Det senast förflutna årets embetsresa omfattade delar af Westergötland, Bohuslän, Wermland, Nerike, Dalarne, Westmanland och Upland. Embetsförvaltningen så vid domstolarne som hos de exsekutiva myndigheter, der besök under resan skedde, gaf icke anledning till några väsentliga anmärkningar. Fängelserna likasom arkifven vid domstolarne och exsekutionssätena befunnos för det mesta i tillfredställande skick; och vården om förmyndarväsendet var, med få undantag, ordentligen handhafd. Den i landet rådande ofördelaktiga ekonomiska ställningen kunde vid granskningen af konkurs- och exsekutionsdiarierna icke undgå uppmärksamheten; dock syntes antalet af konkurser, synnerligast på landet, vara till någon mån i aftagande. Vid exsekutionssätena var lagsökningarnes antal, då åtminstone, icke i tilltagande, utom å landskansliet i Wermlands län, hvarest diariinumern för dylika ärenden den 30 Juli uppgått till 9,217. Det befanns ock vid genomseende af underexsekutorernes qvartalsrapporter derstädes, att, för försäljning af ett parti utmätt löst gods, sjuton auktioner efter hvarandra hållits, utan att godset blifvit försåldt. Äfvenledes uppgafs det, att understundom dylikt gods måst förflyttas från en socken till en annan, för att finna köpare. Nästan enahanda skulle förhållandet vara i Dalsland.

Hvad i öfrigt under nämnda embetsresa förekommit, inhemtas af resediariet, som, tillika med Justitie-Ombudsmans-expeditionens diarier och registratur, kommer att öfverlemnas till Lagutskottet.

Till fullgörande af den i 14 § af Instruktionen för Justitie-Ombudsmannen lemnade föreskrift angående redovisning för behandlingen af Rikets Ständers eller Riksdagens hos Kongl. Maj:ts anmälda beslut och gjorda underdåniga hemställningar, har jag förskaffat mig från Kongl. Statsdepartementen uppgifter

dels på de så beskaffade beslut och hemställningar, som under sistförflutna riksmöte till Kongl. Maj:t inkommit och blifvit af Kongl. Maj:t gillade, utfärdade och i verket stälda; varande i enlighet dermed förteckning jemväl upprättad öfver dem, som icke blifvit i nåder afgjorda;

dels ock öfver de äldre beslut och hemställningar, som i min berättelse till sistförflutna riksdag upptogos, såsom helt och hållet eller till någon del oafgjorda, samt öfver de åtgärder, som med dessa under tiden blifvit vidtagna.

Nämnda uppgifter tillika med en tabell öfver de underdåniga skrifvelser, som vid nästförflutna riksmöte af Riksdagen aflätos, finnas intagna i Bilagorna till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1868.

N. A. Fröman.

Arvid Ulrich.

BILAGA

TILL

RIKETS STÄNDERS JUSTITIE OMBUDSMANS BERÄTTELSE

1868.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS E. WESTRELL, 1867.

Uppgifter från de serskilda Kongl. Stats-Departementen på Rikets Ständers under Riksdagen åren 1866 och 1867 aflåtne underdåniga skrifvelser, jemte anteckning om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna. *)

1:o Kongl. Justitie-departementet.

1:o Riksdagens underdåniga skrifvelse den 11 Mars 1867, angående en beslutad förändring i Tryckfrihetslagen. (1.)

1867 den 11 April i Statsrådet anmäld och afgjord, samt svar å Rikssalen meddeladt Riksdagen vid dess afslutande.

2:o af den 14 Mars 1867, angående verkställd omröstning öfver Högste Domstolens ledamöter. (6.)

1867 den 30 Mars i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarne.

3:o af den 14 Mars 1867, angående val af Justitie-Ombudsman och dess Suppleant. (7.)

1867 den 30 Mars i Statsrådet anmäld och lagd till handlingarne.

4:o af den 2 April 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts Proposition om antagande af en lag angående efterbildning af konstverk. (14.)

1867 den 3 Maj nådig Förordning utfärdad.

5:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra Hufvudtitel. (59.)

1867 den 17 Maj i Statsrådet anmäld och nådigt Bref i ämnet till vederbörande expedieradt.

6:o af den 8 Maj 1867, angående utfärdande af förnyad ansvarighetslag för Riksdagens Fullmäktige i Banken. (70.)

---

*) De vid slutet af hvarje rubrik, inom parenthes, utsatte siffertal visa skrifvelsens nummer i Tionde Samlingen af Bihanget till Riksdagens protokoll.

Sedan Högste Domstolen öfver ifrågavarande ansvarighetslag blifvit hörd, har Kongl. Maj:t i Statsrådet den 5 sistlidne November förklarat sig förhindrad att densamma utfärda.

7:o af den 8 Maj 1867, om utfärdande af ny ansvarighetslag för de af Riksdagen förordnade Styrelseledamöter för Lånekontoren i orterna. (71.)

Sedan Högste Domstolen öfver ifrågavarande ansvarighetslag blifvit hörd, har Kongl. Maj:t i Statsrådet den 5 sistlidne November förklarat sig förhindrad att densamma utfärda.

8:o af den 6 Maj 1867, om ändring i Kongl. Förordningen den 26 Oktober 1858, i afseende på förbud emot gemensamma andaktsöfningar utan prests ledning, då allmän gudstjenst hålles. (47.)

Kongl. Maj:t har, efter Högste Domstolens hörande, den 5 sistlidne November i Statsrådet förklarat ifrågavarande förslag böra förfalla.

9:o af den 6 Maj 1867, angående ändring i 16 Kap. 5 och 13 §§ Jorda-Balken. (48.)

Efter Högste Domstolens hörande blef ifrågavarande förslag af Kongl. Maj:t i Statsrådet den 22 Oktober 1867 bifallet och Förordning under samma dag utfärdad.

10:o af den 6 Maj 1867, angående tillägg till 17 Kap. 6 § Handels-Balken, i fråga om jordegares förmånsrätt till arrendators lösegendom. (49.)

1867 den 22 Oktober blef förslaget, efter det Högste Domstolen blifvit hörd, af Kongl. Maj:t gilladt och förordning under samma dag utfärdad.

11:o af den 6 Maj 1867, angående förslag till författning om vilkoren för utmätning af växande gröda. (50.)

Sedan Högste Domstolen afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, blef ifrågavarande skrifvelse den 22 Oktober 1867 i Statsrådet anmäld, men fann Kongl. Maj:t icke skäl att till förslaget lemna bifall.

12:o af den 13 Maj 1867, om förändrad lydelse af vittneseden. (86.)

Den 5 sistlidne November har Kongl. Maj:t, sedan Högste Domstolen blifvit hörd, med bifall till Riksdagens förslag, låtit utfärda förordning härom.

13:o af den 13 Maj 1867, rörande åtgärder till domstols-arkivens bevarande. (87.)

Sedan Riksarkivarien öfver Riksdagens ifrågavarande förslag afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har detsamma blifvit till Rikets Hofrätter remitteradt, hvilka ännu ej med yttranden inkommit.

14:o af den 14 Maj 1867, angående ändringar i gällande stadganden om Prest- och Pastoralexamen, samt om andra vilkor för presterlig befordran. (91.)

Kongl. Maj:t beslöt i Statsrådet den 28 Maj 1867 att Kansleren för Rikets Universiteter samt Hof-konsistorium och samtlige Konsistorierna i riket skulle öfver ifrågavarande förslag höras, men äro de infordrade utlåtandena ännu ej fullständigt inkomna.

15:o af den 14 Maj 1867, om förändrad lydelse af 51 § konkurslagen. (92.)
Kongl. Maj:t har, efter det Högste Domstolen varit hörd, i Statsrådet den 5 sistlidne November till ifrågavarande förslag lemnat sitt bifall, och låtit Förordning under samma dag utfärdas.

Stockholn den 18 December 1867.

Ex officio
C. F. W. Lamberg.

2:o Kongl. Utrikes-departementet.

16:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Tredje Hufvudtitel. (60).
1867 den 13 Juni inför Kongl. Maj:ts i underdånighet föredragen och derefter i vanlig ordning till verkställighet befordrad.

3:o Kongl. Civil-departementet.

17:o af den 11 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående statsbidrag till anläggande af väg invid Råne-elf emellan allmänna kust-landsvägen samt Degersels Öfverstby. (5).
1867 den 22 Mars i underdånighet anmäld, då Kongl. Maj:t, med gillande af den upprättade planen för nämnde väganläggning, bemyndigade Statskontoret att det af Riksdagen beviljade anslaget i Riksgäldskontoret reqvirera, för att, i mån af behof, öfversändas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, som har att vidtaga lämpliga anordningar för medlens användande till afsedda ändamålet, samt med redovisning deröfver, efter arbetets fullbordande. till Kongl. Maj:t inkomma.

18:o af den 28 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående upplåtande åt Sandby församling i Malmöhus län under ständig besittningsrätt af ett tunnland jord från Flyinge kungsgårds utmark, för uppförande af en skolhusbyggnad. (20).
Anmäld den 20 April 1867, och Riksdagens belsut vederbörande till efterrättelse och iakttagande meddeladt.

19:o af den 28 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts Proposition, angående afskrifning ur räkenskaperne af de förre Lokomotivföraren G. A. Riex ådömde, af allmänna medel bestridda ersättningar m. m. (15).

Anmäld den 20 April 1867, då Riksdagens beslut blef Styrelsen för Statens jernvägstrafik till efterrättelse och iakttagande meddeladt.

20:o af den 24 April, angående Bihanget till Riksdagens protokoll. (29).

1867 den 10 Maj i underdånighet anmälde, hvarvid Kongl. Maj:t, med gillande af Riksdagens anhållan att komité-betänkanden i frågor, som böra blifva föremål för Riksdagens pröfning, må tryckas i samma format, som Bihanget till Riksdagens protokoll, förordnade att innehållet af deu underdåniga skrifvelsen skulle meddelas samtlige Stats-Departement till behörigt iakttagande för alla de fall, der icke serskilda förhållanden möjligen funnes böra till undantag från den allmänna bestämmelsen föranleda.

21:o Af den 30 April, angående afgifvande till Riksdagen af en aflöningsstat och årlig förslagsberäkning öfver de öfriga kostnader, som med Statens jernvägstrafik och förvaltning äro förenade. (33.)

Den 31 Maj 1867 anbefaldes Styrelsen för jernvägstrafiken, att innan den 1 Oktober inkomma med underdånigt förslag till en så beskaffad kostnads- och utgiftsstat för år 1869, som Riksdagen begärt, och att i sammanhang dermed tillika föreslå de vilkor i afseende på tjenstemännens vid trafikstaten antagande och entledigande, som kunde anses lämpliga att till iakttagande fastställa.

22:o Af den 30 April, angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade sprirituösa drycker. (35).

Med gillande af Riksdagens härutinnan anmälda beslut, är den 17 Maj 1867 nådig Kungörelse i ämnet af Kongl. Maj:ts utfärdad.

23:o af den 8 Maj, angående statsbidrag för vägars anläggning och förbättring, hamnbyggnader och kanalarbeten, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag med flera dylika föremål. (78).

1867 den 31 Maj i underdånighet anmäld, och skulle Riksdagens beslut meddelas Styrelsen för allmänna Väg- ocs Vattenbyggnader, med befallning att i anledning deraf vidtaga de på Styrelsen ankommande åtgärder.

24:o af den 8 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts Proposition, angående rättighet för fjerdingsman, som beordras till tjensteförrättning utom sitt distrikt, till beväringsmönstringar, marknader och dylikt, att för sådan förrättning uppbära serskild ersättning. (69).

Anmäld den 17 Maj 1867, och nådig kungörelse i ännet utfärdad.

25:o af den 8 Maj, angående allmänna vilkor och stadganden i afseende på de statsbidrag, som under Riksdagen beviljats för väganläggningar, vägförbättringar, hamnanläggningar, m. m. (79.)

Anmäld den 31 Maj 1867, hvarvid Kongl. Maj:t, med gillande af de vilkor och bestämmelser, som enligt den underdåniga skrifvelsen, blifvit af Riksdagen fastställde, förordnade att innehållet af samma skrifvelse skulle meddelas Styselsen för allmänna Väg- och Vattenbyggnader för behörigt iakttagande i hvad på Styrelsen

berodde; hvarjemte förklarades att, i afseende å ifrågavarande anslag, hvad under den 6 Juli 1866 förordnats komme att framgent lända till efterrättelse.

26:o af den 8 Maj, angående reglering af utgifterne under Riksstatens Sjette Hufvudtitel. (63).

Den 31 Maj 1867 anmäldes i underdånighet denna skrifvelse, då Kongl. Maj:t, med godkännande af de beslut, som i afseende å Sjette Hufvudtiteln blifvit, med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit, af Riksdagen fattade, förordnade, att innehållet af den underdåniga skrifvelsen skulle meddelas så väl Statskontoret till kännedom och efterrättelse, som ock öfrige vederbörande förvaltande verk, styrelser och chefer i de delar, som dem serskildt anginge, till behörigt iakttagande; hvarjemte, i afseende å vissa delar af ifrågavarande skrifvelse, deraf föranledda serskilda beslut meddelades. Hvad serskildt beträffar 2:dra punkten deruti, i anledning af ifrågasatt indragning eller förändrad organisation af Kommerse-Collegium, — hvilken del af Riksdagens skrifvelse ånyo inför Kongl. Maj:t anmäldes den 5 sistlidne Juli —, behagade då Kongl. Maj:t, som förklarade Sig icke finna den af serskilde kommitterade i afgifvet förslag af den 26 Maj 1859 föreslagna ombildning af bemälda Collegium till en styrelse för handel, bergverk och slöjder, innefatta sådana fördelar framför den nuvarande organisationen, att detta förslag kunde vinna nådigt afseende, och att Kongl. Maj:t framdeles ville taga i nådigt öfvervägande, huruvida en sådan anordning kunde ske, att de till Kommerse-Collegium hörande mål och ärenden må, utan uppoffring af deras ändamålsenliga handhafvande, kunna på annat till besparing i statsutgifterne ledande sätt pröfvas och afgöras, dels bestämma att emellertid det lediga presidents-embetet i Collegium icke för närvarande komme att återbesättas, dels ock anbefalla Collegium att, intilldess annorlunda beslutas, endast på förordnande och tills vidare tillsätta de tjenster och befattningar inom Collegium, som under tiden varda lediga.

27:o af den 8 Maj, angående vilkoren för bränvinstillverkning. (57).

1867 den 17 Maj anmäld, och förnyad nådig förordning i ämnet utfärdad.

28:o af den 15 Maj, angående för innevarande år beslutad tilläggsafgift till nu gällande afgift för tillverkning af bränvin. (96).

Anmäld i sammanhang med nästförestående underdåniga skrifvelse.

29:o af den 14 Maj, i fråga om förhöjning i afgiftsrestitutionen vid utförsel af bränvin till utrikes ort. (83).

Den 31 Maj 1867 i underdånighet anmäld och nådig kungörelse i anledning deraf utfärdad.

30:o af den 14 Maj, angående beviljadt anslag för fortsättande af Statens jernvägsbyggnader. (88).

Vid föredragning häraf den 31 Maj 1867 beslöts att innehållet af denna underdåniga skrifvelse skulle meddelas Styrelsen öfver Statens jernvägsbyggnader till

iakttagande vid uppgörandet af det förslag till jernvägsbyggnadsarbetenas fortsättning under nästa år, som det åligger Styrelsen att till Kongl. Maj:t afgifva.

31:o af den 14 Maj, angående revisionen af de under Kommerce-Collegii förvaltning stälda fonder. (89.)

1867 den 31 Maj anmäld, då Kommerce-Collegium anbefaldes att med underdånigt utlåtande i anledning häraf inkomma.

1867 den 6 December ånyo anmäld, hvarvid Kongl. Maj:t fann Riksdagens framställning icke föranleda åtgärd i vidsträcktare mån än att Kongl. Maj:t förordnat att räkenskaperne rörande de under Kommerce-Collegii förvaltning stälde fonder och medel, med undantag af manufaktur-diskontfonden, skola till Kammarrätten aflemnas sednast före utgången af April månad året näst efter det, hvilket räkenskaperne omfatta.

32:o af den 13 Maj, om befrielse för nämndemän, från vissa dem åliggande tjenstbarheter. (85).

1867 den 31 Maj anbefaldes Kongl. Maj:ts samtlige Befallningshafvande att före den 1 påföljande September inkomma med utlåtande och förslag i anledning af Riksdagens ifrågavarande framställning. Den 13 dennes föredrogos handlingarne i denna fråga och beslöts dervid utfärdande af nådig Kungörelse i ämnet.

Stockholm den 20 December 1867.

Aug. Östergren.

4:o Kongl. Finans departementet.

33:o af den 11 Mars 1867, angående riksdagskostnadernas bestridande genom Riksgäldskontoret. (3).

Riksdagens berörda beslut har under den 22 Mars 1867 blifvit Statskontoret till kännedom och efterrättelse meddeladt.

34:o af den 11 Mars 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående åtgärder till behöfvandes undsättning vid inträffande missvext. (4).

Om Riksdagens, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, fattade beslut har, under den 22 Mars 1867, Statskontoret blifvit till kännedom och efterrättelse förständigadt, med föreskrift tillika att om hvad Riksdagen rörande sättet för de anvisade tillgångarnes användande stadgat, aflåta cirkulär till Kongl. Maj:ts samtlige Befallningshafvande.

35:o af den 20 Mars 1867 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående Arrendatorn C. M. Molins befriande från arrendet af Nyqvarns bro. (12).

Riksdagens

Riksdagens förenämnde af Kongl. Maj:ts nådiga framställning föranledda beslut har Kongl. Maj:t under den 5 April 1867 meddelat Kammar-Collegium till efterrättelse och vederbörandes förständigande; hvarförutan nådig skrifvelse i ämnet till Statskontoret afgått.

36:o af den 20 Mars 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposision angående upplåtelse af en kronotomt till Warsla sockens kyrka. (13).

Riksdagens i förevarande fråga enligt Kongl. Maj:ts nådiga framställning fattade beslut, har under den 5 April 1867 blifvit Domkapitlet i Skara stift till egen kännedom och sökanderna förständigande meddeladt, äfvensom nådigt Bref i ämnet afgått till Kammar-Collegium.

37:o af den 28 Mars 1867 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående nedsättning af arrendet å indragna chefsbohemmanet Gettnabo N:o 1 uti Kalmar län m. m. (16.)

Enligt nådigt beslut af den 11 April 1867 har denna underdåniga skrifvelses innehåll blifvit Kammar-Collegium och Statskontoret till egen och vederbörandes underdåniga efterrättelse meddeladt.

38:o af den 4 April 1867 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående restitution till Kammarjunkaren H. de Campe's konkursmassa af erlagd afgift för bränvinstillverkning. (21).

Hvad Riksdagen i anledning af förevarande nådiga framställning beslutat, har Kongl. Maj:t under den 11 i berörde månad meddelat Kammar-Collegium och Statskontoret till egen och vederbörandes underdåniga efterrättelse.

39:o af den 4 April 1867 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående upphörande af grundräntas utgörande för valk- och stampverk. (22).

Under den 11 samma månad har Kongl. Maj:t dels låtit utfärda nådig Kungörelse om uteslutande från och med år 1868 utur jordaböckerna af alla deruti för valk- och stampverk uppförda räntor, äfvensom rusttjenstmarker och rusttjenstafgifter;

dels ock vid pröfning af frågan i hvad mån ersättning torde vederbörande indelningshafvare tilläggas för härigenom uppkommande förlust, funnit, att af de tvänne räntor af förevarande beskaffenhet, som blifvit anordnade, ersättning borde utgå endast för den ena eller räntan af Flugebro stamp i Christianstads län, hvarjemte Kongl. Maj:t ej mindre härom underrättat Kammar-Collegium, utan ock beträffande utbetalande af berörda ersättning lemnat Statskontoret erforderliga föreskrifter.

40:o af den 4 April 1867 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående nedsättning i ränta för Trysunda fiske. (23).

Vid föredragning häraf den 11 April 1867 har Kongl. Maj:t i nåder befallt att förevarande underdåniga skrifvelse, hvarigenom Riksdagen i viss mån bifallit hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit; skulle meddelas Kammar-Collegium till egen och vederbörandes underdåniga efterrättelse.

41:o af den 4 April 1867, angående utarrenderade kungsgårdars och öfriga kronolägenheters förvaltning. (24.)

I underdånighet anmäld den 11 samma månad, då Kammar-Collegium i nåder förständigats att, åt de berättelser, hvilka angående kungsgårdars och öfriga kronolägenheters förvaltning enligt § 20 i Collegii instruktion, hädanefter böra årligen insändas, gifva den form och den fullständighet, som Riksdagen i denna underdåniga skrifvelse begärt.

42:o af den 10 April 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående tillåtelse för Göteborgs stad att inlösa eganderätten till kronosäteriet 1 mantal Sannegården. (26.)

Med anledning häraf har Kongl. Maj:t under den 26 samma månad uppdragit åt Kammar-Collegium att föranstalta om afslutande af ifrågavarande skatteförsäljning på de af Riksdagen gillade vilkor och utfärda skattebref å egendomen, äfvensom att ombesörja de i följd af denna försäljning erforderliga samt af nämnda Collegium föreslagna åtgärder.

43:o af den 10 April 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående skatteförsäljning af Östra kronoallmänningen i Örebro län, för afslutande af regleringen rörande de s. k. frisocknarnes tjenstbarheter till Dylta svafvelbruk. (27.)

Sedan Kongl. Maj:t under den 3 Maj 1867 låtit infordra egarens af Dylta svafvelbruk yttrande, huruvida han på de af Riksdagen nu antagna vilkor vore benägen att afsluta ifrågavarande reglering, så och efter det samma yttrande den 4 derpåföljde Juli inkommit, har Kammar-Collegium genom nådig remiss den 11 uti sistnämnda månad anbefallts att afgifva utlåtande rörande de åtgärder, hvilka för verkställighet af regleringen i enlighet med Riksdagens beslut kunde finnas erforderliga, samt dervid jemväl yttra sig öfver de af bemälde bruksegare nu sednast i frågan äskade tilläggsbestämmelser, hvilket utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

44:o af den 13 April 1867, angående tillstånd för Kronolänsmanuen J. F. Dusén att mot gångbart stämpelpapper utbyta sådant af bankomynts valör till ett belopp af 64 R:dr 18 öre. (28.)

För verkställighet af Riksdagens i berörda hänseende anmälda beslut har under den 3 Maj 1867 Statskontoret erhållit nådig befallning att förständiga vederbörande det utbyte af ifrågavarande stämpelpapper må i Östergötlands läns ränteri verkställas.

45:o af den 24 April 1867, angående befrielse för skeppare å utrikes gående fartyg och båtar att lägga till vid tullstation belägen utanför destinationsorten. (32.)

Medelst nådig remiss af den 10 Maj 1867, har General Tullstyrelsen förständigats att i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

46:o af den 3 Maj 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om den under N:o 2 vid Skeppsbron i hufvudstaden belägna, Kronan tillhöriga f. d. Ridderstolpeska egendomens användande till byggnad för Telegrafverket. (41.)

Vid föredragning häraf den 10 i samma månad, anbefaldes Generalpoststyrelsen och Telegrafstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af den utaf Riksdagen uti förevarande skrifvelse väckta fråga, huruvida icke Post- och Telegrafverken lämpligen må i en gemensam lokal inrymmas; och sedan berörda utlåtande under den 7 derpåföljda Augusti inkommit, har Kongl. Maj:t den 22 nästlidna November, enär, med afseende å hvad i berörda utlåtande anförts, någon egentlig fördel icke syntes vara att vinna genom de omförmälda verkens sammanförande i en gemensam lokal, hvartill för öfrigt nu ifrågavarande egendom icke kunde anses lemna tillräckligt utrymme, funnit godt att då egendomen, hvilken fortfarande ansågs särdeles lämplig till lokal för Telegrafstyrelsen och Stockholms Telegrafstation antagligen icke under den närmaste framtiden i sin helhet erfordrades för berörda ändamål, utan derutöfver sannolikt kunde lemna utrymme för ett eller annat af de öfriga embetsverk, för hvilka lokaler nu måste förhyras, anbefalt Öfver-Intendents-embetet att efter samråd med vederbörande till Kongl. Maj:t ingifva plan och förslag till uppförande å ifrågavarande tomt af en byggnad med Embetslokaler såväl för Telegrafstyrelsen och Stockholms Telegrafstation, som för de öfriga embetsverk, hvilka der möjligen kunde inrymmas; varande sålunda infordrade plan och förslag ännu icke till Kongl. Maj:t inkomna.

47:o af den 30 April 1867 angående Stämpelpappersafgiften. (36.)

I anledning häraf har Kongl. Maj:t under den 10 Maj 1867, medelst nådig Kungörelse, enligt Riksdagens beslut, förordnat, att den i ämnet den 23 November 1866 utfärdade Kungörelse skall fortfarande lända till efterrättelse äfven från nästkommande års början, till slutet af det år, under hvars lopp ny stämpelpappersbevillning varder af Riksdagen fastställd.

48:o af den 3 Maj 1867, angående eftergift af Kronans rätt till danaarf efter aflidna Christina Charlotta Nyman. (40.)

Efter inhemtande af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Kopparbergs län underdåniga utlåtande i ämnet, har Kongl. Maj:t under den 17 sistlidne Juli i nåder godkänt detta Riksdagens beslut, med föreskrift att den af ifrågavarande danaarfsmedel bildade fond skall ställas under förvaltning af Skolrådet i Christina församling, för den årliga räntans användande till det bestämda ändamålet, hvarom nådigt Bref till Kongl. Maj:ts bemälda Befallningshafvande aflåtits.

49:o af den 4 Maj 1867, angående val af Fullmägtige i Riksbanken. (46).

50:o af den 4 Maj 1867, angående val af Fullmägtige i Riksgäldskontoret. (45.)

Den 10 Maj 1867 hafva förberörda två skrifvelser blifvit i underdånighet anmälda; och skulle, såsom icke påkallande någon åtgärd, läggas till handlingarna.

51:o af den 3 Maj 1867, i anledning af år 1866 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1864. (42.)

I underdånighet föredragen den 17 Maj 1867, hvarvid Statskontoret medelst nådig remiss förständigades att åstadkomma den af Riksdagen begärda utredning, om och i hvilka hänseenden ytterligare nedsättning i omkostnaderna för stämpelpappersuppbörden än den, som jemlikt Statskontorets redan i ämnet afgifna underdåniga utlåtande vore att emotse, skäligen kunde ega rum; hvilken utredning ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

I afseende å hvad Riksdagen i denna underdåniga skrifvelse för öfrigt yttrat och hemställt skulle transsumter af samma skrifvelse jemte protokollsutdrag, för underdånig föredragning, meddelas vederbörande andra Stats-Departementer.

52:o af den 6 Maj 1867, angående upprättande af en fullständig tablå öfver Statsverkets ställning. (51.)

Vid föredragning häraf den 13 påföljande Juni, hafva nödige föreskrifter för vinnande af det med Riksdagens förevarande skrifvelse afsedda ändamål i nåder meddelats följande till Finans-departementet hörande embetsmyndigheter, nemligen: Kammar-Kollegium, Statskontoret, Riksmarskalks-embetet, General-Poststyrelsen, Telegrafstyrelsen, General-Tullstyrelsen, Öfver-Intendents-embetet och Skogsstyrelsen; äfvensom protokollsutdrag i ämnet aflåtits till öfriga Stats-departementer, för inhemtande från dithörande myndigheter af de erforderliga upplysningarne, hvilka derefter skulle till Finans-departementet, för vidare handläggning, öfverlemnas; och är, sedan sålunda infordrade uppgifter numera inkommit, frågan på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

53:o af den 6 Maj 1867 angående utsträckning af Kronolänsmännens fribrefsrätt. (52.)

Efter inhemtande af General-Poststyrelsens underdåniga utlåtande, har Kongl. Maj:t den 13 innevarande månad Riksdagens ifrågavarande framställning till nådig pröfning förehaft och dervid funnit godt att densamma bifalla, under meddelande af åtskilliga utaf General-Poststyrelsen föreslagna kontroll-föreskrifter.

54:o af den 8 Maj 1867 angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens Första Hufvudtitel. (58.)

Enligt nådigt beslut af den 17 i samma månad har innehållet af förevarande underdåniga skrifvelse blifvit Statskontoret och Riksmarskalks-embetet till kännedom och efterrättelse meddeladt.

55:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens Sjunde Hufvudtitel. (64.)

Under den 17 samma månad hos Kongl. Maj:t i nåder låtit innehållet af berörda skrifvelse Statskontoret meddela, äfvensom Riksgäldskontoret och öfriga vederbörande Embetsverk, i hvad dem serskildt rörde, af ifrågavarande skrifvelse undfått del, med förständigande tillika för Öfver-Intendents-embetet att till följd af hvad

Riksdagen yttrat i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga framställning om anslag till uppförande af Landhöfdinge-residens i Carlstad, efter Läns-Styrelsens hörande, till Kongl. Maj:t inkomma med nytt förslag i ämnet, under iakttagande af den nedsättning i kostnad, som kunde utan ändamålets förfelande ega rum.

56:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riks-Statens Nionde Hufvud-Titel. (66.)

Vid föredragning häraf den 17 samma månad, har Kongl. Maj:t i nåder befallt, att innehållet af den underdåniga skrifvelsen skulle meddelas ej mindre Statskontoret till behörig kännedom och efterrättelse, än äfven öfriga under Finans-departementet hörande embetsverk, i hvad dem anginge, med föreskrift, hvad serskildt beträffade det för Kamereraren Sandberg på Allmänna Indragnings-Staten uppförda anslag af 500 R:dr årligen, det han skulle ega att genom Kammar-kollegii försorg, efter förutgången redovisning för hvad som blifvit åtgjordt till de i skrifvelsen omförmälda handlingarnas förökande och ordnande, samma anslag qvartalsvis uppbära; äfvensom att för de personer, hvilka fått sig pensioner anvisade, nådiga resolutioner borde i vanlig ordning utfärdas; hvarjemte transsumter af Riksdagens skrifvelse blifvit öfriga Stats-departementer, i hvad densamma rörde de hvarje af dessa Departement tillhörande föremål och personer, tillställda.

57:o af den 8 Maj 1867, angående ersättning för sådana af Arméförvaltningen och Stats-kontoret förskottsvis bestridda utgifter, för hvilka statsanslag ej blifvit beviljade. (67.)

Under den 17 samma månad hafva nådiga Bref aflåtits till Stats-kontoret och Riksgälds-kontoret i afseende å utbetalningen och dispositionen af de utaf Riksdagen för ifrågavarande ändamål anvisade medel; hvarjemte Arméförvaltningen underrättats om Riksdagens förevarande beslut, såvidt det angick sistberörda Embetsverk.

58:o af den 8 Maj 1867, angående anslag till ombyggnad af de Kongl. Hofstallen å Blasieholmen och vid Röda Bodarne. (68.)

För utbetalning af det till reparation och ordnande af Hofstallet vid Röda Bodarne beviljade, af Kongl. Maj:t äskade anslag, 11,500 R:dr, hafva under den 17 Maj 1867 nådiga Skrifvelser blifvit till Stats-kontoret och Riksgälds-kontoret expedierade; hvarjemte nådiga Bref i ämnet aflåtits till Riksmarskalks-embetet med befallning att föranstalta om verkställande af omförmälda reparations- och anordningsarbeten.

59:o af den 8 Maj 1867, angående utfärdande af förnyad Instruktion för Riksdagens Revisorer af Stats- och Riksgäldsverken. (77.)

60:o af den 8 Maj 1867, angående utfärdande af förnyad Instruktion för Riksdagens Revisorer öfver Diskontkontoret i Stockholm samt Lånekontoren i orterna; (72.)

61:o af den 8 Maj 1867, angående utfärdande af ny Instruktion för Riksdagens Revisorer af Bankoverket. (73.)

I enlighet med Riksdagens i nästförestående tre Skrifvelser gjorda hemställanden har Kongl. Maj:t under den 17 samma månad låtit utfärda serskilda nådiga Kungörelser.

62:o af den 8 Maj 1867, med Reglemente för Riksbankens Styrelse och förvaltning. (74.)

I anledning häraf har allmän Kungörelse under den 13 Juni 1867 blifvit i nåder utfärdad.

63:o af den 15 Maj 1867, angående de för samma år beslutade tilläggsafgifter till nu gällande tullsatser å vissa artiklar. (98.)

Om Riksdagens genom förevarande Skrifvelse anmälda beslut har Kongl. Maj:t under den 17 Maj 1867 låtit utfärda serskilda nådiga Kungörelser.

64:o af den 15 Maj 1867, angående beräkningen af Statsverkets inkomster. (82).

Hvad Riksdagen i afseende härå beslutit har under den 24 Maj 1867 blifvit Statskontoret till kännedom och efterrättelse meddeladt.

65:o af den 15 Maj 1867, angående upprättadt nytt Reglemente för Riksgälds-kontoret. (90.)

Under den 24 samma månad har denna underdåniga skrifvelse, såsom icke fordrande åtgärd, blifvit lagd till handlingarna.

66:o af den 15 Maj 1867, angående Allmänna Bevillningen. (97.)

Härom har nådig Kungörelse under den 24 Maj 1867 utfärdats.

67:o af den 15 Maj 1867, angående utgörande af en serskild beskattning under benämning »Vapenskatt». (99.)

1867 den 24 Maj i underdånighet anmäld, då Kongl. Maj:t, med godkännande af hvad Riksdagen i afseende på sättet för debitering, uppbörd och redovisning för ifrågavarande afgift beslutat, låtit i ämnet utfärda nådig Kungörelse.

68:o af den 15 Maj 1867, med ny Riks-Stat. (95.)

Vid underdånig föredragning häraf den 24 samma månad beslöts att denna Riks-Stat skulle Stats-kontoret till kännedom och efterrättelse i nåder tillställas.

69:o af den 14 Maj 1867, angående tullbevillningen. (94.)

Efter inhemtande af Kommers-Kollegii och General-Tull-Styrelsens infordrade ununderdåniga utlåtande, har Kongl. Maj:t, vid föredragningen af detta ärende den 3 September 1867, låtit utfärda ny Tulltaxa att gälla från och med den 1 Januari 1868.

70:o af den 13 Maj 1867, angående åtgärder till utöfvande af kontroll öfver afverkningen å Kronans skogar i Norrland. (84.)

I anledning häraf har Kongl Maj:t den 22 nästlidna November, efter inhemtande af underdåniga utlåtanden ej mindre från Sina Befallningshafvande i Norrbottens och Westerbottens län, än äfven från Skogs-Styrelsen, meddelat åtskilliga föreskrifter till förekommande af otillåten afverkning å de Kongl. Maj:t och Kronan tillhöriga eller i öfrigt under allmän vård och uppsigt stälda skogar i nämnda

tvänne län, hvarom vederbörande i afgångna nådiga Skrifvelser erhållit förständigande.

Stockholm den 14 December 1867.

Henric Lovén.

5:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

71:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 20 Mars 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående afsöndring af jord från sergeants-bostället Munkabo Anders Bussgården till plats för en folkskola. (11.)

1867 den 11 April i underdånighet föredragen; och blef detta Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till underdånig efterrättelse och vederbörandes förständigande meddeladt.

72:o af den 30 April 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om förändrad lydelse af 10 § i Kongl. Kungörelsen den 13 November 1860, angående den allmänna beväringen. (38.)

1867 den 17 Maj i underdånighet föredragen och ansågs icke föranleda till någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

73:o af den 3 Maj 1867, i anledning af år 1866 verkställd revision af Statsverkets med flera allmänna fonders förvaltning under år 1864. (42.)

1867 den 17 Maj anmäld genom Finans-Departementet och transsumt deraf, i hvad Landtförsvars-Departementet rörde, sistnämnda Departement meddeladt.

Föredrogs den 27 Juni 1867; och anbefaldes Arméeförvaltningen att med den af Riksdagen begärda utredning i fråga om indragning till Statsverket af den s. k. »En per mille fonden» till Kongl. Maj:t inkomma; hvarefter, och sedan Arméeförvaltningens utlåtande inkommit. Kongl. Maj:t, vid ärendets förnyade föredragning den 10 December 1867, funnit Riksdagens gjorda framstälning om ifrågavarande fonds öfverlemnande till Riksgälds-kontoret icke kunna bifallas, helst densamma möjligen torde behöfva tagas i anspråk vid snart förestående omreglering af Rikets försvarsväsende till lands.

74:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (61.)

1867 den 21 Maj i underdånighet föredragen och vederbörande myndigheter i hvad dem rörer härom underrättade, samt nödiga föreskrifter i öfrigt meddelade; hvarefter Kongl. Maj:t, med föranledande af Riksdagens tillkännagifna beslut och önskningar i afseende å anslagen till Rikets fästningsbyggnader, under den 20 Juni tillsatt en komite, för att granska de planer, hvarefter förenämnda byggnader äro

afsedda att utföras, och deröfver afgifva underdånigt betänkande, hvilket betänkande nyligen till Kongl. Maj:t inkommit.

75:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (66.)

Det genom Finans-departementet häraf meddelade transsumt föredrogs den 27 Juni 1867: och blefvo vederbörande underrättade om Riksdagens beslut i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga framställningar rörande åtskilliga löntagares under Fjerde Hufvudtiteln pensionerande vid afgång från innehafvande befattningar; hvarjemte, beträffande det af Riksdagen beviljade anslag till understöd åt behöfvande, efter 1808 och 1809 års krig qvarlefvande landtvärnsmän, nödiga föreskrifter genom Cirkulär meddelades Kongl. Maj:ts samtlige Befallningshafvande, till underdånig efterrättelse och vederbörande presterskaps förständigande.

76:o af den 13 Maj 1867, i anledning af väckta förslag om ändringar i landtförsvarets organisation. (81.)

1867 den 14 Augusti i underdånighet anmäld; och skulle, i anledning af den väckta frågan om lindring eller aflösande af det nu på rust- och rotehållare hvilande besvär, erforderliga upplysningar, dels från Chefsembetena vid indelta Arméen och dels från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande, genom cirkulär infordras. För öfrigt anbefalldes Arméförvaltningen att afgifva förslag om lämpligaste sättet för ordnande af aflönings-förhållandena vid indelta arméen; samt Militär-befälhafvaren på Gotland att inkomma med yttrande och förslag till försvarsverkets på Gotland ändamålsenliga ordnande; hvarefter ärendet skulle ånyo hos Kongl. Maj:t till nådig pröfning förekomma.

De ofvannämnda från Chefsembeten och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande infordrade uppgifterna hafva sedermera inkommit och blifvit öfverlemnade till behandling af tillkallade sakkunnige män, hvilka jemväl erhållit uppdrag att afgifva förslag till den af Riksdagen ifrågastälda lindring i rustnings- och roterings-bördan.

Stockholm den 20 December 1867.

N. A. Varenius.

6:o Kongl. Sjöförsvars-departementet.

77:e af den 28 Mars 1867, angående befrielse för Löjtnanten L. M. Törngren från honom ålagd ersättningsskyldighet i följd af ångkorvetten Orädds sammanstötning med Ryska handelsbriggen Fanny. (17.)

1867 den 11 April föredragen och erforderliga verkställighetsföreskrifter i nåder meddelade.

78:o af den 28 Mars 1867, angående försäljning af två Kronan tillhöriga ödetomter i Carlskrona. (18.)

1867 den 11 April föredragen, hvarvid åt förvaltningen af Sjöärendena i nåder uppdrogs att, efter verkställd laga värdering af ifrågavarande tomter, låta dem på tillika bestämda vilkor å offentlig auktion till försäljning utbjuda och blifvande köpeanbud derefter Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställa.

Sedan förvaltningen fullgjort detta uppdrag och derom under den 22 sistlidne November afgifvit underdånig berättelse, förordnades, vid ärendets förnyade föredragning den 3 innevarande månad, att köp om tomterna skulle, på grund af högsta auktionsanbuden, med vederbörande afslutas.

79:o af den 10 April 1867, angående lindring uti inrikes fyr- och båkafgifter. (25.)

1867 den 26 April föredragen; men enär Kongl. Maj:t genom Dess, på gifven anledning, under den 11 i nämnde månad utfärdade nådiga Kungörelser, angående dels ändringar och tillägg uti nu gällande lotsförordning och dels restitution i vissa fall af erlagd fyr- och båkafgift, redan beredt inrikes sjöfarten den lindring, som under nuvarande förhållanden ansetts lämpligen böra medgifvas, fanns den uti berörda underdåniga skrifvelse gjorda framställning icke till någon vidare åtgärd föranleda.

80:o af den 24 April 1867, om befrielse från infartspenningar för vissa fartyg. (34.)

1867 den 10 Maj föredragen och öfverlemnad till förvaltningens af sjöärendena underdåniga utlåtande, hvilket ock under den 5 påföljde Juli afgafs; men i anseende till de i detta anförda omständigheter har den underdåniga framställningen hittills icke kommit till nådigt afgörande.

81:o af den 8 Maj 1867, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Femte Hufvudtitel. (62.)

1867 den 21 Maj föredragen och, jemte det innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgafs vederbörande till kännedom och efterrättelse i hvad på dem ankom, nödiga föreskrifter tillika i nåder meddelade i afseende på anordnandet af de särskilda anslagen och de åtgärder, som i öfrigt funnos af berörda skrifvelse föranle-

das; hvarefter dels den 24 sistlidne September och dels den 17 innevarande månad i nåder förordnats rörande verkställigheten af den i sammanhang med denna statsreglering beslutade ombildning af Kongl. Flottans konstruktionskorps och machinist-officersstat till en civil korps benämnd *Marin-ingeniör-staten.*

Stockholm den 31 December 1867.

W. G. von Schantz.

7:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

82:o af den 11 Mars 1867, angående en fortfarande Kurhusafgift. (2.)

Kongl. Maj:t har den 11 April 1867 låtit utfärda nådig Kungörelse i ämnet.

83:o af den 22 Mars 1867, angående utbyte af komministersbostället i Lungsunds församling, bergskronotorpen Östra och Vestra Lindås, mot $\frac{1}{8}$ mantal kronoskatte Sundstad N:o 1. (19.)

Hvad Riksdagen beslutat, har Kongl. Maj:t den 26 April 1867 i nåder meddelat Kammar-Collegium till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande.

84:o af den 24 April 1867, angående upphäfvande af stadgandet om hembjudande af till skatte försålda hospitalshemman, då de försäljas utom börd. (30.)

Kongl. Maj:t har den 10 Maj 1867 häröfver i nåder infordrat Serafimer-ordensgillets underdåniga utlåtande.

85:o af den 24 April 1867, om tillägg i stadgan för Rikets Elementar-läroverk, i fråga om lärjunges öfvergång från ett läroverk till ett annat. (31.)

Vid underdånig föredragning den 10 Maj 1867 har Kongl. Maj:t i nåder anbefallt samtlige Domkapitel samt Direktionerna öfver Stockholms stads undervisningsverk samt Nya Elementarskolan att häröfver inkomma med underdåniga utlåtanden, af hvilka ännu icke alla till Kongl. Maj:t inkommit.

86:o af den 4 Maj 1867, angående infordrande af landstingens yttranden i fråga om inspektionen öfver folkskolorna. (39).

Kongl. Maj:t har den 14 Augusti 1867, genom Dess samtlige Befallningshafvande, infordrat omförmälda yttraden, af hvilka dock icke alla ännu till Kongl. Maj:t inkommit.

87:o af den 8 Maj 1867, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde hufvudtitel. (65).

Kongl. Maj:t har den 20 Maj 1867 aflåtit nådiga skrifvelser i ämnet till Statskontoret och öfriga vederbörande.

88:o af den 10 Maj 1867, angående ändring i röstberäkningsgrunden vid folkskollärareval. (76.)

Den 14 Augusti 1867, har Kongl. Maj:t i nåder infordrat samtlige Domkapitels samt Stockholms stads konsistorii underdåniga utlåtanden i ämnet, af hvilka dock icke alla ännu till Kongl. Maj:t inkommit.

98:o af den 14 Maj 1867, angående förändring i gällande stadganden rörande presterskapets indigenatsrätt. (93).

Den 22 November 1867 har Kongl. Maj:t häröfver infordrat samtlige Domkapitels samt Hof- och Stockholms stads konsistorii underdåniga utlåtanden.

Stockholm den 27 December 1867.

Förteckning på de i föregående uppgifter intagna af Riksdagen fattade beslut och giorda framställningar, hvilka icke blifvit i underdånighet föredragna, eller i nåder afgjorda:

Kongl. Justitie-departementet.

14:o af den 14 Maj 1867, angående ändringar i gällande stadganden om Prest- och Pastoralexamen, samt om andra vilkor för presterlig befordran. (91.)

Kongl. Civil-departementet.

21:o af den 30 April, angående afgifvande till Riksdagen af en aflöningsstat och en årlig förslagsberäkning öfver de öfriga kostnader, som med Statens jernvägstrafik och förvaltning äro förenade. (33.)

26:o af den 8 Maj angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtiteln. (63.)

Kongl. Finans-departementet.

43:o af den 10 April 1867, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående skatteförsäljning af Östra kronoallmänningen i Örebro län, för afslutande af regleringen rörande de s. k. frisocknarnes tjenstbarheter till Dylta svafvelbruk. (27.)

45:o af den 24 April 1867, angående befrielse för skeppare å utrikes gående fartyg och båtar att lägga till vid tullstation belägen utanför destinationsorten. (32.)

51:o af den 3 Maj 1867, i anledning af år 1866 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1864. (42.)

52:o af den 6 Maj 1867, angående upprättande af en fullständig tablå öfver Statsverkets ställning. (51.)

55:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Rikstatens Sjunde Hufvudtitel. (64.)

Kongl. Landtförsvars-departementet.

74:o af den 8 Maj 1867, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (61.)

76:o af den 13 Maj 1867, i anledning af väckta förslag om ändringar i landtförsvarets organisation. (81.)

Kongl. Sjöförsvars-departementet.

80:o af den 24 April 1867, om befrielse från infartspenningar för vissa fattyg. (34).

Kongl. Eckl siastik-departementet.

84:o af den 24 April 1867, angående upphäfvande af stadgandet om hembjudande af till skatte försålda hospitalshemman, då de försäljas utom börd. (30.)

85:o af den 24 April 1867, om tillägg i stadgan för Rikets Elementarläroverk i fråga om lärjungarnes öfvergång från ett läroverk till ett annat. (31.)

86:o af den 4 Maj 1867, angående infordrande af landstingens yttranden i fråga om inspektionen öfver folkskolorna. (39).

88:o af den 10 Maj 1867, angående ändring i röstberäkningsgrunden vid folkskollärare-val. (76.)

98:o af den 14 Maj 1867, angående förändring i gällande stadganden rörande presterskapets indigenatsrätt. (93.)

Förteckning å Rikets Ständers, vid sednaste Riksdagarne till Kongl. Maj:t aflåtna nådiga skrifvelser, hvilka uti Justitie-Ombudsmannens förut afgifna Embetsberättelser finnas upptagna såsom i deras helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda; äfvensom uppgift å de åtgärder, som sedermera blifvit dervid vidtagna.

1:o Kongl. Justitie-departementet.

1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 28 Februari 1858, i fråga om lag till ordnande af Notarii Publici befattningar. (225.)

Förslaget blef den 2 November 1860 i Statsrådet anmäldt, men har ännu icke till slutligt afgörande förekommit.

2:o af den 2 April 1860, angående Sveriges och Norges ömsesidiga förhållanden. (49.)

Efter det den, på sätt förteckningen den 18 September 1865 förmäler, i nåder förordnade komité med underdånigt betänkande och förslag till ny Föreningsakt till Kongl. Maj:t inkommit, har Kongl. Maj:t i sammansatt Svenskt och Norskt Statsråd den 12 sistlidne November förordnat att Norska Regeringens yttrande öfver ofvanberörde förslag skulle infordras.

3:o af den 20 Juni 1860, angående upphäfvande af straffarterna prygel och dagg. (73.)

Med hänvisning till den uti förteckningen den 19 December sistlidna år afgifna redogörelse för detta ärendes behandling, anmärkes att komiterade sedermera med underdånigt utlåtande öfver förslaget till Rättegångsordning för krigsmakten inkommit, hvaröfver Högsta Domstolens utlåtande afvaktas; hvarförutan ett i Justitie-Stats-Expeditionen uppgjordt förslag till förordning om nya krigslagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall jemväl blifvit till Högsta Domstolen remitteradt; men har Högsta Domstolens yttrande öfver dessa förslag ännu ej afgifvits.

4:o af den 11 Augusti 1860, i fråga om föreskrifter till betryggande af besittningsrätt till fast egendom och af inteckningssäkerhet. (105.)

Den, på sätt förteckningen den 18 September 1865 omförmäler, i nåder förordnade komité har numera afslutat sitt arbete och är dess underdåniga förslag under tryckning.

5:o af den 11 Augusti 1860, angående införande af s. k. tjenstehjonsböcker i stället för nu brukliga orlofssedlar. (110.)

1860 den 2 November inför Kongl. Maj:t i Statsrådet anmäld och beror ärendet fortfarande på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.

6:o af den 26 Oktober 1860, angående revision och ändring uti gällande lag och författningar rörande utsökningsärenden. (144.)

1861 den 15 Januari i Statsrådet anmäld; och beror ärendet på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.

7:o af den 18 Februari 1863, angående förändrad lagstiftning i fråga om upprättande af bouppteckning, m. m. (34.)

Sedan de, på sätt förteckningen den 19 December sistlidne år utvisar, infordrade uppgifter och yttranden till Kongl. Maj:t samtliga inkommit, har Kongl. Maj:t beslutat att Proposition till Riksdagen i ämnet skulle aflåtas.

8:o af den 14 Mars 1863, angående utarbetande af förslag till en ny lag rörande vattenrätten. (57.)

De underdåniga utlåtanden, som, på sätt förteckningen den 19 December sistlidne år omförmäler, blifvit af vederbörande infordrade, hafva ännu ej fullständigt till Kongl. Maj:t inkommit.

9:o af den 11 November 1863, angående upprättande af förslag till omorganisation af Domkapitlen. (155.)

Ärendet har sedan sist afgifna förteckning ej undergått vidare behandling.

10:o af den 28 Februari 1863, angående utarbetande af förslag till lag emot obehörig efterbildning af konstverk. (45.)

På sätt annan, denna dag afgifven förteckning utvisar har författning i ämnet blifvit utfärdad.

11:o af den 28 Maj 1866, angående åtskilliga ändringar i domstolsinrättningen å landet. (55.)

Kongl. Maj:t har den 28 Maj innevarande år uti Statsrådet förordnat komiterade för afgifvande af underdånigt förslag till förändrade stadganden angående Häradsrätternas arbetssätt m. m.; men har komitens arbeten ännu ej afslutats.

12:o af den 28 Maj 1866, angående förändrade föreskrifter i afseende på sättet för kommunikation af besvär, som blifvit till Hofrätt ingifna. (56.)

Sedan Rikets Hofrätter och Högsta Domstolen afgifvit underdåniga utlåtanden har Kongl. Maj:t uti Statsrådet den 28 December sistlidna år vägrat sanktion å ifrågavarande förslag.

13:o af den 9 Juni 1866, i fråga om kärande parts skyldighet att gifva vederparten del af uppskofsbeslut. (69.)

Uti nådig skrifvelse till Riksdagen den 11 sistlidne Januari har Kongl. Maj:t förklarat frågan jemlikt 87 § 1 mom. Regeringsformen hafva förfallit.

14:o af den 9 Juni 1866, angående förändrade stadganden i afseende på vilkoren för rättighet att fullfölja mål hos Hofrätterna och Högsta Domstolen. (70.)

Uti nådig skrifvelse till Riksdagen den 11 sistlidne Januari har Kongl. Maj:t förklarat frågan jemlikt 87 § 1 mom. Regeringsformen hafva förfallit.

15:o af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafiken. (90.)

Sedan Styrelsen för Statens jernvägstrafik med infordradt underdånigt utlåtande öfver ifrågavarande förslag inkommit, beror ärendet på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.

16:o af den 20 Juni 1866, angående föreslagen ändring i gällande stadganden om skyldighet att deltaga i kyrkobyggnad. (108.)

Kammar-kollegium, hvars underdåniga utlåtande blifvit infordradt, har ännu ej dermed inkommit.

Stockholm den 18 December 1867.

Ex officio,

C. F. W. Lamberg.

2:o Kongl. Civil-departementet.

17:o af den 28 Januari 1860, i anledning af väckta förslag om nya byggnadslagar. (22.)

Under handläggning i sammanhang med förslaget till Ordningsstadga för Rikets Städer.

18:o af den 22 Oktober 1860, angående indragning af Konvoy-kommissariatet samt öfverflyttande till Stats-kontoret af de Kommissariatet åliggande göromål. (181.)

Vid ytterligare föredragning af denna underdåniga skrifvelse den 15 November 1867, har Kongl. Maj:t förordnat, att Konvoy-Kammissariatets verksamhet, såsom särskildt embetsverk, skall med 1867 års utgång upphöra samt förvaltningen af Handels- och Sjöfartsfonden vid samma tid af Statskontoret öfvertagas; hvarjemte nådiga föreskrifter meddelats angående handläggningen tillsvidare under Chefens för Civildepartementet öfverinseende af de Kommissariatet i öfrigt hittills åliggande göromål.

19:o af den 2 December 1863, angående ändringar i Skiftesstadgan samt Arfvodestaxan för landtmäteriförrättningar. (197.)

Sedan ny Skiftesstadga blifvit, på sätt förut är upplyst, den 9 November 1866 fastställd, har, jemväl under den 8 Februari 1867, förnyad taxa å arfvode för landtmäteriförrättningar blifvit af Kongl. Maj:t utfärdad.

20:o af den 14 Mars 1866, angående ifrågastäldt utfärdande af Ordningsstadga för städerne i Riket. (32.)

Den af Kongl. Maj:t den 27 September 1866 i nåder anbefalda omarbetning af förslaget till Ordningsstadga för städerne i Riket har under årets lopp blifvit verkstäld och nytt förslag till sådan stadga undergått granskning. Det är för närvarande under beredning att inför Kongl. Maj:t i underdånighet föredragas.

21:o af den 7 April 1866, angående ändring af nu gällande stadganden rörande väghållningsbesväret. (40.)

Det från Kammar-kollegium den 20 April 1866 infordrade underdåniga utlåtande i ämnet har den 13 sistlidne September inkommit. Ärendet är färdigt att Kongl. Maj:t i underdånighet föredragas.

22:o af den 12 Juni 1866, angående ömsesidig frihet för undersåter inom Sverige och Norge att vistas och bosätta sig inom ena eller andra Riket, äfvensom att derstädes idka handel och vissa andra yrken. (73.)

Från Kongl. Norska Regerings-departementet för det Inre, äfvensom från Kongl. Norska Marine- och Post-departementet äskade upplysningar inkomne, de sista den 18 April. Den del af frågan, som på Civil-departementet bör behandlas, är till föredragning färdig. För den del åter, som blifvit öfverlemnad till Ecklesiastik-departementet redogöres i förteckningen från detta Departement.

23:o af den 15 Juni 1866, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående upplåtelse till Göteborgs stad af Elfsborgs Kungsladugård med dertill hörande lägenheter. (178.)

Efter det samtlige vederbörandes yttranden inkommit, har Kongl. Maj:t den 1 Februari 1867 förehaft detta ärende till slutlig pröfning, hvarvid i nåder förordnades, att Carl Johans församling vid Göteborg skall från och med 1868 års ingång såsom förstad förenas med nämnde stad och läggas under stadens jurisdiktion, med nådigt förklarande tillika, att till Göteborgs stad för berörda ändamål skall, från och med den 14 Mars 1868, upplåtas och afträdas gamla Elfsborgs Kungsladugård, jemte dertill hörande, icke skatteförsålda lägenheter, med undantag af den mark, som Kronan för eget behof sig förbehållit, samt under vissa dervid i öfrigt fästade vilkor.

Stockholm den 20 December 1867.

Aug. Östergren.

3:o

3:o Kongl. Finans-departementet.

24:o af den 22 Augusti 1867, i anledning af väckt fråga om vissa friheter och förmåner för hemman och lägenheter, anslagna till Komministrars och Kapellpredikanters aflöning. (102.)

Sedan Kammar-kollegium häröfver på nådig befallning afgifvit underdånigt utlåtande, har detta ärende den 1 nästlidne November blifvit inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmäldt; och enär, efter det förberörda underdåniga skrifvelse aflåtits, icke allenast en allmän reglering af presterskapets inkomster anbefallts genom Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862, hvilken reglering, afseende att såväl för Komministrar och Kapellpredikanter som för öfriga tjenstgörande prestmän, såvidt möjligt, bereda en efter tjenstegrad, embetsåligganden och lefnadskostnader i orten lämpad anständig bergning, redan blifvit i väsendtliga delar genomförd, utan äfven från och med år 1864 ett årligt anslag af 10,000 R:dr, eller ett belopp, i det närmaste motsvarande den lönförhöjning, som genom afstående af ifrågavarande räntor och kronotionde skulle uppkomma, funnes af Riksdagen anvisadt till förbättring af de svagast aflönade Komministrars, Kapellpredikanters och Adjunkters lönevilkor, intilldess de genom omförmälda lönereglering blifvit uppbringade till det belopp, som behöfdes för anständig bergning; ty och som följaktligen åtgärder för det med Rikets Ständers förevarande framställning åsyftade ändamål eller förbättring af Komministrars och Kapellpredikanters lefnadsställning redan blifvit vidtagna samt derjemte förekomme, att vid den pågående lönegregleringen såvidt den redan verkställts, det otvifvelaktigt tagits i beräkning att innehafvarne af ifrågavarande boställen skulle vara skyldiga att deraf utgifva ränta och kronotionde, har Kongl. Maj:t funnit Rikets Ständers omförmälda framställning icke för närvarande föranleda till någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

25:o af den 27 Februari 1858, angående reglering af utgifterna under Riksstatens 9:de Hufvudtitel. (229.)

Sedan ej mindre Civil-statens år 1865 församlade Fullmägtige än äfven Direktionen för Civil-statens Pensions-inrättning inkommit med infordrade uuderdåniga utlåtanden öfver de förslag till ordnande af pensionsväsendet i allmänhet, hvilka den härför i nåder tillsatta komité afgifvit, äro samma förslag nu på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

26:o af den 20 Juni 1860, om antagande öfver hela riket af mantalet såsom enhet vid skatteberäkningen och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Detta mål, i hvilket på nådig befallning Kammar-kollegium och Landtmäteristyrelsen afgifvit serskilda underdåniga utlåtanden, är för närvarande på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

27:o af den 5 Oktober 1860, i fråga om undersökning af de angående jord och skogar inom Norrbottens län utfärdade privilegier. (143).

Sedan, i anledning häraf, Kammar-kollegium till följd af nådig befallning inkommit med utredning rörande ifrågavarande privilegier, har Kongl. Maj:t den 2 November 1866 anbefallt kollegium att verkställa enahanda utredning angående dylika privilegier i Westerbottens län, hvilken utredning ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

28:o af den 5 Oktober 1860, i anledning af den år 1859 verkstälda revision af Statsverkets med flera allmänna fonders förvaltning. (136.)

Rikets Ständers genom denna skrifvelse gjorda underdåniga framställning om utfärdande af nytt Reglemente för Mynt- och kontrollverken, äfvensom ny kontrollstadga är, sedan samtliga vederbörandes underdåniga utlåtanden och förklaringar i ämnet inkommit, för närvarande på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

29:o af den 18 Februari 1863, angående åtgärders vidtagande till större säkerhet för de i lösväskor befordrade postförsändningar. (36.)

I underdånighet föredragen den 1 sistlidne November, då General-Poststyrelsen anbefalldes, att, i sammanhang med det förslag till allmän postförfattning, som är under utarbetande af nämnda styrelse, taga i öfvervägande jemväl förberörda af Rikets Ständer anmälda fråga.

30:o af den 26 Mars 1863, i anledning af de under åren 1860 och 1861 verkställda revisioner af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under åren 1858 och 1859. (61.)

Till följd af Rikets Ständers i förevarande skrifvelse gjorda underdåniga hemställan om utfärdande af ett nytt fullständigt och tidsenligt Afskrifningsreglemente, har Kongl. Maj:t uti nådigt Bref den 6 November 1863 anbefallt Statskontoret, Krigskollegium och förvaltningen af Sjöärendena att utarbeta förslag till ett nytt sådant reglemente, hvilket numera inkommit och är på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

31:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt å kronoinybygge. (109.)

Sedan denna skrifvelse varit öfverlemnad till Kammar-kollegium för att komma under öfvervägande vid afgifvande af ett från bemälda kollegium förut infordradt förslag till fullständig författning angående nybyggesväsendet, och förslag till grunder för en sådan författning derefter blifvit den 28 Juni 1865 af kollegium afgifvet, är detta ärende för närvarande beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

32:o af den 7 Oktober 1863, angående gjorda framställningar om grundräntornas kapitalisering. (126.)

Sedan den, till följd af Rikets Ständers förevarande underdåniga framställning, af Kongl. Maj:t under den 30 December 1864 i nåder tillsatta komité till utredande af frågan om grundskatternas inlösen den 29 Januari detta år till Kongl. Maj:t inkommit med underdånigt betänkande i ämnet, hafva Kammar-kollegium och Stats-

kontoret den 12 sistlidne Oktober häröfver afgifvit infordradt underdånigt utlåtande; hvarefter frågan är på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

33:o af den 21 November 1863, angående fribrefsrätt för pastorsembetena i riket. (171.)

Denna skrifvelse är beroende på nådig pröfning i sammanhang med ett af General-Poststyrelsen afgifvet underdånigt förslag till ny fribrefsförfattning.

34:o af den 30 November 1863, angående förändrade föreskrifter i afseende på skogshushållningen. (187.)

De i anledning af Rikets Ständers förevarande underdåniga framställning från Skogsstyrelsen och Landtbruks-akademien infordrade utlåtanden i fråga om anvisande åt revierförvaltare af arfvoden för meddelande vid landtbruksskolor af praktisk under visning i skogshushållningsläran hafva numera inkommit och blifvit den 8 nästlidne-Februari anmälda inför Kongl. Maj:t, som dervid, med afseende å hvad bemälda myndigheter anfört, ej funnit skäl att till förslaget om dylika arfvodens anvisande lemna nådigt bifall.

35:o af den 31 Januari 1866, angående ändring i gällande föreskrifter om skyldighet för vissa Statens tjenstemän att ställa borgen för den uppbörd, som de hafva under händer. (12.)

Efter inhemtande af Statskontorets underdåniga utlåtande har Kongl. Maj:t den 15 sistlidne Mars låtit utfärda nådig Kungörelse angående förändrade föreskrifter rörande uppbördsborgen.

36:o af den 28 Maj 1866, rörande åtgärder i afseende på tillämpningen af vissa stadganden angående landväga varuförseln mellan Sverige och Norge. (54.)

Då, enligt hvad Kammar-kollegium och General-Tullstyrelsen, häröfver hörda, underdånigst tillkännagifv t, genom den i Norge. angående tullafgifter, den 5 Mars 1866 utfärdade och för tiden från den 1 April nämnda år till samma dag år 1869 gällande nådiga Kungörelse, fullständig reciprocitet de båda rikena emellan inträdt uti det i Rikets Ständers underdåniga skrifvelse ifrågavarande hänseende, har Kongl. Maj:t den 3 sistlidne September ansett nu förevarande underdåniga framställning icke böra föranleda annan åtgärd än att General-Tullstyrelsen i nåder anbefallts, att, derest framdeles någon inskränkning komme att å Norsk sida vidtagas uti den genom förberörda Kungörelse svenska, landvägen i Norge införda varor i förevarande hänseende tillerkända förmån, till Kongl. Maj:t inkomma med den förnyade framställning, som då kunde anses af omständigheterna påkallad; hvarom jemväl nådig skrifvelse till Kommers-kollegium aflåtits.

37:o af den 5 Juni 1866, angående upphörande af tionde för tillverkning af metaller, m. m. (61.)

I underdånighet anmäld den 19 samma månad, då Kommers-kollegium anbefalldes,

att, efter inhemtande af de för frågans utredning nödiga upplysningar, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i ämnet.

Detta utlåtande är ännu ej inkommet.

38:o af den 5 Juni 1866, i anledning af väckt fråga om tackjernstiondes upphörande inom bergslag. (60.)

Vid föredragning häraf den 19 i samma månad anbefalldes Kammar- och Kommerskollegierna att i ämnet afgifva gemensamt underdånigt utlåtande, hvilket ännu ej inkommit.

39:o af den 19 Juni 1866, i anledning af år 1865 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning är 1863. (91.)

Sedan, beträffande det i denna underdåniga skrifvelse anmälda förslaget om indragning till Statsverket af mantalspenningarne i Waxholm, Kammar-rätten afgifvit infordrad upplysning om beloppet af berörda mantalspenningar, har Kongl. Maj:t i den till 1867 års Riksdag aflåtna proposition om Statsverkets tillstånd och behof gjort nådig framställning i ämnet, hvilken besvarats i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 8 Maj 1867, angående reglering af utgifterna under 7:de Hufvudtiteln.

40:o af den 20 Juni 1866, angående upphörande i vissa fall af nu stadgad transitoafgift för transitogods. (116.)

I underdånighet anmäld den 6 Juli 1866, då General-Tullstyrelsen anbefalldes att afgifva underdånigt utlåtande rörande de åtgärder, som erfordrades för verkställande af hvad Rikets Ständer i berörda hänseende föreslagit; hvilket utlåtande ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

41:o af den 22 Juni 1866, angående åtgärder för beredande af lättnad i myntcirkulationen mellan Sverige, Norge och Danmark. (120.)

I fråga om emottagande i uppbörden jemväl af Norska och Danska mynt har Statskontorets underdåniga utlåtande öfver Rikets Ständers förevarande framställning den 13 nästlidne Juli blifvit i nåder infordradt, men ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Beträffande åter berörda framställning i hvad den angår införande i Almanackan af en tabellarisk uppgift öfver förhållandet i afseende på silfvervärde emellan Svenska myntet, å ena, samt såväl Norska som Danska och Finska, nu gällande myntsorter, å andra sidan har Kongl. Maj:t, sedan en sådan tabell blifvit på nådig befallning genom Vetenskaps-Akademiens försorg utarbetad, den 4 nästlidne Januari meddelat föreskrift om denna tabells införande i Almanackan för år 1868, äfvensom för hvart tredje år derefter så länge förhållandena förblifva oförändrade.

Stockholm den 14 December 1867.

Henric Lovén.

4:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

42:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 15 September 1860, -na gående ifrågaställda förändringar i Militie-boställs-ordningen. (126.)

Det från f. d. Krigs-Collegium infordrade förslag till ny Militie-boställs-ordning har ännu icke från Armeförvaltningen inkommit.

43:o af den 5 Oktober 1860, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (146.)

De förslag, dels till förnyad Förordning huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar då varor eller färdiga arbeten för Landt- eller Sjö-försvarets behof, efter kontrakt levereras, och dels till reglemente hvarefter vederbörande vid krono-auktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka, enligt Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut, skola af Arméförvaltningen och Förvaltningen af sjöärendena upprättas, hafva ännu icke blifvit af dessa embetsverk afgifna.

44:o af den 17 Oktober 1863, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (133).

Frågan om indragning af regementskommissarie och mönsterskrifvare-tjensterna vid Arméen beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

45:o af den 2 December 1863, angående ifrågasatt tillökning i Arméens nuvarande kavalleristyrka. (193.)

Denna fråga, hvaröfver Landtförsvars-komitén sig yttrat, är fortfarande beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

46:o af den 7 Mars 1866, i fråga om upplåtelse af mark till staden Landskrona från det Landskrona fästning tillhörande område. (29.)

Sedan Arméförvaltningen underdånigt utlåtande häröfver afgifvit, har ärendet blifvit remitteradt till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län, med föreskrift att infordra underdåniga yttranden i ämnet från Landskrona stads Fullmäktige och Magistrat, samt att dermed jemte eget utlåtande till Kongl. Maj:t inkomma.

47:o af den 12 Juni 1866, i fråga om tillämpning af nu gällande stadgande angående ersättning åt militie boställsinnehafvare för å bostället för Kronans räkning huggen ek. (75.)

Efter inhemtande af Arméförvaltningens häröfver afgifna utlåtande, har Kongl. Maj:t den 28 Maj 1867 förklarat, att det i Kongl. Brefvet den 28 Januari 1862 gifna stadgande angående förvaltningen af inflytande medel för från militie-boställe försåld skog m. m., skall tillämpas jemväl i afseende på betalningen för ekvirke, som hädanefter för Kronans räkning fälles å indelta arméens bostadsboställen, äfvensom å de för regementenas och korpsernas löningsfonder utarrenderade boställen,

i den mån nu gällande arrendekontrakt om sistnämnda boställen tilländagå, eller denna godtgörelse blifvit från de arrendatorerne tillförsäkrade förmåner i samma kontrakt uttryckligen undantagen.

Hvad åter angick den af Rikets Ständer uttalade åsigt, att boställsinnehafvare borde, såsom af annan bostället afkastning komma i åtnjutande af räntan å de medel, som tillflyta boställe för försåld ekskog i likhet med hvad genom ofvan åberopade Kongl. Bref i afseende på ersättning för exproprierad jord är medgifvet; så, enär betalningen för ekskog vore att betrakta lika med ersättningen för all annan från boställe såld skog, å köpeskillingen hvaraf boställsinnehafvare icke är berättigad att tillgodonjuta ränta, samt vid tillämpning af förenämnda åsigt olika grunder skulle komma att göra sig gällande i fråga om dispositionen af räntan å medel, som äro af lika beskaffenhet, fann Kongl. Maj:t Rikets Ständers framställning i denna del icke kunna bifallas.

48:o af den 19 Juni 1866, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner, dels angående förändring i grunderna för beväringsinrättningen samt om bildande af en landstorm, och dels angående grunderna för infanteriets och kavalleriets organisation, m. m. (66.)

Hvilar, enligt nådigt beslut af den 4 Juli 1866.

Stobkholm den 20 December 1867.

N. A. Varenius.
Expeditionschef.

5:o Kongl. Sjöförsvars-departementet.

49:o af den 14 April 1866, angående utarbetaude af förslag till ny fördelning af städernas båtsmanshåll. (44.)

1866 den 24 April föredragen och i nåder öfverlemnad till Förvaltningen af Sjöärendena samt Kammar- och Kommerce-Collegierna med befallning att i enlighet med de i Kongl. Brefvet den 21 September 1839 stadgade hufvudgrunder, för så vidt de funnos ännu kunna följas, gemensamt upprätta ett efter nuvarande förhållanden lämpadt förslag till förnyad fördelning af städernas båtsmanshåll och dermed, jemte underdånigt betänkande i ämnet, till Kongl. Maj:t inom tillika förelagd tid inkomma.

I anledning häraf har den 21 innevarande December från förbemälde Embetsverk till Sjöförsvars-departementet inkommit en underdånig skrifvelse, deri, med

anmälan af de hinder, som uti nu gällande bevillningsgrunder funnits möta för det infordrade förslagets upprättande i enlighet med föreskrifterna i ofvanberörda Kongl. Bref, tillika hemställes till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning förslag till någon derigenom nödig blifven afvikelse från samma föreskrifter; men ärendet har under den korta tid, som derefter förflutit, icke hunnit till underdånig föredragning beredas.

50:o af den 19 Juni 1866, i anledning af år 1865 verkställd revision af Statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning under år 1863. (91.)

1866 den 27 Juli anmäld genom Finans-departementet och då öfverlemnad till Sjöförsvars-depertementet i den del, som omfattade Rikets Ständers underdåniga framställnigar uti 2:ne sistnämnda Departement rörande frågor, af hvilka den ena blef den 31 påföljde Augusti af Kongl. Maj:t i nåder pröfvad och föranledde till den åtgärd, som i berättelsen från Departementet af den 24 December nämnda år finnes uppgifven.

Beträffande åter den andra, eller frågan om indragning af den till handräckning vid Krigsskolan å Carlberg beordrade båtsmansstyrka, hvarom i nyss åberopede berättelse förmäles, att den ansetts böra komma under behandling vid pröfningen af de förslag till förnyade utgifsstater, som i följd af Krigsskolans då nyligen fastställda förändrade organisation funnits böra upprättas; så och då en sådan behandling af frågan sedermera befanns icke hafva egt rum, blef densammn under den 6 sistlidne Juni särskildt hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäld och dervid åt krigsundervisningskommissionen i nåder uppdraget att deröfver afgifva underdånigt yttrande, hvarefter och sedan jemväl Inspektören för Militärläroverken lemnats tillfälle att sig i ämnet utlåta, ärendet, vid förnyad föredragning deraf den 3 innevarande December, öfverlemnades till handläggning af Landtförsvars-departementet, på hvars underdåniga föredragning detsamma blifvit under denna dag af Kongl. Maj:t slutligen i nåder pröfvadt och beslut om ifrågavarande båtsmanskommenderings upphörande meddeladt.

Stockholm den 31 December 1867.

W. G. von Schantz.

6:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

51:o Underdånig skrifvelse af den 26 April 1851, angående åtgärder för en förbättrad själavård i hufvudstaden. (60.)

Sedan, till följd af nådig befallning, Öfverståthållare-embetet den 31 Mars 1863 till Kongl. Maj:t inkommit med ej mindre samtliga territorialförsamlingarnes underdåniga yttranden, än ock eget utlåtande rörande det af serskildt förordnade kommitterade afgifna förnyade yttrande i ämnet; så har Kongl. Maj:t, vid underdånig föredragning den 1 December 1865, uti vissa delar af ifrågavarande ärende meddelat nådigt beslut, samt uti andra delar uppdragit åt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att infordra de större församlingarnes yttranden, och i nåder anbefallt bemälda Konsistorier att afgifva underdånig berättelse om de åtgärder, som i ärendet vidtagas, äfvensom inkomma med underdånig hemställan i afseede å sådana frågor, som kunna böra utgöra föremål för Kongl. Maj:ts nådiga pröfning; och har, till följd häraf, Hof-konsistorium under den 29 Maj 1867, till Kongl. Maj:t inkommit med underdånigt yttrande.

52:o af den 12 Juli 1851, angående afskaffande af handeln med apotheksprivilegier. (94.)

Vid underdånig fördragning den 22 December 1851 remitterades ärendet till Sundhets-Collegium, som den 25 Januari 1853 deröfver afgifvit underdånigt utlåtande.

Sedan Apothekare-societetens direktion den 30 April 1863 inkommit med en underdånig framställning i ämnet och Sundhets-Collegium den 29 påföljande December deröfver sig yttrat, har, genom nådig remiss samma dag, bemälde direktion blifvit hörd i anledning af Sundhets-Collegii sistnämnda utlåtande och med underdånigt yttrande den 15 November 1864 inkommit.

53:o af den 20 Maj 1857, angående undersökning af Kongl. och Hvitfeldtska stipendigodsens tillstånd och förvaltning m. m. (77.)

Den 19 Sept. 1862 anmäldes ärendet inför Kongl. Maj:t och remitterades till Kammar-Collegium och Göteborgs Domkapitel, som med underdånigt utlåtande den 30 November 1863 inkommit.

54:o af den 6 Juli 1857. angående skyddande af Rikets fornlemningar. (89.)

Sedan ej mindre Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-akademien, än Justitie-kanslersembetet med infordrade utlätanden inkommit, har Kongl. Maj:t den 29 November 1867 låtit utfärda nådig Förordning i ämnet.

55:o af den 12 September 1857, angående upphörande af Universitets rätt att med Stadsstyrelse deltaga i handläggning af ekonomi- och politimål. (121.)

Den 2 Oktober 1857 i underdånighet anmäld och remitterad till Kanslern för Rikets Universiteter.

56:o

56:o af den 9 Mars 1858, angående behof af allmänna helsovårdens ordnande. (262.)

Sedan en i nåder förordnad komité inkommit med förslag till lag angående sundhetsförhållandenas ordnande, och Sundhets-Collegium deröfver sig yttrat, fann Kongl. Maj:t, vid underdånig föredragning den 13 Januari 1860, med pröfningen af bemälde komités förslag i ämnet böra tills vidare anstå.

57:o af den 28 Januari 1863, angående utarbetande af förslag till Ecklesiastikboställs-ordning. (17.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 Februari 1863 anbefallt Kammar-Collegium att utarbeta och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till förordning i den syftning Rikets Ständers ofvanberörda underdåniga skrifvelse angifver, samt bemälda Collegium den 24 Maj 1865 med sådant förslag inkommit; så har Kongl. Maj:t den 9 påföljande Juni i nåder förordnat, att samtliga Domkapitel i riket skulle, efter det vederbörande presterskap kontraktsvis blifvit hördt och sig yttrat, med dessa och egna underdåniga utlåtanden i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma inom 6 månader efter erhållen del af den nådiga remissen, äfvensom bemyndigat Kammar-Collegium att låta trycka 1,800 exemplar af dess ofvanberörda utlåtande och förslag; hvarefter och sedan omförmälda från Domkapitlen infordrade yttranden inkommit och Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, till följd af nådig befallning, jemväl i ämnet sig yttrat och Kammar-Collegium den 15 sistlidne Juli afgifvit anbefaldt förnyadt utlåtande i frågan, Kongl. Maj:t den 15 Oktober 1867 i nåder förordnat, att äfven sistberörda utlåtande skall, genom Collegii försorg, till trycket befordras.

58:o af den 18 Februari 1863, angående meddelande af nödiga föreskrifter till förekommande af sjukdomen Fosfornekros. (35.)

Kongl. Maj:t har den 22 Maj 1863 uti denna fråga från Sundhets-Collegium infordrat underdånigt utlåtande, som den 14 Augusti samma år inkommit; hvarefter Kongl. Maj:t den 23 Februari 1866 i nåder uppdragit åt bemälda Collegium att uppgöra och till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag till författning i ämnet.

59:o af den 28 Februari 1863, angående utarbetande af förslag till förbättradt ordnande af veterinärväsendet i riket. (46.)

Sedan Kongl. Maj:t, genom serskildt i nåderförordnade Kommitterade, låtit utarbeta förslag till ordnande af veterinärväsendet i Riket, samt., efter Sundhets-Collegii och Öfverintendents-embetets hörande, till Riksdagen aflåtit nådig Proposition i ämnet; så och efter det Riksdagen, till följd deraf, beviljat anslag till ny utgiftsstat för ett Veterinär-institut i Stockholm, har Kongl. Maj:t den 24 Maj 1867 låtit utfärda nådigt reglemente för berörde institut, samt i sammanhang dermed, i öfverensstämmelse med Riksdagens tillika gjorda underdåniga anhållan, i nåder anbefallt Direktionen öfver Veterinärinrättningen i Stockholm att, i samråd med en af Öfverintendents-

embetet utsedd person, verkställa undersökning angående lämpligaste platsen för Institutets byggnader.

60:o af den 26 Mars 1863, angående tillägg i Kongl. Förordningen den 13 Juli 1853 om fattigvården i Riket. (64.)

Sedan Kammarrätten den 21 Juli 1863 infordradt utlåtande i ämnet afgifvit, har Kongl. Maj:t, vid föredragning den 24 Februari 1865, enär Kongl. Maj:t uti Dess den 21 Mars 1862 utfärdade nådiga Förordningar om kommunalstyrelse på landet och om kommunalstyrelse i stad, med upphäfvande af Förordningarne den 29 Augusti 1843 om sockenstämmor i Riket och om sockennämnder på landet, i nåder meddelat förändrade bestämmelser, ej mindre rörande sättet för behandling af kommunernas gemensamma ordnings- och hushållningsangelägrnheter, än ock i fråga om rösträtten för kommunernas medlemmar och grunden för kommunalbidrags utgörande, funnit godt i nåder anbefalla Kammar-Rätten att till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till de ändringar uti nådiga Förordningen den 13 Juli 1853 om fattigvården i Riket, som af berörda anledning eller för öfrigt i följd af den erfarenhet, Kammar-Rätten under nämnda Förordnings tillämpning vunnit, kunna finnas erforderliga; hvarvid Kammar-Rätten jemväl egde iakttaga den bestämmelse, som, angående afskedadt kronomanskaps återsändande till försörjningsorterna, innefattas i Rikets Ständers ofvanberörda skrifvelse; och har Kammar-Rätten den 21 Juli 1865 med förslag i ämnet till Kongl. Maj:t inkommit.

61:o af den 11 April 1860, med hemställan om utredning, om och på hvilka vilkor åboerna å de Wisingsö skolegodshemman, som äro af krononatur, må kuuna förvärfva eganderätt till dessa hemman. (77.)

Den 24 April 1863 har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammar-Collegium att gå i författning om den af Rikets Ständer begärda utredning samt, efter vederbörandes hörande, med underdånigt utlåtande i ämnet inkomma.

Sedan ett sådant utlåtande den 19 Juni 1865 afgifvits, har Kongl. Maj:t den 30 nästpåföljande December i nåder anbefallt Justitie-kanslers-embetet i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, hvilket den 15 Maj 1866 till Kongl. Maj:t inkommet.

62:o af den 16 Maj 1863, angående ändring, i afseende på anställande af medicine kandidat- och licentiatexamen, af 1861 års stadgar för Karolinska Medico-kirurgiska institutet. (88).

Kongl. Maj:t har den 11 September 1863 anbefallt Kanslers-embetet för Upsala universitet att, efter vederbörandes hörande, i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, hvilket den 4 April 1865 till Kongl. Maj:t inkommit.

63:o af den 14 April 1866, angående några ändringar i Stadgan för Elementarläroverken. (47.)

Sedan ej mindre Censorerna för afgångsexamen vid Elementarläroverken, än samtliga Domkapitel, äfvensom Direktionerna för Stockholms stads undervisningsverk

och Nya Elementarskolan med infordrade utlåtanden inkommit, har Kongl. Maj:t den 23 April 1867 i nåder anbefallt Domkapitlen samt bemälda Direktioner att infordra och till Kongl. Maj:t insända vederbörande Läroverks-Collegiers underdåniga yttranden, af hvilka dock ännu icke alla till Kongl Maj:t inkommit.

64:o af den 12 Juni 1866, i fråga om indragning af de s. k. Prebendepastoraten. (72.)

Kongl. Maj:t har den 2 November 1866 häröfver infordrat samteliga Domkapitels underdåniga utlåtanden, samt, sedan dessa till Kongl. inkommit, den 9 April 1867 anbefallt Kanslers-embetet vid Rikets universitet att sig i ämnet yttra.

65:o af den 18 Juni 1866, angående förändradt sätt för röstberäkning vid prestval, äfvensom vid tillsättande af folkskolelärare, organister, klockare och annan kyrkobetjening. (86.)

Kongl. Maj:t har den 6 Juli 1866 häröfver infordrat samtliga Domkapitels, äfvensom Hof- och Stockholms stads Konsistorii underdåniga utlåtanden, hvilka ock till Kongl Maj:t inkommit.

66:o af den 18 Juni 1866, angående grunderna för upprättande af förslag till kyrkoherdelägenheter samt komministers- och andra sådana beställningar. (109.)

Efter det samtliga Domkapitlen och Stockholms stads Konsistorium med infordrade utlåtanden inkommit, har Kongl. Maj:t den 31 Maj 1867 till Domkapitlen och bemälde Konsistorium aflåtit nådigt cirkulär i ämnet.

67:o af den 20 Juni 1866, angående ändring i Kongl. Förordningen om fattigvården i riket den 13 Juli 1853. (117.)

Häröfver har Kongl. Maj:t den 6 Juli 1866 i nåder infordrat Kammar-Rättens underdåniga utlåtande, som den 7 Februari 1867 till Kongl. Maj:t inkommit.

Stockholm den 27 December 1867.

Tabell, utvisande hvarest åtgärderna i anledning af Riksdagens år 1867 aflåtna, i 10 Samlingen af Bihanget till Kamrarnes Protokoll för samma Riksdag, införda skrifvelser finnas upptagna i Stats-Departementens afgifna förteckningar.

(Första siffertalet betecknar skrifvelsens nummer i ofvanberörda samling, och det sednare talet nummern i förenämnde förteckningar.)

1.	1.	26.	42.	51.	52.	76.	88.
2.	82.	27.	43.	52.	53.	77.	59.
3.	33.	28.	44.	53.	*).	78.	23.
4.	34.	29.	20.	54.	*).	79.	25.
5.	17.	30.	84.	55.	*).	80.	†).
6.	2.	31.	85.	56.	*).	81.	76.
7.	3.	32.	45.	57.	27.	82.	64.
8.	*).	33.	21.	58.	54.	83.	29.
9.	*).	34.	80.	59.	5.	84.	70.
10.	*).	35.	22.	60.	16.	85.	32.
11.	71.	36.	47.	61.	74.	86.	12.
12.	35.	37.	**).	62.	81.	87.	13.
13.	36.	38.	72.	63.	26.	88.	30.
14.	4.	39.	86.	64.	55.	89.	31.
15.	19.	40.	48.	65.	87.	90.	65.
16.	37.	41.	46.	66.	56, 75.	91.	14.
17.	77.	42.	51, 73.	67.	57.	92.	15.
18.	78.	43.	50.	68.	58.	93.	98.
19.	83.	44.	49.	69.	24.	94.	69.
20.	18.	45.	*).	70.	6.	95.	68.
21.	38.	46.	*).	71.	7.	96.	28.
22.	39.	47.	8.	72.	60.	97.	66.
23.	40.	48.	9.	73.	61.	98.	63.
24.	41.	49.	10.	74.	62.	99.	67.
25.	79.	50.	11.	75.	***).		

*) Utfärdade förordnanden.
**) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.
***) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riks-Banken.
†) Skrifvelse till Kapitenen m. m. John Eriksson.

Till

Riksdagen.

Berättelse

af

Kommitterade till Tryckfrihetens vård

år 1868.

Sedan sistförflutna Riksmötes början har något ärende rörande Tryckfrihetens vård icke hos Kommitterade förevarit; hvilket förhållande Kommitterade skolat till Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1868.

N. A. FRÖMAN.

BROR EM. HILDEBRAND. C. LEIJONHUFVUD. J. J. NORDSTRÖM.

JOHAN ER. RYDQVIST. N. H. SELANDER. J. ARRHENIUS.

Arvid Ulrich.